

372.5044

๙๘14๑

๙ ๖

ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นไหว
และจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุนทรี สราญชาติ

13 ก.ย. 2533

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

เมษายน 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

170479

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบโททิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

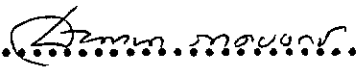
..........ประธาน

(ศ.ดร.จิตนา ปากบงกช)

..........กรรมการ

(ศ.จ.จิราภรณ์ บุญส่ง)

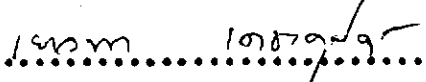
คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน

(ศ.ดร.จิตนา ปากบงกช)

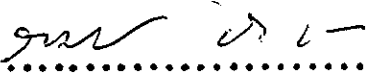
..........กรรมการ

(ศ.จ.จิราภรณ์ บุญส่ง)

..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ศ.ดร.เยาวพา เกษะสุปต์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่.....๙.....เดือน.....พฤษภาคม.....พ.ศ. 2533

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือและการแนะนำอย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ภาคบังกช ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขาวพา เคชะกุลต์ ผู้วิจัยซึ่งในความกรุณาและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน และอาจารย์หม่อมคุณัญญ์ บริพัตร ณ อรุณยา อาจารย์สุรางคนาง วัฒนาแมน ที่กรุณาตรวจและแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูของโรงเรียนอนุบาลสระบุรีที่ได้ให้ความสะดวกและให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการศึกษาทดลอง นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเองทั้งสองของผู้วิจัย และเพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัยทุกวัยทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือห่วงใยและให้กำลังใจต่อผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

สุนทรี สราญชาติ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1) บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความถักสร้าสรรรค์	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ	24
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	41
3) วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
(วิธีดำเนินการทดลอง)	49
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53

5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	55
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	55
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	55
	วิธีดำเนินการศึกษา	55
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	56
	วิธีดำเนินการทดลอง	56
	สรุปการศึกษาค้นคว้า	57
	อภิปรายผล	58
	ข้อสังเกตในการศึกษาครั้งนี้	59
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย	59
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้	60
	บรรณานุกรม	61
	ภาคผนวก	68
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	160

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การดำเนินการทดลอง	50
2 ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจากได้รับการจัดกิจกรรม การเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรม ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	53
3 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรม ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	54

บทนำ

๑. ขณะนี้เป็นที่อมรับในทางการว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่สำคัญของมนุษย์
ควรได้รับการส่งเสริม เพราะความคิดสร้างสรรค์ก่อให้เกิดกิจกรรมใหม่ ๆ เช่น ผลงาน
 ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อันเป็นผลทำให้มนุษย์ในโลกได้รับความสุข (นิพนธ์ จิตต์ภักดิ์.
 2522 : 17) ความคิดสร้างสรรค์ก่อให้เกิดผลผลิต เพราะเป็นการนำเอาความรู้ใหม่ ๆ ทาง
 วิชาการไปใช้ให้เป็นประโยชน์ เกิดการคิดค้นประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้และสิ่งอำนวยความสะดวก
 ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ได้อย่างมหาศาล (Torrance. 1962 : 16) ในการพัฒนาประเทศโดย
 คำนึงถึงหลักเศรษฐกิจควรมีการสร้างสรรคทางเทคโนโลยี (Technological Creativity)
 และต้องมีย่างเพียงพอจึงจะทำให้การพัฒนาประเทศก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว (ศรีปริญา งามโนนภ.
 2515 : 378) เราจึงควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อช่วยพัฒนาและ
 แก้ไขปัญหาของประชาชาติ

๒. ความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับ ความคิดอันแนบแน่นคือความคิดหลายทิศทาง หลายแง่มุม
คิดไกลกว้างไกล ซึ่งจะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ (Guilford. 1959) ความคิดสร้างสรรค์
เป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวเราทุกคนและสามารถส่งเสริมให้พัฒนาได้ตั้งแต่เยาว์วัย (Gale. 1960 :
 430) ทุกคนมีศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์ แต่อาจมาแตกต่างกัน ซึ่ง ทอร์เรนซ์ (Torrance)
 กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน ผูกพัน และปฏิบัติที่ถูกต้อง การเริ่มต้น
 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยเพียงใด จะเป็นผลดีมากที่สุดเพียงนั้น โดยเฉพาะช่วงวัย
 ก่อนเรียน อายุ 3 - 6 ปี เพราะเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูงมีความคิดสร้างสรรค์สูง ถ้าเด็ก
 ได้รับประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เหมาะสมและต่อเนื่อง ก็จะเป็นการสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับ
 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต่อไป (อาร์ รังสินันท์. 2527 : 18 - 20 ; อ้างอิงมาจาก
 Torrance. n.d.)

การศึกษาปฐมวัยมุ่งส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมทั้งด้านการคิดเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 5) แต่ปรากฏว่า การพัฒนา
ยังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร โดยเฉพาะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จากการศึกษาสภาพการ
อบรมเลี้ยงดูเด็กในศูนย์เด็กปฐมวัย พบว่า มีการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก โดยครูเป็นผู้แสดงบทบาท
เป็นส่วนใหญ่ เด็กมีโอกาสคิดริเริ่มและตอบสนองน้อย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
2528 : 32) สภาวะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเด็กขาดโอกาสในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เกล
(Gale. 1960 : 430) กล่าวว่า ถ้าเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมด้านความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่เขาวัย
ความสามารถนั้นอาจจะหยุดชะงักได้ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควร
ละเลย

X การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัยอาจทำได้หลายวิธี เช่น การเล่นให้เด็กฟังแล้วให้วาดภาพ การตั้งคำถามให้เด็กคิดหาคำตอบหลาย ๆ คำนำรวมทั้งกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ฯลฯ หลักสำคัญของวิธีการนี้คือ การเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดจินตนาการ และแสดงออกอย่างอิสระตามความคิดของเด็ก (อาร์ รังสินธ์. 2527 : 113 ; 141 - 171) ความคิดสร้างสรรค์สามารถส่อแผ่ได้ในทุกสาขาวิชา โดยใช้เทคนิคหรือวิธีสอนที่กระตุ้นให้เด็กรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง และจัดเนื้อหากระบวนการสอนเพื่อส่งเสริมให้เด็กคิดสร้างสรรค์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2529 : 121)

การจกกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นวชิการหนึ่งที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
สำหรับเด็ก โดยการที่เสนอคำถามให้เด็กมีโอกาสใช้ความคิดจินตนาการและถายทอดออกมาอาจ
อิสระควหาทางเคลื่อนไหว และจะต้องมองทประกอบพื้นฐานต่าง ๆ เช่น การรู้จักส่วนต่าง ๆ
ของร่างกาย การฝึกจังหวะ การใช้เนื้อที่ ระับ ทิศทาง เป็นต้น (คุชฌ์ บริพัตร ณ อยุธยา.
2522 : 5) การเคลื่อนไหวดังกล่าวดสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ (ทวงเดือน *
ศาสตรภัร. 2520 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. 1969 : 145) ทว่าการสัมผัสและ
เคลื่อนไหว (Sensory Moter) ส่งผลต่อการพัฒนาโครงสร้างสติปัญญา หากพิจารณาโดยหลักการ
ทางสรีรวิทยา พบว่า มนุษย์นั้นย่อมจะต้องมีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง สามารถ
ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การเดิน การวิ่ง กระโดด ก้ม เงย เอี้ยวตัว บิดตัว

เป็นต้น การเคลื่อนไหวเหล่านี้เกิดขึ้นได้เพราะกลไกของกล้ามเนื้อ และระบบประสาททำการสั่งอวัยวะ
 ทุกส่วนให้เคลื่อนไหว ทำให้มนุษย์เกิดการเคลื่อนไหวและเกิดประสบการณ์ ร่างกายได้เคลื่อนไหวมาก
 * เพียงใดก็จะเกิดการเรียนรู้มากขึ้นเพียงนั้น (จรินทร์ อานรัตน์. 2514 : 1) ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้
 เกี่ยวกับทักษะการเคลื่อนไหวทางกายนั้นสัมพันธ์กับการเรียนรู้ทักษะทางสมองด้วย กล่าวคือ เมื่อใด
 ที่คนเรามีการเคลื่อนไหว จะเกิดกิจกรรมทางกายขึ้น พร้อม ๆ กับกิจกรรมทางสมองด้วย กล่าวคือ เมื่อใด
 ที่คนเรามีการเคลื่อนไหว จะเกิดกิจกรรมทางกายขึ้น พร้อม ๆ กับกิจกรรมทางสมองด้วย (นิพนธ์
 สกลพานิช. 2515 : 18) ดังนั้นเด็กกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยการคิดค้นโดยการเคลื่อนไหว
 (Movement Exploration) จึงมีโอกาสดึงศักยภาพและเคลื่อนไหวอย่างอิสระ สามารถพัฒนา
 ความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าการสอนแบบบรรยายประกอบคำอธิบาย (เชาว์ นวสพาน. 2525 :
 19 ; อ้างอิงมาจาก Scott. n.d.) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ แอชตัน (เชาว์ นวสพาน.
 2525 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Thaxton. n.d.) ที่พบว่า เด็กกลุ่มที่ได้รับการสอนให้คิดค้นโดย
 การเคลื่อนไหวมีความสามารถในการปรับปรุงทักษะการเคลื่อนไหวไวกว่ากว่าการสอนแบบบรรยาย
 ประกอบคำอธิบาย แต่ไม่มีความแตกต่างในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว นอกจากนี้พบว่า
 เด็กกลุ่มที่สอนด้วยวิธีการคิดค้นโดยการเคลื่อนไหวมีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าการสอน
 แบบบรรยายประกอบคำอธิบาย ผลงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการให้อิสระในการคิดและการ
 เคลื่อนไหวด้วยตัวของเด็กเองมีแนวโน้มว่าจะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กได้ ที่กล่าวมานี้
 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว และจึงหวังที่จะส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา
 แต่ยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวในระดับปฐมวัย

การเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่ระบุไว้ในตารางกิจกรรม
 ประจำวันตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็น
 กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ เช่น การเคลื่อนไหวร่างกาย การฟัง การปฏิบัติตามคำสั่ง
 การใช้จินตนาการ ฯลฯ วิเคราะห์จากแผนประสบการณ์พบว่ากิจกรรมยังไม่เสนอแนวส่งเสริมให้
 เด็กใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าความคิดสร้างสรรค์ของ
 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
 ที่ตนเองประกอบขึ้นมานั้น กับการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จะมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันหรือไม่

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้เพื่อช่วยให้ครูและผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าและสามารถจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4 - 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนโรงเรียนอนุบาลสระบุรี อายุระหว่าง 4 - 5 ปี กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 30 คน
3. ระยะที่ใช้ในการทดลอง ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 1 คาบ คาบละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 40 คาบ
4. ตัวแปรที่จะศึกษา
 - 4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้
 - 4.1.1 การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
 - 4.1.2 การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์

ชั้นอนุบาล

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความกตีสรางสรรค ✓

นิยามกัณฑ์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กอายุ 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนอนุบาลสระบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. ความกตีสรางสรรค หมายถึง ความสามารถของสมองในการผสมผสานความรู้และประสบการณ์ ทำให้เกิดผลผลิตในด้านการคิดค้นประดิษฐ์และคิดแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิม ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบวาการภาพของเจเลนและเออร์บัน

3. การเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง ความสามารถของร่างกายในการเคลื่อนไหวเพื่อตอบสนองสิ่งเร้าได้แก่ คนตรี จังหวะ รวมทั้งคำสั่งหรือคำถาม เช่น เสียงเพลง การเกาะไม้ เคาะเหล็ก จิงฉาบ กลองและเสียงที่เกิดจากอวัยวะของร่างกาย เช่น ทยมือ ทยตัก เป็นต้น

4. การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้องกัประกอบพื้นฐาน หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะโดยมีองประกอบพื้นฐาน 5 ประการ คือ

4.1 การรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและความสามารถในการเคลื่อนไหว

4.2 การใช้บริเวณและเนื้อที่ในการเคลื่อนไหวซึ่งมีบริเวณและเนื้อที่รอบ ๆ ตัวเองและสถานที่ทั่วไป เช่น เวที หรือห้องเรียน

4.3 การใช้ระดับของการเคลื่อนไหวมี 3 ระดับคือ สูง กลาง ต่ำ

4.4 การใช้ทิศทางของการเคลื่อนไหว เช่น ข้างหน้า ข้างหลัง ซ้าย ๆ เป็นต้น

4.5 การฝึกจังหวะ ให้รู้จักจังหวะและทำจังหวะที่ต่างกัน

การใช้องประกอบจะตองให้ความต่องเองและเป็ไปตามลำดับชนตอนจากง่ายไปหายากและใช้คำถามเอนกนัยให้เด็กได้คิดเคลื่อนไหวตามแผนการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยเขียนขึ้น

5. การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลเล่มที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2529 ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของกิจกรรมพื้นฐานและส่วนที่สัมพันธ์เนื้อหา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

- 1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ✓
- 1.2 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ✓
- 1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ✓
- 1.4 กระบวนการคิดสร้างสรรค์ ✓
- 1.5 พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ ✓
- 1.6 ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ ✓
- 1.7 หลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ✓
- 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ ✓

32.

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ

- 2.1 ความหมายของการเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 2.2 ความเป็นมาของการเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 2.3 ความสำคัญของการเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 2.4 ประเภทของการเคลื่อนไหว
- 2.5 หลักในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 2.6 พัฒนาการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว
- 2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

1. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์นั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างกว้างขวาง

ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1962 : 16) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ หรือผลิตสิ่งแปลกใหม่ ๆ ที่ไม่มีใครทำมาก่อน
 สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจเกิดจากการรวบรวมเอาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์แล้วเชื่อมโยงกับ
 สถานการณ์ใหม่ ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่มีมูลอย่างแท้จริง อาจออกมาในรูปของผลิตผล
 ทางศิลปะ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรืออาจเป็นเพียงกระบวนการเท่านั้น

เวสต์คอต และสมิท (Westcott and Smith. 1967 : 16) ให้ความหมายของ
 ความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการทางสมองที่รวมการดึงเอาประสบการณ์เดิมของแต่ละคน
 ออกมาแล่นนำมาจัดให้อยู่ในรูปใหม่ การจัดรูปใหม่ของความคิดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน

กิลฟอร์ด (Guilford. 1959 : 389 , 470) ได้ให้ความหมายของความคิด
 สร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถทางสมองที่สามารถ "คิดได้หลายทิศทาง" หรือ "แบบอเนกนัย" และ
 ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยความคล่องแคล่วในการคิด ความคิดยืดหยุ่นและความคิดที่เป็นของ
 ตนเองโดยเฉพาะคนที่มีความสามารถทั้งสามต้องเป็นคนที่มีลักษณะนี้ ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีอิสระใน
 การคิดด้วย

วอลล์เช และโคแกน (Wallach and Kogan. 1965 : 13 - 20) กล่าวว่า
 ความคิดสร้างสรรค์หมายถึง การที่คนสามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กัน หรือเชื่อมโยงกันได้ดี เช่น
 เมื่อเห็นกระต่ายก็คิดถึงคินสอ ปากกา สี พู่กัน ภาพวาด สมุด จดหมาย ฯลฯ ซึ่งคิดได้มากเท่าไร
 ยิ่งแสดงถึงศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น

เจเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban. 1986 : 139) ได้ให้ความหมายว่า
 ความคิดสร้างสรรค์หมายถึง ความคิดที่มีประสิทธิภาพที่สามารถก่อให้เกิดผลทางปฏิบัติได้ในด้านต่าง ๆ
 หลายด้าน ได้แก่ ความคิดที่ทำให้เกิดนวัตกรรม ความคิดในด้าน การสร้างจินตนาการใหม่ ๆ และ
 ความคิดในด้านความรู้สึกละจะต้องมีการก่อให้เกิดสิ่งที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิม

ช็องคื พรหมวงศ์ (2520 : 1) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ในอีก
 ทัศนะหนึ่งว่า "ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการรับรู้ปัญหาหรือค้นคว้าข้อมูลมาสร้างสมมติฐาน
 แล้วทำการทดสอบ

บุญลือ ทองอยู่ (2521 : 17) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ คือ การแสดงออกถึงสิ่งที่มีอยู่ในตัวเอง อาจเป็นการกระทำ การผลิต การตกแต่งหรือการแสดงความคิดใหม่ ซึ่งมีอยู่ภายในความคิดของแต่ละคน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 4) ให้ความหมายว่า ความคิดสร้างสรรค์คือความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้ง นอกเหนือจากความคิดหลายแง่มุมประสานกันจนได้ผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์

กึ่งที่กล่าวมาแล้วพอจะสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของสมองในการคิด ผสมผสานและคิดแปลกจากความรู้และประสบการณ์ แล้วแปรความคิดออกมาใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของการกระทำหรือผลผลิตที่แปลกใหม่ออกไปจากเดิม ซึ่งความสามารถด้านนี้แต่ละคนมีแตกต่างกัน

2. องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

กิลฟอร์ด (Guilford. 1969 : 145 - 151) ได้ให้รายละเอียดขององค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้านไว้ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน แบ่งเป็น

1.1 ความคิดคล่องแคล่วทางคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ด้อยคำ

1.2 ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาด้อยคำที่เหมือนหรือคล้ายกันไว้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายในเวลาที่กำหนด

1.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค และนำคำมาเรียงกันอย่างรวกเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ของการ

1.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ให้ไว้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้

2. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดที่แปลกใหม่ไปจากความคิดธรรมดา หรือความคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น

3. ความลึกลับหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของการคิดโดยแบ่งออกเป็น

3.1 ความลึกลับหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility)

ความสามารถที่จะพยายามคิดในหลายทางอย่างอิสระ คนที่มีความลึกลับหยุ่นในค่านนี้ จะคิดประโยชน์ของแก๊งส์ฮิมทวามีอะไรบ้างในหลายทิศทาง ในขณะที่คนซึ่งไม่มีความลึกลับหยุ่นจะคิดได้เพียงทิศทางเดียว

3.2 ความลึกลับหยุ่นทางการดัดแปลง (Adapture Flexibility) หมายถึง

ความสามารถในการดัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความลึกลับหยุ่นจะคิดได้ไม่ซ้ำกัน

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดเกี่ยวกับรายละเอียดที่ใช้ในการตกแต่งเพื่อทำให้ความคิดริเริ่มนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เจเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban. 1986 : 141) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ในข้อสอบทีซีที - ดีพี (TCT - DP) ดังนี้

1. ความถึกคลองแคลว
2. ความลึกลับหยุ่น
3. ความคิดริเริ่มตามที่ตนเองมีอยู่
4. ความคิดละเอียดลออ
5. การกระทำที่แสดงถึงการเสี่ยงอันตราย เช่น การแยกขอบเขต
6. การผสมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น การจกรวมสิ่งต่าง ๆ ให้ความ

ต่อเนื่อง

7. อารมณ์ขัน

กิลฟอร์ด และฮอฟฟ์เนอร์ (Guilford and Hoepfner. 1971 : 125 - 143)

ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์เพิ่มเติม และพบว่าความคิดสร้างสรรค์ต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 8 องค์ประกอบคือ

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)
2. ความถึกถลอดตัว (Fluency)
3. ความถึกยืดหยุ่น (Flexibility)
4. ความถึกละเอียดลออ (Elaboration)
5. ความไวต่อปัญหา (Sensitivity of Problem)
6. ความสามารถในการนิยามใหม่ (Redefinition)
7. ความซึมซาบ (Penetration)
8. ความสามารถในการทำนาย (Prediction)

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

ทฤษฎีแบบโครงสร้างทางสติปัญญา (Structure of Intellect Model) กิลฟอร์ด (Guilford. 1967 : 60 - 64) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันและคณะได้ทำการศึกษาวิจัยการวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) ของสติปัญญา การศึกษาค้นคว้าในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ความมีเหตุผลและการแก้ปัญหา กิลฟอร์ดได้อธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์เป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 วิธีการคิด (Operation) มิติที่ 2 เนื้อหา (Content) มิติที่ 3 ผลของการคิด (Product) ในมิติที่ 1 ซึ่งเป็นมิติที่แสดงลักษณะการทำงานของสมอง มี 5 ลักษณะ ลักษณะหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ คือการคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) เป็นกระบวนการของสมองที่จะคิดหลายแง่ หลายมุม หลายทิศทาง คิดหาคำตอบโดยไม่จำกัดจำนวน ทำให้ได้ความคิดที่แปลกใหม่จากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ เช่น ไขว่คว้าสิ่งที่มีขนสั้นคล้ายคำว่า "น้ำ" มาใหม่มากที่สุด เด็กก็จะตอบว่า ปลา น้ำตาล น้ำกรร เป็นต้น

ทฤษฎีแบบโครงสร้างทางสติปัญญานี้ถือว่าเป็นพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าความคิดสร้างสรรค์ กิลฟอร์ด (Guilford. 1967 : 138) ได้อธิบายความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นลักษณะความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) คือความคิดหลายทิศทาง หลายแง่ คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดนี้จะนำไปสู่การประจักษ์สิ่งแปลกใหม่เพิ่มขึ้น จากการค้นพบของกิลฟอร์ดนี้ทำให้มีการศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งในเวลาต่อมา

ทฤษฎีของการคิดสร้างสรรค์ในรูปของการโยงสัมพันธ์ (Associative Theory) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยการสร้างแนวคิดใหม่ โดยการรวมสิ่งที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน ซึ่งการรวมกันนี้จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขเฉพาะอย่างทีกล่าวนำ หรือรวมกันแล้วต้องเกิดประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง หรือเมื่อระลึกสิ่งใดก็เกิดเป็นแนวทางให้ระลึกถึงสิ่งอื่น ๆ ต่อ ๆ กันไป สัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นโต๊ะทำให้นักถึงเก้าอี้ เป็นต้น ถ้าที่ระลึกเกิดจากความคิดรวบยอด (Concept) ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันและเก็บสะสมอยู่ในสมองงานเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นมันก็จะตอบสนองออกมา (Respond)

ทฤษฎีของการคิดสร้างสรรค์ในรูปของการโยงสัมพันธ์นั้น ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นให้เกิดความคิดหลาย ๆ แนว หลายมุม และต่อเนื่องสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ กระบวนการระลึกถึงสัมพันธ์ตามลักษณะดังกล่าวนี้ ในตอนแรกจะระลึกถึงสิ่งธรรมดาทั่วไป ตอนหลังจึงมักจะเป็นสิ่งที่แปลกไปจากความคิดเดิม (บุษลือ หองอยู่. 2521 : 17 - 18)

4. กระบวนการคิดสร้างสรรค์

กระบวนการคิดสร้างสรรค์นั้นเกิดขึ้นเมื่อคนเรามุ่งคิดเพื่อไปสู่จุดหมายที่แปลกและใหม่มีผู้คนพบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ไว้มากคน เช่น ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1962 : 47) ได้กำหนดขั้นตอนไว้เป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้น เกิดจากความรู้สึกต้องการหรือความไม่เพียงพอในสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้นักคิดเริ่มคิด เขาจะพยายามรวบรวมข้อเท็จจริง เรื่องราวและแนวคิดต่าง ๆ ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน เพื่อหาความกระจ่างในปัญหา ขั้นนี้ผู้คิดยังไม่ทราบว่าผลที่จะเกิดขึ้นนั้นจะเป็นไปในรูปใด และอาจใช้เวลานานจนบางครั้งจะเกิดขึ้นโดยผู้คิดไม่รู้สึกตัว

2. ขั้นครุ่นคิด ต่อจากขั้นเริ่มต้น มีระยะหนึ่งที่มีความรู้ ความคิดและเรื่องราวต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้มามีประสมกลมกลืนกันเข้าเป็นรูปร่าง ระยะนี้ผู้คิดต้องใช้ความคิดอย่างหนัก แต่บางครั้งความคิดอันนี้อาจหยุดชะงักไปเฉย ๆ เป็นเวลานาน บางครั้งก็กลับเกิดขึ้นใหม่อีก

3. ขั้นเกิดความคิด ในระยะที่กำลังครุ่นคิดนั้น บางครั้งอาจเกิดความคิดที่ผุดขึ้นมาทันทีทันใด ผู้คิดจะมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดใหม่ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเก่า ๆ ซึ่งมีผู้คิดมาแล้ว การมองเห็นความสัมพันธ์ในแนวความคิดใหม่นี้ จะเกิดขึ้นในทันทีทันใด ผู้คิดไม่ใคร่คาดคิดว่า จะเกิดขึ้นเลย

4. ขั้นปรับปรุง เมื่อเกิดความคิดใหม่แล้ว ผู้คิดจะชักเลาความคิดนั้นให้หมดจด เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย หรือต่อเติม เสริมแต่งความคิดที่เกิดขึ้นใหม่นั้นให้รัดกุมและวิวัฒนาการ ก้าวหน้าต่อไป หรือในบางกรณีในขั้นนี้อาจมีการทดลองเพื่อประเมินการแก้ปัญหาสำหรับเลือกความคิด ที่สมบูรณ์ที่สุด ความคิดเหล่านี้ก่อให้เกิดการประสิทธิผลงานใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์ นวนิยาย บทเพลง จิตรกรรมและการออกแบบอื่น ๆ เป็นต้น

วอลล์ (วอลล์ ทองอู่. 2521 : 17 - 18 ; อ้างอิงมาจาก Wallas. n.d.)
ได้กล่าวว่า การจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้นั้นจะต้องมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ขั้นเตรียม (Preparation) เป็นระยะของการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เมื่อพบ ปัญหา เช่น กรณีก่อนที่อาร์คิมิดีสจะคิดหาส่วนผสมของเงินในมงกุฎทองคำสำเร้นั้นก็ได้อาบน้ำซึ่ง เงิน ซึ่งทองที่มีขนาดต่าง ๆ กัน แต่ยังไม่คิดไม่ออก

2. ขั้นฟักตัว (Incubation) เมื่อรวบรวมข้อมูลตามขั้นที่ 1 แล้ว ผู้คิดก็ยังคิดไม่ออก ได้แต่รุ่มคึกอยู่ ระยะนี้ผลงานยังไม่เกิด จนบางครั้งผู้คิดต้องไปทำงานอื่น

3. ขั้นคิดออก (Illumination or Insight) เป็นระยะที่คิดคำตอบออกทันที หึ่ง ๆ ที่ดูเหมือนเป็นระยะที่กำลังไม่คิดอยู่ เช่น อาร์คิมิดีสคิดออกเมื่อจุ่มตัวลงในอ่างน้ำหรือ เซอร์ไอแซค นิวตัน คิดออกขณะนั่งดูผลแอปเปิลหล่น เป็นต้น

4. ขั้นพิสูจน์ (Verification) เมื่อคิดคำตอบออกแล้วก็จะพิสูจน์ทดลองซ้ำเพื่อให้ได้ผลแน่นอนเป็นกฎเกณฑ์ต่อไป

ไทเลอร์ (ประชุมพร สุภรเจริญ. 2522 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Tylor. n.d.)
ได้เสนอความเห็นไว้ว่า ผลของการคิดสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นสูงเสมอไป ไม่จำเป็นต้อง ค้นพบประสิทธิของใหม่ที่ยังไม่มีผู้คนมาก่อน แต่อาจเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งดังนี้

ขั้นที่ 1 แสดงออกมาอย่างอิสระในคำความคิดริเริ่ม โดยไม่ต้องคำนึงถึงคุณภาพของ ผลงาน

ขั้นที่ 2 ผลงานที่คงอาศัยทักษะบางประการ

ขั้นที่ 3 งานประติมากรรมที่ไม่ว่าแบบใด

ขั้นที่ 4 งานขั้นที่ 3 ที่ได้มีการปรับปรุง

ขั้นที่ 5 คิดสิ่งที่เป็นนามธรรม คิดหลักการใหม่ ๆ ได้

นิพนธ์ จิตต์ภักดิ์ (2522 : 17 - 18) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของความคิดสร้างสรรค์ไว้วามี 4 ขั้นคือ

1. ขั้นเตรียม คือขั้นรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ โดยอาศัยพื้นฐานของกระบวนการต่อไปนี้
 - 1.1 การสังเกตสิ่งที่มีความคิดสร้างสรรค์จำเป็นต้องเป็นผู้สังเกตที่ดีและสนใจต่อสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่กระทบเห็นเสมอ
 - 1.2 การจำแนก หมายถึง การจำแนกข้อมูลที่ได้อากการสังเกตเป็นหมวดหมู่เพื่อใช้เป็นแนวทางลำดับแนวความคิดต่อไป
 - 1.3 การทดลอง เป็นหัวใจของการสร้างสรรค์งาน เพราะผลงานของการทดลองจะเป็นข้อมูลสำหรับคิดสร้างสรรค์ต่อไป
2. ขั้นพักตัว เป็นขั้นที่ใช้เวลาสำหรับการครุ่นคิดโดยอาศัยข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้เป็นแนวความคิด ปกติขั้นนี้จะใช้เวลาานพอสมควร
3. ขั้นคิดออก ขั้นเป็นขั้นของการแสดงภาวะสร้างสรรค์อย่างแท้จริง คือสามารถมองเห็นรูปร่างในการริเริ่มหรือสร้างสรรค์งานอย่างแจ่มชัดโดยตลอด
4. ขั้นพิสูจน์ คือขั้นของการทดลองซ้ำ เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องแน่นอนเป็นกฎเกณฑ์ต่อไป

จากที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น หลายท่านมีแนวความคิดคล้ายกันว่ากระบวนการคิดสร้างสรรค์มีลำดับขั้นค่อนข้างแน่นอน ตั้งแต่เริ่มคิด รวบรวมข้อมูล ต่อมาเป็นการให้ความคิดและคิดออก ตลอดจนนำไปทดลองใช้และปรับปรุงให้สมบูรณ์

5. พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์

ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1964 : 87 - 88) ได้อ้างถึงงานวิจัยของลิคอน เกี่ยวกับพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก โดยสรุปได้ดังนี้

แรกเกิด - 2 ขวบ ในระยะชวบแรกของชีวิตเด็กเริ่มพัฒนาการด้านจินตนาการจะเห็นว่าเด็กเริ่มถามชื่อของสิ่งต่าง ๆ โดยพยายามหาเสียงต่าง ๆ หรือจังหวะ เมื่อเริ่มคิดหาอะไรได้เด็กก็จะตั้งชื่อให้เด็กเริ่มคาดหวังในเหตุการณ์ชีวิตประจำวันเมื่อ 2 ขวบ เด็กเริ่มแสวงหาโอกาสหรือหาสิ่งแปลกไปกว่าเดิม โดยมีความกระตือรือร้นที่จะคิดสำรวจโดยการชิม สัมผัส คว้าความอยากรู้อยากเห็น

อยากเห็นและเด็กจะเกิดการเรียนรู้ว่าสิ่งไหนทำได้ สิ่งไหนจะต้องไม่ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการที่เด็กได้แสดงออกและลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคนในช่วงระยะเวลานี้ เด็กควรจะได้รับประสบการณ์โดยการให้สิ่งเร้าโดยการลงมือทำต่าง ๆ เช่น โยนลูกบอลขนาดใหญ่ ตุ๊กตา และของเล่นที่นำเล่นและปลอดภัย โดยที่พ่อแม่ควรสนใจเล่นกับเด็ก การที่พ่อแม่ร้องเพลงให้เด็กฟัง และเล่นการตั้งคำถามต่าง ๆ ช่วยให้เกิดพัฒนาการจินตนาการ

ระยะ 2 ขวบ - 4 ขวบ เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรงแล้วจะถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับโดยวิธีการแสดงออกและจินตนาการ เช่น เด็กไม่เข้าใจว่าทำไมไม่ให้เล่นน้ำร้อน เมื่อเด็กมีโอกาสสัมผัสกับน้ำร้อนเด็กก็รู้ว่าเป็นสิ่งที่เล่นไม่ได้ เด็กในระยะนี้จะคุ้นเคยกับประสบการณ์ต่าง ๆ ใต้วงาม มีช่วงความสนใจสั้น เด็กจะเริ่มรู้สึกเป็นของตัวเองและเกิดความเชื่อมั่น แต่การเรียนรู้ใหม่ ๆ อาจจะทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัว ดังนั้น พ่อแม่ควรระมัดระวังให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยอยู่เสมอ ในช่วงนี้ควรให้เด็กเล่นของเล่นที่สำเร็จรูป เพื่อให้เด็กไปก๊อช เช่น โยนลูกบอล อาจสร้างเป็นบ้าน รถไฟ เป็นต้น

ระยะ 4 ขวบ - 6 ขวบ ในวัยนี้เป็นวัยที่เด็กมีจินตนาการสูง แต่เด็กยังไม่มีความสามารถในการสังเกตเนื่องด้วยความรู้จำของจินตนาการ เมื่อเด็กเริ่มเรียนรู้การวางแผนจะเริ่มสนุกสนานกับการวางแผน และการคาดคะเนในสิ่งที่จะเกิดขึ้นในการเล่นนั้น เด็กเริ่มเลียนแบบบทบาทของผู้ใหญ่ หรือผู้ใหญ่ที่มีความอยากรู้อยากเห็น เด็กจะพยายามค้นหาข้อเท็จจริงว่าผิดหรือถูก ในวัยนี้เด็กเริ่มตระหนักถึงความรู้สึกของผู้อื่นและเริ่มคิดถึงการทำของคนที่ไม่กระหายผู้อื่น ความเชื่อมั่นจะพัฒนาในระยะนี้โดยงานศิลปะในทางสร้างสรรค์ จากประสบการณ์ใหม่ ๆ และการเล่านิทานต่าง ๆ ในระยะนี้ไม่ควรจะประเมินเด็กโดยโครงสร้างของเด็กว่าเด็กจะคงได้รับความช่วยเหลือในการเล่นเพื่อฝึกจินตนาการ เช่น จัดหาสิ่งของต่าง ๆ ให้เล่นขายของ เล่นเป็นหมอ เล่นเป็นครู เป็นต้น และเมื่อเล่นเสร็จก็ควรจะให้เด็กเล่าเรื่องเกมของเขาที่ซึ่งครูพ่อแม่ควรอนุญาตให้เด็กวัยนี้ได้แสดงออกในด้านการคิด โดยวิธีการส่งเสริมและชมเชย

ทอร์เรนซ์ (Torrance) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ทุกคน ทั้งวัยเด็กหนุ่มสาว และวัยผู้ใหญ่ แนวโน้มจากการศึกษาจะพบว่า เด็กมีความคิดสร้างสรรค์สูงสุด เมื่ออายุ 4½ ปี ก็มีแนวโน้มว่า ความคิดสร้างสรรค์จะไม่พัฒนาในช่วงวัยอื่น ความคิดสร้างสรรค์จะค่อย ๆ พัฒนาขึ้น จนกระทั่งเด็กเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และจะลดลงอาจเห็นได้ชัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ประกอบกันด้วยเป็นต้นว่า ระเบียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่เด็ก
เรียนรู้ควบคู่กับอายุที่เพิ่มขึ้น หากคนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เอื้ออำนวย ความคิดสร้างสรรค์
ก็ยิ่งงอกงามต่อไป

6. ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

โลเวนเฟลด์ (วิชิต วงษ์ใหญ่. 2515 : 77 ; อ้างอิงมาจาก Lowenfeld. 1964 :
unpaged) บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์มักทำอะไรแตกต่างจากคนอื่น ไม่ชอบทำงานที่ซ้ำซาก
ไม่ชอบทำงานตามตารางที่วางไว้ตายตัว แต่ชอบทำงานต่าง ๆ ตามสบายและยิ่งไปกว่านั้น คนที่ชอบ
สร้างสรรค์จะไม่ชอบทำงานขึ้นเกี่ยวกับคนอื่น เพราะงานที่บุคคลเหล่านี้ทำเป็นงานที่ต้องแก้ปัญหาโดย
ตนเองตามลำพัง

อาร์ รังสิกันท์ (2528 : 63) ได้สรุปลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

1. อหาคู อหาคเหิน มีความใคร่รู้ชอบเป็นนัก
2. ชอบเสาะแสวงหา สำรวจ ศึกษา ค้นคว้าและทดลอง
3. ชอบซักถามและถามคำถามแปลก ๆ
4. ช่างสงสัย เป็นเด็กที่มีความรู้สึกแปลกประหลาดใจในสิ่งที่พบเห็นเสมอ
5. ช่างสังเกตมองเห็นลักษณะที่แปลกผิดหรือช่องว่างที่ขาดหายไป ใฝ่ใจและรวดเร็ว
6. ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกัก ถ้าสงสัยสิ่งใดก็จะถามหรือพยายามหาคำตอบโดย

ไม่รังรอ

7. มีอารมณ์ขัน มองสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมที่แปลกและสร้างอารมณ์ขันอยู่เสมอ
8. มีสมาธิในสิ่งที่ตนสนใจ
9. สนุกสนานในการใช้ความคิด
10. สนใจสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง
11. มีความเป็นตัวของตัวเอง

วรภรณ์ รักวิทย์ (ม.ป.ป. : 25 - 26) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะของคนที่มี
ความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นคนอยากรู้อยากเห็น มีความสังเกตดี มีปฏิริยาโต้ตอบรวดเร็วต่อปัญหาหรือ
สิ่งเร้า
2. มีความสนใจและประหลาดใจในเหตุการณ์หรือสิ่งใหม่ ๆ ในเรื่องที่ลึกลับกว้างขวาง
มีคำถามที่สนใจและพยายามจะหาเหตุผลว่าเพราะเหตุใด โดยไม่ถามว่า ทำไม
3. มีความสามารถในการคิดอย่างกว้างลึก และสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้
รวดเร็วและมีความรับรู้ต่อปัญหาต่าง ๆ สามารถใช้จิตไตร่ตรอง และสามารถปรับปรุงเสริมแต่ง
ความรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. รู้จักคิดริเริ่มทำในสิ่งที่แปลกใหม่ เป็นคนช่างคิด ช่างฝัน ริเริ่มทำงานที่ใหม่ ๆ
มีอารมณ์ขัน ชอบเถา ชอบทำงานที่ท้าทายและมีความคิดกว้างขวางและยืดหยุ่นได้
5. เป็นคนที่เป็นตัวของตัวเอง มีอุดมการณ์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ไม่ชอบคล้อยตาม
ความคิดของผู้อื่นง่าย ๆ
6. ชอบเสี่ยงภัย อดทน อดกลั้น มีความกล้าที่จะเผชิญสิ่งใหม่ ๆ ด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นกลัว
และมีความคิดละเอียดลออและรอบคอบ
7. ชอบมีอิสระเสรีภาพในเรื่องความคิดและการกระทำในการแสดงออก ไม่ชอบ
ทำอะไรตามกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับ ชอบแสดงออกมากกว่าการเก็บกด และเป็นผู้ที่ค้นคว้าตลอดเวลา
8. มีความสามารถแก้ไข ตกแต่ง ขบวนการต่าง ๆ เพื่อนำไปแก้ปัญหาได้สำเร็จ
9. มีความสามารถในการรู้จักใช้ภาษาและคำใดมากกว่า และรู้จักคิดแปลงความคิด
ให้เหมาะสม
10. รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ไม่ได้โทษธรรมชาติหรือสิ่งที่อยู่ใกล้รอบ ๆ ตัว ✓
11. ชอบคิดและตั้งสมมติฐานในการทำงานด้วยความพอใจของตน โดยไม่หวัง
ผลตอบแทน หรือการยกย่องจากคนอื่น
12. ไม่แสดงความวิตกกังวลต่อความล้มเหลว ต่อการกระทำที่บ่งถึงความล้มเหลว
และความสำเร็จจนเกินไป ไม่เคร่งเครียดในการทำงานมากเกินไป สามารถคิดแปลงแก้ไขวิธีการ
ในการทำงานหรือในปัญหาที่พบได้อย่างเหมาะสม
13. เป็นบุคคลที่ชอบการวิพากษ์วิจารณ์มาก มีลักษณะเด่นในการเป็นผู้นำและเป็นผู้ที่
มีลักษณะของคนที่มีความมุ่งมั่นมากที่สุด

แมคกินสัน (Mackinson. 1959 : 154) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่ค้นคว้าตลอดเวลา มีสมาธิ ความพยายาม สามารถจินตนาการความคิดอย่างฉิวฉวยในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ ยังมีลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่ง คือเป็นผู้เปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกัก

กรอพเลย์ (Cropley. 1970 : 124) กล่าวว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการดังนี้ คือ การมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง (Possession of Wide Categories) มีความพร้อมที่จะเสี่ยง (Willingness to Take Risks) มีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้า (Silliness to have a go) และมีความสามารถที่จะศึกษาหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ได้โดยอิสระ

เรนวอเตอร์ (Rainwater. 1965 : 6735 - A) ได้ทำการศึกษาเพื่อจะดูว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำหรือไม่ ผลการวิจัยพบว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะแน่วแน่ในการแก้ปัญหาได้สูงกว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ

ฮิลการ์ด และแอตกินสัน (Hilgard and Atkinson. 1967 : 365) กล่าวว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นผู้ที่มีความคิดอิสระ ไม่ชอบตามแบบใคร ชอบคิดหรือทำสิ่งที่ซับซ้อนแปลกใหม่และเป็นผู้มีอารมณ์ขัน

ไรซ์ (Rice. 1970 : 69) ได้กล่าวถึง ลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ว่ามีลักษณะดังนี้

1. เป็นคนมีไหวพริบ
2. มีความสามารถในการประยุกต์ มีการตอบสนองที่แสดงออกถึงความคิดริเริ่ม มีความยืดหยุ่น
3. มีอิสระในการคิดและการแสดงออก
4. สนใจที่จะมีประสบการณ์ในสิ่งต่าง ๆ และสังเคราะห์สิ่งที่ได้พบเห็น รวมกับความรู้อยู่ภายในใจ
5. มีความสามารถในการหยั่งรู้

6. มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและเข้าใจในคุณค่าของความงาม
7. รู้จักตนเอง เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของสิ่งต่าง ๆ
8. เข้าใจในสภาพของตนในกระบวนการที่ตนมีส่วนร่วม

ศรีปริญา รามโกมุท (2515 : 393) ได้เรียบเรียงแนวคิดของศาสตราจารย์ เฮเกน (Hagen) ที่อธิบายลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยแนวคิดของนักจิตวิทยาอื่น ๆ อีกหลายคนว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีบุคลิกลักษณะดังนี้ คือมีความต้องการความสำเร็จสูง ต้องการเป็นตัวของตัวเอง และต้องการความเป็นระเบียบ

ทอร์แรนซ์ (Torrance. 1962 : 81 - 82) ได้ศึกษาบุคลิกลักษณะของคนที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง พบว่า คนที่มีความคิดแปลกไปจากคนอื่น ๆ มีผลงานที่หักไม่ซ้ำแบบใคร จากแนวคิดดังกล่าวเบื้องต้น หอสรุปได้ว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นบุคคลที่มีลักษณะเปิดรับประสบการณ์อย่างอิสระ มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก ชอบคิดค้นแก้ปัญหา ไม่ชอบการบังคับ

๗. หลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย

โรเจอร์ (Rogers. 1959 : 78 - 80) ได้ศึกษาและให้ข้อคิดเห็นว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ โรเจอร์ ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การจัดให้มีภาวะที่มีความปลอดภัยทางจิต ซึ่งจะสร้างใจกว้างกระบวนการที่สัมพันธ์กัน 3 อย่างคือ

1.1 ครูยอมรับในคุณค่าของคนแต่ละคน เคารพในความคิดเห็น

1.2 ไม่มีการวัดประเมินผลจากภายนอก ทุกคนทำงานด้วยความสบายใจ ไม่ต้องหวงวิตกว่าจะโดนคะแนนไม่

1.3 ครูมีความเข้าใจในผลงาน รวมทั้งการสร้างสรรค์สิ่งแปลก ๆ ของนักเรียน

2. การจัดให้มีภาวะที่เสรีในการแสดงออก เช่น พูดหรือทำในลักษณะแปลกใหม่

ทอร์แรนซ์ (เคสไน์ ไซติกเสดียร์. 2523 : 79 ; อ้างอิงมาจาก (Torrance. n.d.) เสนอวิธีที่จะส่งเสริมในการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ 5 วิธีคือ

1. ให้ความสนใจต่อปัญหาและรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียน
 2. นับถือความคิด ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียน
 3. แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่า สิ่งที่ยุ่เรียนแสดงออกมาเป็นสิ่งที่มีความค่า
 4. ให้อำนาจและยอมรับทุกครั้งที่มีผู้คิดสิ่งใหม่ขึ้นมา
 5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียน ได้คิด ได้ค้นพบ โดยไม่มีการประเมินค่าทันทีทันใด
- บัควิทซ์ (Buchwitz. 1981 : 51 - 55) เห็นด้วยกับทอร์แรนซ์ (Torrance)

ในเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยที่เห็นว่าความคิดสร้างสรรค์ในตัวเด็กจะพัฒนาขึ้นโดยนัย จำเป็นต้องให้เด็กมีบรรยากาศที่ถูกต้องในโรงเรียน กล่าวคือ ครูต้องใจกว้าง จริงใจต่อเด็ก เพื่อเด็กจะได้เป็นตัวของตัวเองและกล้าแสดงออก ต้องมีการยืดยุ่นไต่ในเรื่องกฎระเบียบต่าง ๆ บ้าง มิใช่ว่าเคร่งครัดไปเสียหมดทุกเรื่อง ครูจะเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้มีบรรยากาศเหมาะสมที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

วิลเลียมส์ (Williams. 1971 : 42) กล่าวว่า การสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นการสอนเด็กให้รู้จักการคิด การแสดงความรู้สึกและการแสดงออกในวิถีทางของความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้เขายังอธิบายว่าการสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้นมิใช่การสอนที่สอนในวันนี้ แต่ในวันพรุ่งนี้เลิกสอน และไม่ใช่ว่าการสอนที่สอนในวันนี้แล้วต่อไปเด็กก็ลืม แต่การสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้นจะต้องสอนอย่างต่อเนื่องกันไปเป็นลำดับในทางตรงกันข้าม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในทางอ้อม ได้แก่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กแต่ละคนและความสามารถในการแสดงออก

เมื่อพูดถึงบทบาทของครูที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กนั้น จอห์นสัน (Johnson. 1983 : 12 - 14) ได้เสนอแนะว่า ภาวะสำคัญที่ช่วยให้เด็กรู้จักคิดแก้ปัญหานั้นเอง การสอนโดยวิธีให้เด็กแก้ปัญหาจะเป็นบันไดสำคัญที่ทอดไปสู่การคิดอย่างสร้างสรรค์ของเด็ก

เลอี อานันท์ (2521 : 25) ได้ให้หลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้น เด็กทุกคนควรได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกอย่างอิสระเท่าที่โอกาสและสิ่งแวดล้อมจะอำนวย ซึ่งได้แก่การเปิดโอกาสให้เด็กรู้จักเลือกหรือตัดสินใจด้วยตัวเอง ให้แก้ปัญหาค้นคว้าตัวเองและให้อำนาจและยอมรับเมื่อเด็กเรียนรู้ด้วยความคิดและวิธีการของตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในสิ่งที่เขาได้กระทำ และมีกำลังใจปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

★ ซาอูซัย อินทรประวัติ (2518 : 19) ได้เสนอแนะแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. สนับสนุนกระตุ้นการแสดงความคิดเห็นความอ่านในหลาย ๆ ด้าน เช่น ในด้าน ศิลปการแสดง การฟ้อนรำ เป็นต้น
2. เน้นสถานการณ์ที่จะส่งเสริมความสามารถ อันจะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ส่งเสริมนักเรียนใช้ความคล่องแคล่ว จดจำใหม่ความยืดหยุ่นในกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมความคิดริเริ่ม เป็นต้น
3. ส่งเสริมให้นักเรียนมีการแสดงออกทางอารมณ์ แสดงออกแห่งความมั่นใจในตนเอง ให้อิสระเสรีพอสมควร
4. สนับสนุนและส่งเสริมการผลิตที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ตลอดจนความคิดและวิธีการที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ทั่ว
5. อย่าจำกัดการแสดงออกของนักเรียนให้เป็นไปในรูปแบบเดียวตลอดกาล
6. อย่าเข้มงวดกวดขันหรือตีหมิ่นในที่นอกเหนือไปจากกระสวนเป็นสิ่งผิดไปหมด

นอกจากนี้ เกวีก ได้เขียนบทความซึ่ง ญูซรี ถ้ายาย ได้สรุปว่า การสอนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หลักเกณฑ์ 3 ประการ คือ

1. มุ่งให้เกิดจินตนาการ และมีใจกว้างเพื่อที่จะให้เกิดการยอมรับความคิดใหม่ และเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่กระตุ้นนักเรียนโดยใช้การตั้งคำถามให้นักเรียนได้ใช้ความคิด และเกิดพฤติกรรมสร้างสรรค์ ทั้งนี้ต้องอาศัยเนื้อหา วิธีสอน และสื่อ เป็นสำคัญ
2. เรียนรู้การสร้างสรรคโดยการกระทำเป็นการให้อาสาเกิดได้คิดจริง ๆ เพื่อแก้ปัญหาเรียบเรียงความคิดหลาย ๆ ความคิดเข้าด้วยกันในแนวใหม่ เพื่อแก้ปัญหา
3. บรรยากาศที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับและกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น ออย่างอิสระในการพูดหรืออภิปราย แบบไม่โต้เถียงตัวล่วงหน้า หรือการกระทำศิลปะและวิทยาศาสตร์ โดยอิสระ และพึงพอใจ จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็ก (ญูซรี ถ้ายาย. 2519 : 7 - 10)

ทอร์แรนซ์ (อาร์ รังสันท์. 2526 : 137 - 141 ; อ้างอิงมาจาก Torrance. n.d.) ได้เสนอกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ 3 ลักษณะดังนี้

1. ความไม่สมบูรณ์ การเปิดกว้าง (Incompleteness Openness)
2. การสร้างหรือผลิตบางสิ่งบางอย่างขึ้นมา และการใช้ให้เป็นประโยชน์

(Producing something and using it)

3. การใช้คำถามเร้าให้เด็กคิด (Using Pupil Question)

แอนเดอร์สัน (สวัดัม นิยมคำ. 2517 : 152 - 153 ; อ้างอิงมาจาก Anderson. n.d.) ได้กล่าวถึง การใช้คำถามประเภทที่มีคำตอบหลายทางหรือเนกนัย (Divergent Questions) ว่าเป็นคำถามที่เปิดกว้าง เมื่อถามแล้วเด็กต้องอาศัยสมรรถภาพทางสมองด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งอาจต้องใช้การวิเคราะห์หรือคงสมมติฐาน คำตอบเหล่านั้นทำนายล่วงหน้าไม่ได้ และเป็นไปได้หลายอย่างหรือหลายทิศทาง

การใช้คำถามนี้ โคลแอตต์ ชอว์ และเชอร์วูด (Claiatt, Shaw and Sherwood. 1980 : 1061 - 1067) ได้ทำการทดลองฝึกความสามารถทางการคิดเนกนัยแก่เด็กอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 48 คน กลุ่มทดลองจะได้รับการสอนด้วยวิธีที่ใช้คำถามแบบเนกนัย ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยวิธีสอนที่ใช้คำถามเอกนัย หรือแบบอื่น ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

จะเห็นได้ว่า การสอนหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จะเน้นที่การกระตุ้นให้นักเรียนคิด จินตนาการและแก้ปัญหาอย่างกว้างขวาง ไม่ยึดติดกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยลงมือกระทำเอง และแสดงออกหรือสร้างผลผลิตจากการคิดอย่างเสรี

นอมฤดี จงพทุทะ (2518 : 142 - 145) เสนอแนะว่า เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งที่รวมอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ ฉะนั้น การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จึงขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเรียนรู้เป็นสำคัญ ความคิดสร้างสรรค์นั้นจะพัฒนาได้ภายใต้การนำของครูที่ชำนาญ มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจะหมดไปถ้าครูเข้มงวดกับเนื้อหาตามหลักสูตรเพียงอย่างเดียว สิ่งที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาความสามารถด้านการสร้างสรรค์ก็คือ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี และเร้าใจให้นักเรียนแสดงออกทางการสร้างสรรค์ให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระในการคิดและการแสดงออกด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความคิดสร้างสรรค์นั้นอยู่ในตัวบุคคลที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้สูงขึ้นได้ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กคิดแก้ปัญหา มีการวิจัย กระตุ้นและให้อิสระในการแสดงออกโดยอิสระ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในต่างประเทศ

เบล (Bell. 1984 : 2752) ได้ศึกษาการเล่าเรื่องของเด็กอายุ 6 - 7 ปี โดยจับคู่ระหว่างสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า การเรียบเรียงเรื่องราวที่เล่า และการจินตนาการเรื่องราวมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์

กูซีเชียมสกี (Kuziemski. 1977 : 1861 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับการเล่นที่ใช้จินตนาการ (Imaginative Play) โดยศึกษากับเด็กระดับ 2 จำนวน 50 คน เป็นเด็กหญิง 25 คน และเด็กชาย 25 คน พบว่า การเล่นที่ใช้จินตนาการมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์

เชคลี (Shaklee. 1985 : 3172 - A) ได้ศึกษาผลของการสอนเทคนิคการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น กลุ่มทดลองเข้า กลุ่มควบคุมเข้า และกลุ่มทดลองบาย กลุ่มควบคุมบาย ให้การสอนกับกลุ่มทดลอง จำนวน 18 บทเรียน บทเรียนละ 30 นาที ในขณะที่กลุ่มควบคุมเรียนตามหลักสูตรปกติ ผลการศึกษาพบว่า การสอนเทคนิคการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น

ไคลแลนด์ (Kiakland. 1978 : 2350 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กอายุ 4 ปี โดยให้เด็กได้รับการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้วยแบบทดสอบของทอร์แรนซ์ เพื่อจัดระดับความคิดสร้างสรรค์และได้รับการบันทึกเสียงพูดประกอบการจบบันทึก เพื่อจัดระดับความสามารถในการใช้ภาษาของเด็ก แล้วนำไปหาความสัมพันธ์ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสามารถทางการใช้ภาษามีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์

ฮัท (ประมวล ดิกกินสัน. 2523 : 181 ; อ้างอิงมาจาก Hutt. n.d.) ได้ทำการวิจัยกับเด็กอายุ 3 - 5 ปี ที่มีโอกาสเล่นกับของเล่นที่ต้องใช้ความคิดประดิษฐ์ และรู้จักสำรวจจากมันอีก 4 ปี เมื่อทำการทดสอบบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์ ปรากฏว่าเด็กที่เคยเล่นกับของเล่นที่ต้องใช้ความคิดหาคะแนนได้สูงกว่าเด็กที่ไม่เคยเล่น

เจลเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban. 1986 : 147) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการกับศักยภาพทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้แบบทดสอบ TCT-DP (Test For Creative Thinking) ผลปรากฏว่า ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการต่ำหรือสูงไม่จำเป็นจะต้องมีศักยภาพทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่ำหรือสูงตามไปเลย

แบบทดสอบ TCT-DP ของ เจลเลนและเออร์บัน มีแนวคิดดังนี้

1. เป็นข้อทดสอบที่มุ่งกระตุ้นผู้สอบมีเสรีภาพในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้เต็มที่
2. ให้โอกาสแก่ผู้สอบในการแสดงศักยภาพที่สำคัญสองด้านออกมาอย่างเต็มที่ คือ
 - ด้านการอธิบายหรือแปลความเข้าใจที่เขาได้รับจากปัญหาของเขา และด้านการสร้างสิ่งที่เขาเข้าใจให้สมบูรณ์ จนมองเห็นได้ชัดเจน การให้โอกาสดังกล่าวนี้นี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาผลผลิตทางสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก
3. แบบทดสอบนี้สามารถนำไปใช้ได้กับบุคคลทุกระดับอายุ และทุกระดับความสามารถ
4. ข้อสอบที่ ซี ที ดี ที (TCT-DP) มีความประหยัดในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 4.1 ค่าใช้จ่ายในการใช้ข้อสอบ ที่ ซี ที ดี ที ต่ำกว่าการใช้ข้อทดสอบความคิดสร้างสรรค์ประเภทเดียวกัน
 - 4.2 เวลาสำหรับการดำเนินการและประเมินผลเวลาสำหรับปฏิบัติการสอนไม่เกิน 15 นาที และเวลาสำหรับการประเมินผลประมาณครึ่งละ 3 - 5 นาที
 - 4.3 การฝึกอบรมบุคลากรเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการสอบใช้เวลาในการฝึกอบรมเพียงเล็กน้อย (Jellen and Urban. 1986 : 138 - 140)

งานวิจัยในประเทศไทย

อารมย์ ทักษิณ (2526 : 55 - 57) ได้ศึกษาพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยอายุ 4 - 6 ปี ที่มีการเล่นต่างกัน โดยกลุ่มทดลองจะเล่นอุปกรณ์สำเร็จรูปต่าง ๆ เช่น กิเลนน้ำมัน บล็อกไม้ ตัวต่อพลาสติก เป็นต้น ส่วนกลุ่มควบคุมจะไ้เล่นกับอุปกรณ์พื้นบ้าน ไม้แก่อุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่นนั้น ผลการทดลองพบว่า เด็กปฐมวัยทั้งสองกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้านคือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ แตกต่างกัน

สาธิต บุโรคม (2523 : 86 - 91) ได้ศึกษาผลของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการสร้างแบบฝึกวาดภาพ พบว่า แบบฝึกวาดภาพมีประสิทธิภาพต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในด้านความคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ

ชินจิต การบุญ (2525 : 58 - 60) ได้ทดลองผลการสอนโดยวิธีใช้คำถาม 2 แบบ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กปฐมวัย กลุ่มทดลองจะได้รับการสอนโดยวิธีใช้คำถาม เหนือ ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้รับการสอนโดยคำถามเอนกัย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดคล่องตัวและละเอียดลออต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านความคิดริเริ่มและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

จงใจ ขจรศิลป์ (2532 : 80 - 84) ได้ศึกษาลักษณะการจักกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ และความเชื่อมั่น ผลการศึกษาปรากฏว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจักกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแบบริเริ่มอย่างมีอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจักกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และเล่นตามมุมแบบครูชี้แนะ

จากงานวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในส่วนของ การเล่าเรื่อง การใช้จินตนาการ การแก้ปัญหา การใช้คำถามเอนกัย การเล่นเกม และ การให้อิสระล้วนส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ

1. ความหมายของการเคลื่อนไหวและจังหวะ

การเคลื่อนไหวและจังหวะ หมายถึง การที่ร่างกายและจิตใจมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อ คนตรีและจังหวะ ซึ่งจังหวะนั้น หมายถึงอัตราซ้ำ เร็วของการเคลื่อนไหว ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากการ ตบมือ เคาะไม้ เคาะเหล็ก ตีกลอง ฉิ่ง ฉาบ เป็นต้น (พิชิต ภูติจันทร์. 2524 : 3) การเคลื่อนไหว และจังหวะนี้เป็นกระบวนการของการสำรวจความสามารถของตนเอง โดยใช้การเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อค้นพบการแก้ปัญหาต่าง ๆ เด็กแต่ละคนต่างได้เข้าร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา โดยใช้ความสามารถทางร่างกายและความรู้ของตนเอง เด็กซึ่งขาดทักษะในการเคลื่อนไหวและจังหวะ ควรได้รับการกระตุ้น ควบ บัณฑิตาเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าตอบควยตนเอง จุดแห่งความสนใจควรอยู่ที่กิจกรรมมากกว่าผู้อื่น

2. ความเป็นมาของการเคลื่อนไหวและจังหวะ

การเคลื่อนไหวและจังหวะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับที่มนุษย์ได้ถือกำเนิดขึ้นในโลก เพราะมนุษย์เรานั้นมีความเกี่ยวพันกับจังหวะอยู่ตลอดเวลา อาจเป็นจังหวะตามธรรมชาติหรือจังหวะการประกอบกิจกรรมประจำวันของมนุษย์ ที่มนุษย์เรามีปฏิกิริยาตอบสนอง

จังหวะธรรมชาติ ได้แก่ การไหลของกระแสลมพัด น้ำขึ้นน้ำลง การเปลี่ยนฤดูกาล กลางวันกลางคืน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มนุษย์ไม่สามารถหยุดยั้งได้

จังหวะการประกอบกิจกรรมประจำวันของมนุษย์ ซึ่งก็ต้องอาศัยทักษะทางกลไกทั้งในการทำงานและการเล่นต่าง ๆ ได้แก่ การเดิน การวิ่ง การขึ้นบันได การกระโดด การหมุน การพุ่ง การขว้าง การกินอาหาร เป็นต้น ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยจังหวะทั้งสิ้น

นอกจากนี้ยังมีจังหวะที่เกิดขึ้นภายในร่างกายและจิตใจของมนุษย์ ได้แก่ การเต้นของหัวใจ การหายใจ การย่อยอาหาร การขับถ่าย การได้ยิน การมองเห็น เป็นต้น จังหวะที่เกิดขึ้นภายในร่างกายเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นเสมือนตัวจังหวะ ซึ่งตัวจังหวะเหล่านี้ทำงานประสานสัมพันธ์กันตามธรรมชาติในรูปของการเคลื่อนไหวและรูปแบบของท่าทางขึ้น (พิชิต ภูตจันทร์. 2523 : 4 - 5)

3. ความสำคัญของการเคลื่อนไหวและจังหวะ

การเคลื่อนไหวและจังหวะมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ โดยเฉพาะในสภาพของการเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเต็มไปด้วยการต่อสู้ดิ้นรนควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพราะจะช่วยใ้บุคคลใคร่บาซออกทางความรู้สึก สอนคลายความตึงเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจได้ สามารถพัฒนาปรับตัวกับสังคมที่ขึ้น และพร้อมที่จะประกอบกิจในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี

การเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกระบวนการสำรวจความสามารถของตนเองโดยใช้การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เข้ากับจังหวะและดนตรี เพื่อหาข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขครูทุกคนควรตระหนักว่าเด็กควรได้รับการพัฒนาทักษะทางกลไกพร้อม ๆ กับด้านอื่น ๆ (พิชิต ภูตจันทร์. 2523 : 1) ซึ่งชมรมศิลปะวัฒนธรรมเพื่อเยาวชน "นาถา" กล่าวว่า ผู้ใหญ่ทั้งหลายควรคำนึงถึงเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของเด็ก ๆ และควรส่งเสริม การเคลื่อนไหวให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ซึ่งไม่ใช่เพียงเพื่อความคล่องแคล่วว่องไวทางร่างกายหรือความสง่างาม แข็งแรงและ

การควบคุมอวัยวะต่าง ๆ ใกล้เคียงกันนั้น แคววมถึงพลังของความคิด จิตใจความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการกว้าง (ชมรมศิลปวัฒนธรรมเพื่อเยาวชน "นาธา". 25 : 7) สำเร็จ มณีเนตร ไทให้ความคิดเห็นว่า การเคลื่อนไหวส่วนกลาง ๆ ของร่างกายควรเป็นการสำรวจ (Exploration) เพื่อค้นหาและแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ พบว่าเด็กที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล โดยทั่วไปยังขาดทักษะเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องของการเรียนรู้ (Learning) ทักษะทางกลไกนี้เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ที่สำคัญ การเคลื่อนไหวและจังหวะจะช่วยสร้างประสบการณ์ในการพัฒนาทักษะทางกลไกแก่เด็ก โดยทางมากมาย

การเคลื่อนไหวเริ่มขึ้นตั้งแต่แรกเกิด เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อการค้นพบ สิ่งแวดล้อม ใหม่ ๆ การเคลื่อนไหวของเด็กแต่ละครั้งนั้นเป็นการสะสมขั้นพื้นฐานที่จะให้ใครมาซึ่งความรู้จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตขึ้นต่อ ๆ ไป เขาหลักของ "อะไรที่เกิดทำตั้งแต่เกิดย่อมจะเป็นผลต่อการกระทำของชีวิตในอนาคตเด็กทั้งสิ้น" โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรัชญาของประเทศเยอรมันและอังกฤษเชื่อว่า การพัฒนาทักษะกลไกของอาศัยประสบการณ์หลายอันเกี่ยวกับ "แบบของการเคลื่อนไหว" (Movement Patterns) โปรแกรมกิจกรรมสร้างสรรค์ในเยอรมันเน้นการใช้ทักษะทางกายเฉพาะอย่าง ส่วนในประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นประเทศผู้นำเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวไคเนติกส์เกี่ยวกับเวลา (Time) เนื้อที่ (Space) แรงและการเคลื่อน (Force and Flow) เมื่อเปรียบเทียบระบบของทั้งสองประเทศนี้พบว่า ระบบของอังกฤษมีแนวส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สูงกว่า (สำเร็จ มณีเนตร. 2520 : 2)

จะเห็นว่าการเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นส่วนที่สำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ครู ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องกับผู้เปี่ยมวุฒิควรมองเห็นความสำคัญนี้ และช่วยให้เด็กเกิดทักษะพื้นฐานที่ถูกต้องจะเป็นประโยชน์แก่เด็กต่อไป

4. ประเภทของการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวอาจแบ่งประเภทได้ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่ (Nonlocomotor Movement) คือการเคลื่อนไหวโดยที่ร่างกายไม่ต้องเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่ง แต่จะเป็นการใช้ร่างกายทุกส่วนให้ตอบสนองเคลื่อนไหวของร่างกายส่วนใหญ่ ๆ การเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่นี้ดังนี้

การก้มตัว (Bending) คือการงอข้อต่อต่าง ๆ ของร่างกายที่จะทำให้ร่างกายส่วนบนเข้าใกล้กับส่วนล่าง

การยืดเหยียดตัว (Stretching) คือการเคลื่อนไหวที่ตรงกันข้ามกับการก้มตัว โดยพยายามยืดเหยียดทุกส่วนของร่างกายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การบิดตัว (Twisting) คือการเคลื่อนไหวร่างกายโดยการบิดลำตัวท่อนบนไปรอบ ๆ แกนตั้ง

การหมุนตัว (Turning) คือการหมุนตัวไปรอบ ๆ ร่างกายมากกว่าการบิดตัวซึ่งทำให้เท้าต้องหมุนตามไปด้วยข้างใดข้างหนึ่ง

การโยกตัว (Rocking) คือการย้ายน้ำหนักจากส่วนหนึ่งของร่างกายไปยังอีกส่วนหนึ่งของร่างกาย โดยส่วนทั้งสองจะต้องแตะพื้นดินครั้งสลับกันไป

การแกว่งหรือหมุนเหวี่ยง (Swinging) คือการเคลื่อนไหวส่วนใดส่วนหนึ่งโดยหมุนรอบจุดใดจุดหนึ่งให้เป็นรูปโค้งหรือรูปร่างกลมหรือแบบลูกตุ้มมาฟิลา เช่น การแกว่งแขน ขา ลำตัว

การโอนเอน (Swaying) คล้ายกับการโยก ส่วนโค้งจะเป็นโค้งเข้าหาพื้น การเอียงแบบนี้ไม่รู้สึกลื่นคลากเหมือนกับการแกว่ง

การดัน (Pushing) การเคลื่อนไหวโดยการดัน มักจะเป็นการดันออกจากร่างกาย เช่น การดันสิ่งของและการผลักสิ่งของ

การดึง (Pulling) คือการเคลื่อนไหวที่ตรงกันข้ามกับการดัน คือมักจะเป็นการดึงเข้าหาร่างกาย หรือดึงไปในทิศทางหนึ่งโดยเฉพาะ

การสั่น (Shaking) คือการเคลื่อนไหวที่มีการสั่นสะเทือนของส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย หรือทุกส่วน ตัวอย่างเช่น ในการเต้นรำและมีการจับมือเขย่า การแสดงออกของการตกใจ หรือการสั่นในการเต้น

การตี (Striking) เป็นการเคลื่อนไหวที่มาเร็วและหยุด

✓ 2. การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ (Locomotive Movement) มีพื้นฐานอยู่ 8 อย่าง คือ

การเดิน (Walking) คือการเคลื่อนที่ด้วยการก้าว เป็นการเปลี่ยนน้ำหนักตัวจากเท้าหนึ่งไปยังอีกเท้าหนึ่ง และขณะเปลี่ยนน้ำหนักตัวนั้น เท้าข้างหนึ่งจะอยู่บนพื้นเสมอ

การวิ่ง (Running) เป็นการเคลื่อนที่โดยการเปลี่ยนน้ำหนักตัวจากเท้าหนึ่งไปยังอีกเท้าหนึ่ง ขณะที่เปลี่ยนน้ำหนักตัวนั้น เท้าทั้งสองจะไม่อยู่บนพื้นเลย

การกระโดดเข่ง (Hopping) คือการกระโดดขึ้นจากพื้น แล้วกลับลงสู่พื้น
ด้วยเท้าข้างใดข้างหนึ่งเพียงข้างเดียว

การกระโดด (Jumping) คือการกระโดดขึ้นจากพื้น แล้วกลับลงสู่พื้นด้วยเท้า
ทั้งสองข้าง

การกระโจน (Leaping) คือการเคลื่อนที่ด้วยการถอยหน้าหนักตัวจากตำแหน่ง
ไปยังอีกตำแหน่งด้วยการกระโดดเด่นขึ้นจากพื้น การลงสู่พื้น ปลายเท้าจะลงสู่พื้นก่อน แล้วจึงฝ่าเท้า
และส้นเท้าจบด้วยการงอหัวเข่า

การกระโดดสลับเท้า (Skipping) คือการก้าวแล้วกระโดดเข่งด้วยเท้าเดิม

การสไลด์ (Sliding) คือการก้าวไปข้างหน้า แล้วลากไปชิด (จังหวะเร็ว)

การควมมา (Galloping) การเคลื่อนที่ไปข้างหน้าด้วยการก้าวแล้วชิดเท้า
อีกข้างหนึ่งเข้าชิดเท้าหน้า แล้วกระโดดขึ้น เมื่อลงสู่พื้นให้เท้าที่ถอยหน้าอยู่หน้าเสมอ (สุรางค์ศรี
เมธานนท์. 2528 : 5 - 7)

✓ ตามแนวของ ซาโปรา และมิทเชล (Sapore and Mitchell. 1961 : 131)

การเคลื่อนไหวออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน (Fundamental Movements) หมายถึง การ
เคลื่อนไหวที่ต้องใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ๆ ของลำตัว แขน ขา เช่น การเดิน การวิ่ง การกระโดด
การว่ายน้ำ ฯลฯ เป็นการเคลื่อนไหวที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป และมีอิทธิพลต่อการทำงานของ
ระบบต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ระบบย่อยอาหาร ระบบไหลเวียนโลหิต ระบบขับถ่าย ระบบหายใจ
รวมทั้งอวัยวะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตและสุขภาพด้วย

2. การเคลื่อนไหวเสริม (Accessory Movement) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่
พัฒนาการภายหลังจากการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน ส่วนมากจะต้องอาศัยทักษะที่ละเอียดอ่อนและไม่
เกี่ยวข้องกับกล้ามเนื้อใหญ่ ๆ เท่าใดนัก จึงไม่ค่อยจะมีผลต่อการทำงานของอวัยวะและระบบของ
ร่างกาย เช่น การพูด การพิมพ์ดีด การสไลโอลิน เป็นต้น

✓ ตามแนวของ แอนนารีโน (Annareno. 1973 : 22) ได้จัดหมวดหมู่การเคลื่อนไหว
ตามลักษณะของการเคลื่อนไหวพื้นฐานไว้ดังนี้คือ

✓ 1. การเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย (Body Manipulative)

1.1 การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ขั้นพื้นฐาน (Basic Locomotor) การเดิน การวิ่ง การกระโดด การคลาน เป็นต้น

1.2 การเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่ขั้นพื้นฐาน (Basic Non-Locomotor) การยืน การบิด การเหยียด เป็นต้น

✓ 2. การเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ (Object Manipulative)

2.1 การทำให้วัตถุที่อยู่นิ่งเคลื่อนที่ เช่น การขว้าง การดี

2.2 การหยุดวัตถุที่เคลื่อนที่ เช่น การรับ การหยุด เป็นต้น

✓ การเคลื่อนไหวเบื้องต้นอาจจะแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภทดังนี้

✓ 1. การเคลื่อนไหวแบบยืนอยู่กับที่

✓ 2. การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่จากที่เดิม

✓ 3. การเคลื่อนไหวแบบประกอบอุปกรณ์หรือวัตถุ

1. การเคลื่อนไหวแบบยืนอยู่กับที่ ได้แก่ การเคลื่อนไหวของแขน ขา ลำตัว โดยที่ร่างกายยังยืนอยู่ที่เดิม เช่น การแกว่งตัวไปทางข้างหน้า - หลัง ข้าง - ขวา การเหวี่ยงแขน เหล่านี้ เป็นต้น

การเคลื่อนไหวร่างกายโดยร่างกายไม่เคลื่อนที่จากเดิมอาจจะกระทำได้อีกดังนี้

1. ยืนทรงตัวอยู่กับที่ด้วยเท้าเดียว สองเท้า หรือด้วยส่วนต่าง ๆ ของ

ร่างกาย 3 ส่วน

2. เหยียดแขน ขา ลำตัวหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายไปในทิศทางต่าง ๆ

ได้ไกลที่สุด

3. ทำร่างกายให้เป็นรูปร่างลักษณะต่าง ๆ เช่น เป็นกำแพง คีกร รถ ฯลฯ

4. บิดแขน ขา ลำตัวหรือส่วนต่าง ๆ ของร่างกายพร้อม ๆ กันให้ไกลมากที่สุด

5. ขาหนึ่งอยู่กับที่ พยายามเหยียดแขน ลำตัว หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย

ให้ไกลที่สุด

6. งอตัวและเหยียดตัวสลับกันให้ไกลที่สุด

7. ทำร่างกายให้มีรูปร่างเล็กและใหญ่สลับกัน

8. จากท่าต่าง ๆ เช่น นอนงออยู่กับพื้น ท่าก้นพื้น นอนคว่ำหรือนอนหงาย หรืออื่น ๆ แล้วให้ท่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

8.1 ยกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้พ้นจากพื้นให้มากที่สุด

8.2 ให้ส่วนหนึ่งส่วนของร่างกายเขียนตัวหนังสือในอากาศหรือท่าหา

ระบายส่วาครูป

8.3 เหยียดแขนหรือขาไปในทิศทางต่าง ๆ ให้ไกลไกลที่สุด

8.4 เปลี่ยนตำแหน่งหรือทิศทางต่าง ๆ ของร่างกายให้มากที่สุด ยืดแขนเดียว ขาเดียว แขนและขา ขาเดียวกัน หรือสลับแขนและขาคนละข้าง

9. ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเขียนวงกลมโดยให้ระนาบต่าง ๆ เช่น ขนวนกับพื้น ตั้งกับพื้น ทะแ่งกับพื้น-

10. แสดงตำแหน่งของร่างกายในการรวายนั่วหวต่าง ๆ พร้อมทำการเคลื่อนไหวของทาวายขนั่วเหล่านั้

11. จากท่าอื่นแยกเท้าห่างกันมาก ๆ ให้มือเท้าไปข้างซ้าย ขวา และแตะพื้น ให้ไกลไกลที่สุดที่จะไกลได้ ใช้มือและเท้าแตะกันตรงข้ามให้ไกลไกลที่สุด

12. ผีกลืนทรงตัวด้วยเท้าเดียว มือเดียวและเท้าเดียว

13. เหวี่ยงแขนหนึ่งคานด้วยอีกแขนหนึ่งไปรอบ ๆ ร่างกาย

14. ทดลองความสามารถของข้อต่อของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายว่าสามารถที่จะเคลื่อนไหวไปในทิศทางใดโดย่าง มากน้อยแค่ไหน

15. จับเป็นคู่แล้วทดลองว่าสามารถที่จะยกคู่ของตนเองได้ในลักษณะไหนบ้าง
อย่างไร

การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่จากที่เดิม คือการเคลื่อนไหวที่ร่างกายต้องย้ายตำแหน่งของร่างกายจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งบนพื้น อาจจะทำได้ดังนี้

1. เคลื่อนไหวไปตามที่ต่าง ๆ ในห้อง เช่น อาจจะเดินไปด้วยความเร็ว ช้า ๆ รอบ ๆ ห้องหรือในบริเวณสนามที่กำหนดให้

2. เคลื่อนไหวร่างกายไปในทิศทางต่าง ๆ ด้วยความเร็วที่สม่ำเสมอ แล้วสลับด้วยการเคลื่อนไหวช้า ๆ อย่างสม่ำเสมอ
3. เคลื่อนที่อย่างไกล ๆ และก้าวยาว ๆ เช่น การเลียนแบบ การเดินของช้าง
4. พยายามทำตัวและเดินเหมือนยักษ์ คนแคระหรือแบบแมมมอ
5. เคลื่อนที่ด้วยการเกร็งหรือวิ่งข้ามหรือลอดไปไทมานิ่งหรือ โตะ
6. เคลื่อนที่ไปรอบห้องหรือสนามโดยทำท่าเหมือนกับว่าชน้ำ
7. เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ ห้องเรียนหรือสนามด้วย ท่าใด ๆ ก็ได้ เมื่อได้ยินสัญญาณให้หยุดและเปลี่ยนท่าเคลื่อนที่เป็นอย่างอื่น
8. นักเรียนจับกันเป็นคู่ คนหนึ่งนั่งลงเหยียดแขนหรือขาออกไปอีกคนหนึ่งเดินข้ามหรือกระโดดข้าม
9. เคลื่อนไปรอบ ๆ สนามโดยยกเท้าข้างหนึ่งไว้ตลอดเวลา
10. เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ ห้อง หรือสนาม แล้วในขณะที่ตัวก้มตัวให้ต่ำลงและต่ำลงจนเป็นท่ากลาน แล้วก็เริ่มจากท่ากลานนี้ด้วยการเคลื่อนที่ไปรอบ ๆ แล้วค่อย ๆ ยกตัวให้สูงขึ้นจนลำตัวตั้งตรง
11. เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ ห้องโดยให้หน้าหันก้อยู่บนส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย
12. เคลื่อนที่ไปข้างหน้าโดยให้แขนและขาที่อยู่ในข้างเดียวกัน แกว่งไปข้างหน้าในเวลาเดียวกันพร้อมกัน
13. เคลื่อนที่ไปข้างหนารอบ ๆ ห้อง โดยให้ศีรษะต่ำกว่าเอว
14. เดินไปรอบ ๆ ห้องโดยถือไม้เท้าหรือไม้ยาวขนาดไม่เท่า หรือเชือกกระโดดติดมือไปด้วย เมื่อได้ยินสัญญาณให้วางไม้ขึ้นกับพื้น แล้วกระโดดกลับไปกลับมาข้ามไม้ขึ้น 2 ครั้ง หรือ 3 - 4 ครั้ง แล้วหยิบไม้ขึ้นเดินค่อไปอีกจนกว่าจะได้ยินสัญญาณอีกและให้ทำท่าเดินหรือท่าใหม่อีกครั้ง
15. เดินไปในทิศทางต่าง ๆ แล้วไปแตะฝ่าผนึ่ง เมื่อได้แตะฝ่าผนึ่งแล้วให้เคลื่อนไหวด้วยวิธีอื่นซึ่งแตกต่างจากเดิม ทุกครั้งที่แตะฝ่าผนึ่งแล้วจะต้องเปลี่ยนท่าเคลื่อนไหวเป็นอย่างอื่น
16. นักเรียนจับกันเป็นคู่ เมื่อได้ยินสัญญาณคนหนึ่งเคลื่อนที่ด้วยท่าอย่างหนึ่งแล้วอีกคนหนึ่งพยายามจะเคลื่อนที่โดยเลียนแบบคนแรกนั้น เมื่อได้ยินสัญญาณครั้งที่สองคนที่สองทำท่าเคลื่อนไหวอย่างหนึ่งแล้วอีกคนหนึ่งก็ทำท่าเลียนแบบ สลับกันอย่างนี้เรื่อยไป

17. เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ หองเรียนแล้วให้ใช้ส่วนต่าง ๆ ของเท้ารับน้ำหนักของร่างกายในแต่ละครั้งแตกต่างกันไป

18. ฝึกหัดการเคลื่อนที่โดยใช้เท้าเคลื่อนไหวในแบบต่าง ๆ เช่นโดยใช้ปลายเท้า ใว้กัน โดยสองเท้าพร้อมกัน หรือโดยใช้เท้าหนึ่งเท้าให้ทำเพียงเท้าเดียว

19. เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ หองหรือสนาม โดยใช้ท่าการเคลื่อนที่ของเท้าเช่นเดียวกับ การเคลื่อนเท้าในกรีฑาและลาน

20. เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ แล้วให้บิดปลายเท้าไปทางขวาทุกครั้งที่จะหันไปทางขวา และ ทุกครั้งที่หันให้เปลี่ยนท่าการเคลื่อนที่

21. เลือกกีฬาประเภทหนึ่งประเภทใดขึ้นมา แล้วเคลื่อนที่ด้วยการสมมุติว่าได้เล่นกีฬา ประเภทนั้น

22. เคลื่อนที่ไปทางข้าง ข้างซ้าย ข้างขวา ข้างหน้า หรือข้างหลัง

23. เคลื่อนที่ไปรอบ ๆ หองหรือสนาม โดยทดลองให้ส่วนหนึ่งส่วนของร่างกายนำ ที่ละส่วน

การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์หรือวัตถุ

การเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์หรือวัตถุเป็นการให้เด็กได้ใช้การเคลื่อนไหวโดยใช้ วัตถุหรืออุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดประกอบ การใช้อุปกรณ์ประกอบนี้จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาการ ในการทำงานประสานกันระหว่างประสาทมือกับตา ประสาทเท้ากับตา และประสาทมือเท้าและ ตาดีขึ้น และตามปกติแล้วเด็กจะมีความสุขสนุกสนานกับการเคลื่อนไหวประกอบอุปกรณ์มาก ฉะนั้นครู ควรจะจัดวัสดุอุปกรณ์หรือวัตถุอื่น ๆ ที่จะสามารถให้เด็กได้ใช้ในการประกอบการเล่นหรือการ เคลื่อนไหวนี้ให้มากที่สุด อุปกรณ์ที่จะจัดจัดหาได้ง่าย เช่น ดึงดัว ลูกบอลขนาดต่าง ๆ ไม้กวาด ห่วงยางขนาดใหญ่หรือห่วงยางขนาดธรรมดา เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้จะเป็นอุปกรณ์ที่จะ ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการเคลื่อนไหวได้อย่างดีและกว้างขวาง (วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ.

ทั้งที่กล่าวมาพอสมควรว่า การเคลื่อนไหวเบื้องต้นมี 3 ประเภทด้วยกัน คือการเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่และการเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์หรือวัตถุสำหรับเด็กปฐมวัย ควรได้รับการส่งเสริมให้เคลื่อนไหวตามที่กล่าวข้างต้นทุกประเภท

✓ 5. หลักในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

ในการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการทั้งในด้านความรู้และความเข้าใจความรู้สึกในความสามารถของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายของตนเอง ตลอดจนในการที่จะช่วยให้เด็กได้มีการพัฒนาการในทักษะการเคลื่อนไหวขั้นมูลฐาน โดยทั่วไปผู้สอนควรพิจารณาหลักที่สำคัญต่อไปนี้คือ

✓ 1. เด็กวัยก่อนเริ่มเป็นวัยที่ต้องการการเคลื่อนไหวและอยากรู้ซากล่องในความสามารถในการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายของตนเองตลอดเวลา ฉะนั้นครูควรจะได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเพื่อสนองความต้องการของเด็กในวัยนี้ให้เพียงพอ

✓ 2. การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเบื้องต้นให้เด็กในวัยนี้ ควรจัดให้เด็กได้ประสบการณ์ในการเคลื่อนไหวโดยที่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหวในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและให้เป็นไปตามลักษณะและธรรมชาติของการเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเหล่านั้นอย่างแท้จริง

✓ 3. การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว ควรให้เป็นไปในลักษณะของการสร้างสรรค์ให้มากที่สุดโดยควรจะต้องให้เด็กเรียนรู้เองและลงมือทำเอง มากกว่าที่จะเป็นผู้สาธิตหรือบอกให้ทำตาม

✓ 4. กิจกรรมการเคลื่อนไหวเบื้องต้น ควรจัดเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อเด็กให้เด็กมีความเข้าใจและเห็นความเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันที่ต้องใช้หรือประสบในชีวิตประจำวันด้วย

✓ 5. การจัดกิจกรรมควรจะเป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่ต้องใช้กล้ามเนื้อใหญ่ของร่างกายโดยส่วนรวมเป็นสำคัญก่อน เช่น กิจกรรมการเคลื่อนไหวเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้กล้ามเนื้อลำตัว กล้ามเนื้อแขนและขา เป็นต้น

✓ 6. ควรส่งเสริมให้เด็กรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ตนเองสามารถที่จะทำได้เป็นสำคัญนั้นเพื่อจะช่วยให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองให้มากที่สุดควบคู่กันไปด้วย

7. ควรให้เด็กได้มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างความสามารถของแต่ละคน เด็กแต่ละคนจะมีอัตราการเรียนรู้หรือการพัฒนาทางด้านความสามารถในการเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเหล่านั้นแตกต่างกัน ฉะนั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเหล่านั้นของแต่ละคนจะเป็นไปตามอัตราการเรียนของตนเอง

8. การเรียนในกิจกรรมการเคลื่อนไหวของเด็ก ควรจะเป็นไปในบรรยากาศที่มีความสนุกสนานและหาเวลาตลอดเวลาการเรียนด้วย

9. การเรียนในกิจกรรมการเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายควรจะเป็นไปตามความสามารถของร่างกายของนักเรียนเอง ไม่ควรจะเป็นไปในลักษณะการบังคับนักเรียน

10. นักเรียนควรจะได้รู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเบื้องต้นต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในขั้นสูงต่อไป (วรศักดิ์ เพียรชอบ. 2527 : 146 - 147)

พิชัย ผลโยธิน (2523 : 127 - 130) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ควรเริ่มจากการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ ไม่ควรมีระเบียบและวิธีการยุ่งยากนัก เช่น ให้เด็กได้กระจ่ายอยู่ภายในห้องและเคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติของเด็ก

2. ครูควรให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระ และเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ แสดงความนึกคิด ความรู้สึกต่าง ๆ

3. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีการเคลื่อนไหว ทั้งแบบที่ต้องเคลื่อนไหวให้เป็นรายบุคคลเป็นคู่และเป็นกลุ่มตามลำดับ

4. ให้เด็กได้แสดง เลียนแบบในเรื่องต่าง ๆ เช่น

4.1 กิจกรรมตามธรรมชาติ เช่น คบปลา พายเรือ ว่ายน้ำ การยก แบก หาม เป็นต้น

4.2 ชีวิตรอบตัวเด็ก เช่น ชีวิตในบ้าน ในโรงเรียน

4.3 ชีวิตสัตว์ต่าง ๆ

4.4 ปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ลม ต้น พายุ เป็นต้น

4.5 เครื่องเล่นต่าง ๆ เช่น เรือ เครื่องบิน รถไฟ ตุ๊กตา เป็นต้น

4.6 ความรู้สึกนึกคิด เช่น หัวเราะ ร้องไห้ ตกใจ รัก ฯลฯ

4.7 เสียงต่าง ๆ เช่น เปาะเปะ ตึกตอก ฯลฯ

กิจกรรมเหล่านี้ครูควรจัดให้เด็กได้แสดงออกเป็นท่าทางหรือการเคลื่อนไหวอริยาบท
ในรูปต่าง ๆ ตามความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมของครู

5. พยายามใช้สิ่งของที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เศษวัสดุต่าง ๆ เช่น กระดาษ หนังสือพิมพ์
เศษผ้า เศษเชือก หอนไม้ เมล็ดพืชบางชนิด เขามาช่วยในการเคลื่อนไหวและ

6. ครูควรกำหนดจังหวะสัญญาณที่เหมาะสมในการเคลื่อนไหวต่าง ๆ หรือเมื่อเปลี่ยน
ท่าหรือหยุดให้เด็กได้ทราบเมื่อทำกิจกรรมทุกครั้ง

7. ควรสร้างบรรยากาศอิสระในห้องเรียน ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่นเพลิดเพลิน
รู้สึกสบายและสนุกสนาน

8. ครูไม่ควรบังคับให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม เด็กที่อยู่นิ่ง ๆ ไม่ก็คนหนึ่งจะค่อย ๆ
เข้าร่วมในกิจกรรมเอง

9. ครูควรจัดให้มีเกมสื่การเล่น ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้เด็กสนใจมากขึ้น

10. หลังจากเด็กได้ทำกิจกรรมออกกำลังเคลื่อนไหวร่างกายแล้ว สิ่งสำคัญที่ครูควร
ให้เด็กได้เรียนรู้อีกอย่างหนึ่ง คือในการเล่นอาจแยกเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม ผลักกันทำกิจกรรม เด็กก็
จะได้พักผ่อนไปในตัว การพักผ่อนหลังจากการออกกำลังกาย หากพื้นห้องสะอาดครูควรให้เด็กนอนเล่น
บนพื้นภายในห้องไม่ต้องเคลื่อนไหวชั่วคราว หรือสมมุติให้เด็กเล่นเป็นตุ๊กตา ครูอาจเปิดเพลงจังหวะช้า ๆ
ที่สร้างความรู้สึกให้เด็กอยากพักผ่อน

11. ครูต้องเตรียมจัดกิจกรรมทุกครั้งให้เป็นที่น่าสนใจ สนุกสนาน และทำกิจกรรมนี้
ทุกวัน ๆ ละ ประมาณ 15 - 20 นาที

✓ ๒. บุษฎี บริษัท ณ อุดรฯ (2522 : 12 - 13) ได้เสนอแนวทางในการจัดกิจกรรม
พื้นฐานการเคลื่อนไหวและจังหวะ มุ่งองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ สำหรับในการวิจัยของเด็กปฐมวัย
ครั้งนี้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้

✓ 1. การรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

การเตรียมร่างกายให้พร้อมทุกส่วน เพื่อให้มีความคล่องตัว ถือว่าเป็นการปู
พื้นฐานเบื้องต้นที่สำคัญอย่างหนึ่ง เด็กต้องรู้วาร่างกายแต่ละส่วนเคลื่อนไหวอย่างไรและมาคนออกสั้ก

เพียงใด ร่างกายเป็นเครื่องมือของการเคลื่อนไหว เด็กจะต้องฝึกให้เข้าใจถึงลักษณะสภาพและการใช้ร่างกายของตนเอง ว่าสามารถเคลื่อนไหวแต่ละส่วนได้อย่างไร ร่างกายส่วนไหนเรียกว่าอะไร อวัยวะไหน มีขนาด สั้นยาว เล็กใหญ่ แคบกว้าง อย่างไร เช่น โกง งอ บิด เบี้ยว เอี้ยว เอียงหรือ ขยับ เขยื้อนส่วนใดโดยบาง ให้เด็กหัดเอง ลองเอง การฝึกหัดเช่นนี้เป็นการเตรียมตัวเด็กให้พร้อมที่จะเคลื่อนไหวโดยทางมีประสิทธิภาพ

✓ 2. บริเวณและเนื้อที่

การเคลื่อนไหวนั้น ไม่ว่าจะเป็นเพียงการขยับเขยื้อนร่างกายบางส่วนหรือ การเคลื่อนตัวข้อมองการบริเวณและเนื้อที่ที่จะเคลื่อนไหวได้จากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่งอยู่ตลอดเวลา บริเวณเนื้อที่จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเคลื่อนไหว (กุญ ภิรัตน์ ณ อุตยา. 2522 : 33)

วาร์ตักกี เพียร์ชอป (2527 : 142) ได้กล่าวถึงการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในเนื้อที่และบริเวณโดยรอบตัวนั้น มีอุปสรรคดังนี้

1. เพื่อให้เด็กเรียนรู้บริเวณและเนื้อที่รอบ ๆ ตัว
2. เพื่อให้เด็กรู้ประโยชน์ในการใช้เนื้อที่และบริเวณในการเคลื่อนไหวรอบ ๆ ตัว
3. เพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายของคำว่า บริเวณและเนื้อที่รอบตัว

การใช้บริเวณและเนื้อที่จึงเป็นลักษณะพื้นฐานที่ควรฝึกฝน บริเวณและเนื้อที่แบ่งออกเป็นสองประเภทคือ เนื้อที่รอบ ๆ ตัวเอง (Self Space) และบริเวณสถานที่ทั่วไป (General Space) เช่น เวทีหรือห้องเรียน เป็นต้น

ในการฝึกเกี่ยวกับบริเวณและเนื้อที่ ควรให้เด็กได้ทดลองหาเนื้อที่รอบ ๆ ตัว ในอิริยาบถต่าง ๆ เช่น

ใช้มือ แขน ขา หาเนื้อที่รอบตัว ในอิริยาบถต่าง ๆ กัน เช่น ยืนกางขา เล็กน้อย กางขากว้างมากที่สุด หรือนั่งในหลายลักษณะ การเปลี่ยนอิริยาบถ และให้เด็กได้ทดลองใช้มือ แขน ขา ไขว่คว้าหาเนื้อที่ให้ตัวเอง เด็กจะพบบริเวณและเนื้อที่จะเปลี่ยนไปตามอิริยาบถ

การใช้เนื้อที่ทั่วไปในขอบเขตที่กำหนดคือการเคลื่อนตัวจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นโดยลำพังหรือเคลื่อนเป็นกลุ่ม เด็กที่ไม่ได้รับการฝึกฝน มักจะเคลื่อนตัวไปแบบเดียวกัน ถ้าเคลื่อนตัวโดยลำพังก็จะเคลื่อนตัว มักจะไปในทิศทางเดียวกัน หากที่ปรากฏมักจะไม่เคลื่อนไปข้างหน้าเท่านั้น และมักจะเคลื่อนไปในวงแคบ เวลาวิ่งรวมกลุ่มมักจะเกาะกันเป็นกลุ่ม เคลื่อนตัวไปตามกัน

ครูจึงควรวางรากฐานให้เด็กเกิดความเข้าใจว่าบริเวณเนื้อที่ทั้งหมดซึ่งต้องใช้ในขณะนั้นเป็นของเขา แต่ทั้งนี้ก็มีโทษความวาทากต้องเคลื่อนเป็นหมู่แล้ว จะเคลื่อนตัวโดยอิสระเสรีปราศจากขอบเขตจนเกิดความสับสนอลหม่าน เด็กจะสามารถเคลื่อนตัวเป็นหมู่โดยอิสระ และในขณะเดียวกันก็สามารถบังคับร่างกายของตนเองได้ เวลาเคลื่อนไหวเด็กสามารถกระเษะระหว่างตนเองและผู้อื่นได้โดยไมชนกับผู้อื่น และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นโดยอิสระเสรีในการเคลื่อนไหวได้เช่นเดียวกับตน การเคลื่อนไหวดังกล่าวเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่ควรฝึกให้กับเด็ก เด็กจะเกิดความเข้าใจว่าขอบเขตบริเวณเนื้อที่ที่กำหนดมีสภาพไม่แตกต่างกับกระดาษแผ่นหนึ่ง ซึ่งมีไว้ให้เด็กขีดเขียน หรือระบายสีแต่ละครั้งแต่ละคราว ซึ่งจะมีเล็กบ้าง ใหญ่บ้าง เด็กจะต้องรู้จักใช้เนื้อที่ให้เต็มและได้จังหวะ (คุชฎี บริพัตร ณ อรุธยา. 2522 : 33)

✓ 3. ระดับของการเคลื่อนไหว ✓

การเคลื่อนไหวทุกชนิด หากไม่มีการเปลี่ยนระดับความสวยงาม ความสมดุล ความเหมาะสมและท่าทางที่หลากหลายจะไม่เกิดขึ้น จะปรากฏแต่ความจำเจซ้ำซาก ความแข็งกระด้าง ไม่นานุกาของนาฏศิลป์ต่าง ๆ ทั้งความจะมีการเปลี่ยนระดับของการเคลื่อนไหวตลอดเวลา เช่น เชิงอสนี หรือรำกลองยาว มีการก้ม เงย แขน โบกขึ้นลง มีขึ้น นิ่ง กระโดด ฯลฯ การเปลี่ยนระดับทำให้เกิดท่าทางและการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกันออกไป การที่เราจะให้เด็กเคลื่อนตัวทั้ง 3 ระดับ คือ สูง กลางและต่ำ นั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะปกติเด็กจะเคลื่อนตัวอยู่ในระดับเดียวเท่านั้น การเริ่มปูพื้นฐานครูจึงต้องใช้เทคนิควิธี เช่น การขมขู่ให้เด็กเป็นสัตว์ สิ่งของ อะไรก็ได้ที่สูงที่สุด หรือต่ำที่สุด การทำตัวเป็นลูกโป่งลอย ใบไม้ร่วงลงสู่พื้น ฯลฯ เป็นการทำให้เด็กเข้าใจระดับเสียก่อน แล้วพยายามกระตุ้นให้มีการเปลี่ยนระดับ

✓ 4. ทิศทางของการเคลื่อนไหว (Direction) ✓

การเคลื่อนไหวท่อมทิศทางไปข้างหน้า ไปข้างหลัง ไปข้าง ๆ หรือเคลื่อนตัวไครอบทิศ (คือหมุนตัวไปทุกทิศทาง) ถ้าไม่ได้รับการฝึก ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ก็จะเคลื่อนตัวไปข้างหน้าแต่เพียงอย่างเดียว

ในการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็ก โดยให้เด็กเปลี่ยนทิศทางต่าง ๆ ตลอดเวลา จะช่วยให้ทุกคนเคลื่อนตัวไปโดยอิสระด้วยความเต็มใจ เป็นตัวของตัวเอง (คุชฎี บริพัตร ณ อรุธยา. 2522 : 52) ทั้งนี้การที่เด็กจะสามารถเคลื่อนไหวเปลี่ยนทิศทางได้นั้น เด็กจะต้อง

ได้รับความเป็นอิสระในการกระทำและความรู้สึก รวมทั้งการกระตุ้นด้วยปัญหาล่าง ๆ ไม่สู้ปัญหา
ที่ยากขึ้น (วรศักดิ์ เพียรชอบ. 2527 : 135)

✓ 5. การฝึกจังหวะ ✓

การทำจังหวะนั้นมีไต่มาถึงการกำกับจังหวะด้วยการตบมือ เคาะเท้า หรือใช้
เครื่องเคาะจังหวะอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่หมายถึงการทำจังหวะด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็น
ขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่ง การเปล่งเสียงออกจากลำคอ การทำไ้ร่างกายส่วน
ต่าง ๆ เกิดเสียงก็ไ้ทั้งสิ้น การทำจังหวะแบ่งออกเป็น 4 วิธีดังนี้

✓ 5.1 การทำจังหวะด้วยการใช้ร่างกายส่วนต่าง ๆ (Body Percussion)

เริ่มต้นด้วยการให้เขาขยับเขยื้อนร่างกายตามจังหวะ เช่น พักก้นา โคลงก็ระระ ขยับปลายงูมก
เป่าแกลม ขยับศอก ฯลฯ และฝึกให้ใช้ร่างกายที่ทำให้เกิดเสียงดังชัดแจ่มสื่แบบด้วยกันคือ ตบมือ ตบตัก
ตบเท้า ตีคีมือ ซึ่งไ้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถทำเสียงประกอบจังหวะไ้ดังชัดแจ่มกว่าส่วนอื่น
นอกจากนี้ยังมีการเคาะสัมผัสร่างกายล้วน ๆ หรือสลับกับทำร่างกายให้เกิดเสียง ไ้ให้เด็กไ้คิดเอง
หรือช่วยกันคิดก็ไ้

✓ 5.2 การทำจังหวะด้วยการเปล่งเสียง (Voice Percussion)

การทำจังหวะด้วยการเปล่งเสียงก็คือ การใช้ภาษาเป็นเครื่องมือใน
การทำจังหวะไ้ อาจจะเป็นพยางค์ใด ๆ พยางค์ที่มีความหมายและไม่มีความหมาย เช่น อ้ออ อ้อแอ้
ตุ้ม ตุ้มป่อง ฯลฯ หรือเป็นคำที่มีความหมาย อาจเป็นชื่อคน สัตว์ สิ่งของ เช่น เด็กออกเสียงคำว่า
มูรี มูรี มูรี ก็เกิดเป็นจังหวะขึ้นมาในตัวของมันเอง

✓ 5.3 การทำจังหวะด้วยการใช้เครื่องเคาะจังหวะ เครื่องมือทุกชนิด ✓

เคาะ ตี ขยับ เขย่าใช้ทำจังหวะไ้ ควรไ้ให้เด็กไ้สำรวจและหาเสียงจากเครื่องเคาะไ้ไ้เสียง
มากที่สุด

✓ 5.4 การทำจังหวะด้วยการเคลื่อนไหว ✓

ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนไหวที่มีเสียง
ประกอบหรือการเคลื่อนไหวที่ไม่มีเสียงประกอบ เช่น การกวาดหาพรมตบมือ การย่อเข่าหรือการ
โยกตัว สลับซ้ายขวา ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ถ้าทำซ้ำกัน ก็จะทำให้เป็นจังหวะไ้ (ทฤษฎี บริพัตร ณ อรุณยา.

จะเห็นว่า แนวทางในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะนั้นนอกจากจะมีหลักการโดยทั่วไปที่จะต้องคำนึงถึง เช่น การให้อิสระในการเคลื่อนไหว การกระตุ้นให้เกิดคิดเอง ทำเองให้เกิดรู้ถึงความสามารถของร่างกายในการเคลื่อนไหว ฯลฯ รวมทั้งองค์ประกอบ 5 ประการ คือ การรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การฝึกจังหวะ การใช้เนื้อที่ ระเบียบและทิศทาง จะเป็นแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมการเคลื่อนไหวและจังหวะให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

✓ 6. พัฒนาการด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ✓

✓ ทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานจะเริ่มปรากฏในวัยเด็กตอนต้น (Locomotor)

อายุ 2 - 6 ขวบ โดยจะมีการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่มากขึ้น เด็กสามารถเดินได้อย่างมั่นคงเพราะมีการเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา และเพิ่มทักษะอื่น ๆ เช่น วิ่ง กระโดด ปีนป่าย ฯลฯ รวมทั้งทักษะที่ใช้มือ เช่น การขว้าง รับ เด็กวัยนี้ควรได้รับการส่งเสริมด้านการเคลื่อนไหวแบบต่าง ๆ อยู่เสมอ (Singer. 1976 : 238) ✓

ในการส่งเสริมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ควรคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย ซึ่งมักปรากฏในพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่มีดังนี้

อายุ 2 - 3 ปี เด็กสามารถเดินได้คล่องแคล่วแข็งแรงมั่นคง เดินดอยหลังได้ขึ้นขาเดียว โยนลูกบอลโดยที่ข้อมือ และแขน ทำท่าทางเคลื่อนไหว เมื่อได้ยินจังหวะเพลงวิ่งไปข้างหน้าได้ คลองใส่เท้าทั้งสองกระโดดอยู่กับที่ได้ เขย่งเท้าได้

อายุ 3 - 4 ขวบ ขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้ ขึ้นขาเดียวได้นานขึ้น กระโดด ขาเดียว ได้ โยนลูกบอลระยะไกลได้ 1 เมตร รับลูกบอลด้วยมือทั้งสอง แกว่งแขนและขาไปตามจังหวะเพลง

อายุ 4 - 5 ขวบ กระโดดสลับเท้า กระโดดข้ามสิ่งกีดขวางที่ไม่สูงนัก เดินดอยหลัง ขว้างโยนลูกบอลและรับลูกบอล รับลูกบอลกระดอนจากพื้น แสดงท่าทางเคลื่อนไหวตามจังหวะได้

อายุ 5 - 6 ขวบ เมื่อวิ่งอย่างรวดเร็วยังสามารถหยุดได้ทันที รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นได้ด้วยมือทั้งสอง กระโดดขาเดียวตรงไปข้างหน้า เดินดอยหลังบนขอนไม้หรือบนกระดาน แฉกเท้า เดินตามจังหวะเพลงหรือตามจินตนาการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

✓ การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะนั้น นอกจากเราจะต้องรู้หลักการจัดกิจกรรมที่ถูกต้องแล้ว พัฒนาการทางกายภาพโดยเฉพาะกล้ามเนื้อเป็นสิ่งจำเป็นในการที่เราจะเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กด้วย ✓

✓ 7. งานวิจัยเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและจังหวะ ✓

✓ หวาง (Hwang) ได้ศึกษาเพื่อหาการตรวจสอบประสิทธิภาพของการเคลื่อนไหวและการกระตุ้นทางดนตรีที่ใช้ในโปรแกรมศิลปะ ในด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์ทางศิลปะของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการออกแบบโดยผ่านการเคลื่อนไหวหรือละครเชิงสร้างสรรค์มากระตุ้นความคิดของเด็ก และการกระตุ้นด้วยดนตรี เปรียบเทียบกับการกระตุ้นทางศิลปะด้วยการสอนแบบเดิม โดยใช้การตั้งคำถามทางภาษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบของ (Torrance) (TTCT) แบบ A และแบบทดสอบการวาดเชิงสร้างสรรค์ของ หวาง (HCDT) ผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าการกระตุ้นด้วยการเคลื่อนไหวและการกระตุ้นด้านดนตรีในบทเรียนศิลปะนั้นมีประสิทธิภาพผล เช่น เกี่ยวกับการตั้งคำถามของภาษา (Hwang. 1986 : 190)

✓ วิลสัน (Wilson) ได้ศึกษาศักยภาพของการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์และการเต้นระบำ การศึกษาค้นคว้านี้เกี่ยวข้องกับลักษณะการเคลื่อนไหว การสื่อความรู้สึกและอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดความไวต่อการรับรู้ของผู้อื่น และพัฒนาความตระหนักในตนเอง ✓

จุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์และการเต้นระบำ กลุ่มตัวอย่างนิสิตสาขาประถมศึกษาและพลศึกษาปีที่ 4 จำนวน 50 คน ซึ่งเรียนวิชาการเคลื่อนไหวสร้างสรรค์ และนิสิตซึ่งเรียนทางด้านการเต้นประกอบเพลง จำนวน 38 คน นิสิตทั้ง 2 กลุ่มได้รับแบบสำรวจและบันทึกการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ ให้นับที่กว่าได้เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองโดยการเคลื่อนไหวหรือเต้นประกอบเพลงอย่างไร หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยจำแนกชนิดและความถี่ของการกระทำ การตอบสนองต่อคำสั่งที่กำหนดให้และข้อสรุปของแต่ละคน ให้แบบสำรวจตนเอง ผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความตระหนักในคำอารมณ์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านร่างกาย นอกจากนี้ยังเสนอแนะให้มีการปรับหรือสร้างแนวทางใหม่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้แต่ละคนลองกำหนดประสบการณ์ตามความสนใจของแต่ละคนในแผนกราฟ พบว่า ความเห็นของแต่ละคนมีความเห็นแตกต่างกัน (Wilson. 1985)

✓ เมทซ์ (Metz. 1986) ได้ศึกษาการเคลื่อนไหวตอบสนองดนตรีของเด็กปฐมวัยใน
สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่มีโอกาสเลือก โดยวิธีทางธรรมชาติ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับ
ธรรมชาติของการเคลื่อนไหวในการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนอนุบาล วิจัยนี้เป็นวิจัยพื้นฐาน
 ซึ่งอาศัยทฤษฎีต่าง ๆ ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่โรงเรียนอนุบาลอริโซนา เด็กอายุ
 2, 3, 4 ปี แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีโอเพ่นเอนด์เก็บข้อมูล ได้วิเคราะห์พิจารณา
 เกี่ยวกับสถานการณ์ปฏิสัมพันธ์และผลที่ได้รับเกี่ยวกับสิ่งที่ก่อให้เกิดผลต่อการตอบโต้ด้วยการเคลื่อนไหว
 ซึ่งอาศัย 3 รูปแบบ ในการสังเกตการเคลื่อนไหวตอบสนองดนตรี ได้แก่ รูปแบบแรก ประกอบด้วย
 หางคานอารมณ์ ลำดับขั้นการพัฒนาการ ลักษณะการเป็นผู้นำ รูปแบบ 2 ประกอบด้วยการแสดงเป็น
 ตัวอย่างการอธิบาย การแนะนำ รูปแบบ 3 ประกอบด้วยการเคลื่อนไหวสนองต่อดนตรีและไม่มีดนตรี
 เป็นอย่างไร รวมทั้งหมด 7 ประการ

✓ ผลการสังเกตพบว่า การเคลื่อนไหวตอบสนองดนตรีในเด็กปฐมวัยนั้นเกี่ยวข้องกับ
 ทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น ✓

✓ จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการเคลื่อนไหวและจังหวะมี
 ความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยและสามารถส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

✓ สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

✓ 1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
 กับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล มีความคิด
 สร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

✓ 2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
 กับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล มีความคิด
 สร้างสรรค์แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4 - 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่าง

1. นักเรียนโรงเรียนอนุบาลสระบุรีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีจำนวนนักเรียน 7 ห้องเรียน รวม 210 คน

2. สุ่มนักเรียนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 1 ห้องเรียนจากจำนวนนักเรียนในข้อ 1

3. แบ่งนักเรียนในข้อ 2 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน

4. สุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนในข้อ 3 เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งได้ดังนี้

1. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเจเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban) ชาวเยอรมัน
2. แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะอย่างมีระบบ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยการวาดภาพของเจเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban. 1986 : 138 - 155) ดำเนินตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้
 - 1.1 ศึกษาคุณภาพและวิธีการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ โดยการวาดภาพ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แบบทดสอบ ที ซี ที - ดีพี (TC T-DP) (Test For Creative Thinking Drawing Production) ของ แฮนส์ จี เจเลน และเคลาส์ เค เออร์บัน (Hans G. Jellen and Klaus K. Urban) ชาวเยอรมัน เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1.1 ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอ โดยใช้ทดสอบเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่มบุคคล ซึ่งกำหนดรูปแบบดังนี้
 - 1.1.1.1 สิ่งที่กำหนดเป็นสิ่งเร้าที่จัดเตรียมไว้ในรูปแบบของ ชิ้นส่วนเล็ก ๆ ที่มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกัน มีรูปครึ่งวงกลม รูปมุมฉาก รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส แบบไม่สมบูรณ์ รูปรอยเส้นปะ รูปเส้นโค้งคล้ายตัว S ที่ประกอบอยู่ภายในและภายนอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่
 - 1.1.1.2 การตอบสนองจากผู้ถูกทดสอบสามารถตอบสนองได้อย่างอิสระตามจินตนาการ โดยการวาดภาพขึ้นมาภายในขอบเขตของช่วงเวลาที่กำหนดให้และมีเกณฑ์สำหรับยึดถือเป็นหลักในการประเมินคุณค่าความคิดสร้างสรรค์จากภาพวาดทั้งหมด 11 เกณฑ์
 - 1.2 แบบทดสอบชุดที่ เจเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban. 1986 : 138 - 155) ได้กล่าวความเชื่อมั่นโดยนำแบบทดสอบไปทดสอบกับเด็กต่างระดับความรู้ ได้ค่าสัมพันธดังนี้

- นำไปใช้กับเด็กพิเศษ หูตึง ไตค่าความเชื่อมั่น .91
- นำไปใช้กับเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไตค่าความเชื่อมั่น .97
- นำไปใช้กับเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงไตค่าความเชื่อมั่น .89
- นำไปใช้กับเด็กที่เรียนโปรแกรมคณิตศาสตร์ไตค่าความเชื่อมั่น .94

1.3 นำแบบทดสอบ ที ซี ที - ดีที (TCT - DP : Test For Creative Thinking Drawing Production) ไปทดลองใช้กับเด็กอายุ 4 - 5 ปี โรงเรียนอนุบาลสระบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงในการตรวจให้คะแนนระหว่างผู้ตรวจ 2 ท่าน คือ ผู้วิจัยและอาจารย์ศิลป ศิลกานนท์ (อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person Product Moment) ไตค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .89

ขั้นตอนการทดสอบ

1. ผู้ถูกทดสอบได้รับข้อสอบความคิดสร้างสรรค์ และกินสอคำ ซึ่งไม่ควรมีตาราง
เพื่อมิให้ผู้ตอบเปลี่ยนภาพที่วาดแล้ว
2. ผู้ทดสอบอ่านคำสั่งซ้ำ ๆ และชัดเจน
"ภาพที่วาดอยู่เบื้องหน้านักเรียนนี้เป็นภาพที่ยังไม่สมบูรณ์ ขอให้นักเรียนวาดภาพ
ต่อเติมให้เสร็จสมบูรณ์ จะวาดเป็นภาพอะไรก็ได้ ตามที่นักเรียนอยากจะวาด ภาพทุกภาพถือว่าถูกต้อง
ทั้งสิ้น" ให้ผู้ถูกทดสอบลงมือวาด
3. ในช่วงทำการทดสอบ หากมีคำถาม ก็อาจตอบในลักษณะนี้คือ "จะวาดภาพอะไรก็ได้
ทุกภาพถือว่าถูกต้องทั้งสิ้น"
4. ผู้ทดสอบจับบันทึกเวลาของการทดสอบแต่ละคนที่มุมขวาของแบบทดสอบ
5. ให้ผู้ถูกทดสอบตั้งชื่อภาพที่วาดเสร็จแล้ว
6. หลังจากเวลาผ่านไป 15 นาที ให้เก็บแบบทดสอบทั้งหมด

การประเมินผลแบบทดสอบ

1. ความสมบูรณ์ (Cm : Completion)
ภาพที่ได้รับการต่อเติมหรือขยายออกอย่างต่อเนื่อง จากครึ่งวงกลม จุด มุมฉาก
เส้นโค้ง เส้นปะ และสี่เหลี่ยมจัตุรัสเล็กปลายเปิดนอกกรอบ ใดคะแนนภาพละ 1 คะแนน คะแนน
สูงสุด คือ 6 คะแนน
2. การต่อเติมเพิ่มเข้ามา (Ad : Additions)
การนำสิ่งต่าง ๆ เข้ามาเพื่อให้มีการขยาย และหรือเพิ่มเติมรายละเอียดจากภาพ
เดิม ส่วนที่เพิ่มอาจจะเป็นจุด เส้น รูปแบบ ฯลฯ ได้เพิ่มภาพละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดคือ
6 คะแนน
3. เนื้อหาใหม่ (Ne : New Element)
ภาพ รูปทรง สัญลักษณ์ หรือองค์ประกอบอันใหม่ที่เพิ่มเติม ต้องเป็นอิสระจากรูปทรง
ที่กำหนดให้จะได้ภาพละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดคือ 6 คะแนน

4. การต่อเนื่องด้วยเส้น (Cl : Connectione with a line)

แต่ละภาพหรือส่วนของภาพ (ทั้งใหม่ในข้อ 3) หากมีเส้นลากต่อเนื่องกันโดยตรง หรือ โดयीใช้ส่วนของภาพเชื่อมต่อ (ภายในและ/หรือภายนอกกรอบ) จะได้คะแนนเพิ่มอีก 1 คะแนน
คะแนนสูงสุดคือ 6 คะแนน

5. การต่อโยงที่ทำให้เกิดเป็นเรื่องราวหรือภาพรวม (C th : Connections with a theme)

การต่อโยงนี้อาจเป็นในลักษณะของข้อ 4 ก็ได้ ซึ่งทำให้เกิดมีความหมายมากขึ้นและความสำคัญอยู่ที่การทำให้ภาพสมบูรณ์ตามที่ผู้วาดตั้งใจไว้ จะได้ 6 คะแนน คะแนนสูงสุดคือ 6 คะแนน

6. การข้ามเส้นกันเขตที่ต่อเนื่อง (B fd : Boundary breaking fragment dependent)

การต่อเติมหรือโยงรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสปลายเปิด ซึ่งอยู่นอกกรอบจะได้ 6 คะแนน
คะแนนสูงสุด คือ 6 คะแนน

7. การข้ามเส้นกันเขตที่เป็นอิสระ (Bfl : Boundary breaking fragment independent)

การต่อเติมภาพที่อยู่นอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่ และเป็นอิสระจากสี่เหลี่ยมจัตุรัสเล็ก
ปลายเปิดจะได้ 6 คะแนน

8. ภาพที่มองเห็นเป็นจริง (Pe : Perspective)

ภาพที่แสดงให้เห็นระยะไกลใกล้และหรือภาพสองมิติ (ภาพที่ทำให้เห็นแสงทิศทาง) ให้
1 คะแนน สำหรับ 1 ภาพ คะแนนสูงสุด 6 คะแนน

9. อารมณ์ขัน (Hu : Humor)

ภาพที่แสดงให้เห็นหรือก่อให้เกิดอารมณ์ขัน ภาพแสดงอารมณ์ขันที่ประเมินจากผู้เข้า
ทดสอบในหลาย ๆ ทาง เช่น ผู้วาดล้อเลียนตัวเองจากภาพวาด ผู้วาดผนวกชื่อที่แสดงอารมณ์ขัน และ
หรือผู้วาดผนวกลายเส้นและภาษาเข้าไปเหมือนการวาดภาพการ์ตูน ให้ 6 คะแนน

10. การไม่ทำตามแบบแผน (Uc : Unconventionality)

10.1 ท่าทางการจัดวางวัตถุ เช่น การหมุนกลับกระดาษข้อสอบให้ 3 คะแนน

10.2 ภาพและหรือองค์ประกอบที่เป็นนามธรรมหรือไม่เป็นภาพของจริง เช่น การนำ
ชื่อที่เป็นนามธรรมมาใช้ให้ 3 คะแนน

10.3 ภาพรวมกันของรูปมีการนำเอาสัญลักษณ์มาใช้ เช่น ตัวอักษร ตัวเลข เครื่องหมาย
ให้ 3 คะแนน

10.4 การใช้ส่วนที่กำหนดให้ประกอบเป็นภาพ โดยที่ไม่ใช้ภาพซึ่งมักทำกันแพร่หลาย
ให้ 3 คะแนน

ภาพที่ห้ากันแพร่หลายคือ

รูปครึ่งวงกลมต่อเป็นพระอาทิตย์ หรือหน้าคน

รูปมุมฉาก ต่อเป็น บ้าน กลอง

รูปเส้นโค้ง ต่อเป็นงู ต้นไม้

รูปเส้นปะ ต่อเป็นถนน ตรอก ทางคาน

รูปจุด ต่อเป็นตาของนก

รูปห้าอันนี้ต้องหักออก 1 คะแนนจากคะแนนที่ได้ในข้อนี้ แม้ไม่มีคะแนนติดลบ

คะแนนสูงสุดในข้อนี้คือ $(ก + ข + ค + ง) = 12$

11. ความเร็ว (Sp : Speed)

ภาพที่ใช้เวลาน้อยกว่า 12 นาที		ได้คะแนนดังนี้	
ต่ำกว่า	2 นาที	ได้	6 คะแนน
ต่ำกว่า	4 นาที	ได้	5 คะแนน
ต่ำกว่า	6 นาที	ได้	4 คะแนน
ต่ำกว่า	8 นาที	ได้	3 คะแนน
ต่ำกว่า	10 นาที	ได้	2 คะแนน
12 นาที หรือต่ำกว่า	12 นาที	ได้	1 คะแนน
มากกว่า	12 นาที	ได้	0 คะแนน

ด้านหลังของข้อสอบมีช่องเล็ก ๆ อยู่ 11 ช่อง แต่ละช่องจะมีรหัสสำหรับการให้คะแนน คะแนนรวมสูงสุดคือ 72 คะแนน

2. การสร้างแผนการจกกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

2.1 ศึกษาหลักสูตร แผนการจกประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2532 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

2.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย เกี่ยวกับการจกกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

2.3 ศึกษาแผนการจกประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

2.4 เขียนแผนการจกกิจกรรม 40 แผน 40 คาบ โดยยึดแนวทางจากข้อ 2.3 โดยมีจุดมุ่งหมาย เนื้อหา สื่อ การประเมินผลของแผนการจกกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เนื้องคประกอบพื้นฐานเหมือนกับแผนในข้อ 2.3 ทกเว้นวิธีการจกกิจกรรม ซึ่งมีองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการ และการใช้คำถามอเนกนัยสำหรับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมตามแผนการจกประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2529 ไม่นเนื้องคประกอบพื้นฐาน 5 ประการ และคำถามอเนกนัย

2.5 นำแผนการจกกิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างแผนการสอนเป็นผู้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขจำนวน 3 คน คือ

ผศ.ดร.เกวหา	เกษะคุปต์	อาจารย์ประจำโรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์วิไล	อัมสมบุญ	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
อาจารย์เกื้อกูล	เคชะเสน	อาจารย์ประจำโรงเรียนอนุบาลสามเสน

2.6 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมตามคำแนะนำของผู้ตรวจสอบในข้อ 2.5

2.7 นำแผนการจัดกิจกรรมไปทดลองใช้กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนอนุบาลสระบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จำนวน 15 คน แล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้สมบูรณ์

3. แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล
ใช้ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2529

วิธีดำเนินการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design (ลวน สายยศ และอังณา สายยศ. 2528 : 216)

การดำเนินการทดลองมีดังนี้

1. ทดสอบก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบความจิตสร้างสรรค์ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมในกลุ่มทดลอง โดยการใช้ข้อสรุปประกอบทั้ง 5 ประการ และการใช้คำถามอภิเษณ์ ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยสลับเวลากับระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามตาราง 1

ตาราง 1 การดำเนินการทดลอง

สัปดาห์	วัน	เวลา 9.00 - 9.20	9.30 - 9.50
1	จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	ศุกร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม

สัปดาห์ที่ 2 จะสลับเวลาต่อจากสัปดาห์ที่ 1 จนถึงสัปดาห์ที่ 8

3. การดำเนินการทดลองในแต่ละกลุ่ม ตามแผนการสอน (ดูภาคผนวก) ใช้เวลาทดลองกลุ่มละ 40 คาบ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์

4. ทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังจากดำเนินการทดลองสิ้นสุดลง

5. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. หากสถิติพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง (ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 59 - 65)

1.1 คะแนนเฉลี่ย

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ภายในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้

t-test แบบ Dependent (ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 87 - 88)

3. เปรียบเทียบความถี่โครงสร้างของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Independent (ลวน สายยศ และอังณา สายยศ. 2528 : 84 - 88)
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ $\text{est } w^2$ (estimated omega square (Plutchik. 1983 : 253))

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นที่เข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน

t แทน อัตราส่วนวิกฤตที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t

$est\ W^2$ แทน สัดส่วนของความแปรปรวนของตัวแปรตามหรืออธิบายได้โดยตัวแปรอิสระ

กลุ่มทดลอง คือกลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้น

องค์ประกอบพื้นฐาน

กลุ่มควบคุม คือกลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะ

ตามแผนการจัดประสบการณ์อนุบาล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 2 ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล

กลุ่มตัวอย่าง	N	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
กลุ่มทดลอง	15	18.333	19.667	39.133	56.552	9.103**
กลุ่มควบคุม	15	19.667	26.095	24.067	33.638	2.525

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 แสดงว่าหลังจากที่ได้เด็กได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มควบคุมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{x}$	s^2	t
กลุ่มทดลอง	15	20.8	78.314	5.714**
กลุ่มควบคุม	15	4.4	45.543	

จากตาราง 3 แสดงว่ากลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจากการที่ศึกษารังนี้ พบว่ากลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากการศึกษาสัดส่วนของความแปรปรวนของตัวแปรตามที่อธิบายได้โดยตัวแปรอิสระ ($est\ W^2$) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.513 หรือประมาณร้อยละ 51

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผล โดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล

สมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4 - 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนอนุบาลสระบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 เป็นนักเรียนโรงเรียนอนุบาลสระบุรีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 3 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีจำนวนนักเรียน 7 ห้องเรียน รวม 210 คน

2.2 สุ่มนักเรียนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 1 ห้องเรียนจากจำนวนนักเรียนในข้อ 2.1

2.3 แบ่งนักเรียนในข้อ 2.2 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน

2.4 สุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนในข้อ 2.3 เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่

1. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเจลเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban) โดยการวาดภาพหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แบบทดสอบ ที ซี ที - ดี พี (TCT-DP) (Test For Thinking Drawing Production) (Jellen and Urban. 1986 : 138 - 155)

2. แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานจำนวน 40 แผน

3. แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล 40 แผน

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ไปทดสอบกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเองทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2532 โดยทดลองกลุ่มละ 40 คาบ คาบละ 20 นาที วันละ 1 คาบ รวมระยะเวลา 8 สัปดาห์

3. หลังจากเสร็จการทดลองแล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ไปทดสอบกับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบค่าการพัฒนามาของความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้ t-test แบบ Dependent

4.2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้ t-test แบบ Independent

4.3 วิเคราะห์สัดส่วนของความแปรปรวนของตัวแปรตามต่ออิทธิพลโดยตัวแปรอิสระ $est\ w^2$ (Estimated Omega Square)

สรุปการที่ศึกษาค้นคว้า

จากการที่ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ปรากฏผลดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน และการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน และการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน กล่าวคือ เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์สูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล

อภิปรายผล

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มทดลองมีการนำคำถามแนะนัยเพื่อให้เด็กได้คิดอย่างอิสระ และได้รับการเน้นองค์ประกอบพื้นฐานนำมามีกิจกรรมซึ่งประกอบด้วย การรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การฝึกจังหวะ การใช้เนื้อที่ ระบุ และทิศทาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คุชฌี บริพัตร ณ อุดรธา ที่กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะควรให้เด็กเข้าใจและมีทักษะพื้นฐานโดยครูกระตุ้นด้วยคำถามให้เด็กได้มีโอกาสใช้ความคิดจินตนาการและถ่ายทอดออกอย่างอิสระ ควบหาทางการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้น จากง่ายไปหายากจนทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (คุชฌี บริพัตร ณ อุดรธา. 2522 : 5) ผลปรากฏเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองมีความคิดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับเด็กปฐมวัยในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล มีกิจกรรมบางส่วนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น การให้ทำจินตนาการ การเลียบภาพสมมุติ เมื่อครูได้ใช้กิจกรรมเหล่านี้ย่อมช่วยให้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในกลุ่มควบคุม จึงมีความคิดสร้างสรรค์สูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2 และจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมเนื่องมาจากเด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมอย่างอิสระโดยครูใช้คำถามแนะนัยให้เด็กได้คิดและเน้นองค์ประกอบพื้นฐาน ซึ่ง วรศักดิ์ เพียรชอบ กล่าวว่าการสอนกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กควรให้เด็กเรียนรู้ถึงกิจกรรมพื้นฐานของการเคลื่อนไหวเป็นอย่างดีเสียก่อน และเป็นไปในลักษณะของการตั้งปัญหาให้เด็กได้คิดเอง ทำเองมากกว่าครูสาธิตใหญ่ เพื่อเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (วรศักดิ์ เพียรชอบ. 2527 : 147) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไกลแอคท์ซอร์ว และเชอร์วูด (Gliatt, Shaw and Sherwood. 1980 : 1061 - 1067) ที่พบว่าการใช้คำถามแบบอเนกนัยช่วยให้เด็กมีความ

สามารถทางการคิดสร้างสรรค์สูงกว่าการใช้ตามหลายแบบ นอกจากนั้นการให้อิสระแก่เด็กในการคิดและเคลื่อนไหว รวมทั้งการให้แรงเสริมทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออก ซึ่งนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้งที่ เสรี เกียรติบรรลือ กล่าวไว้ว่าเมื่อเด็กปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ก็ตามครูผู้สอนควรให้กำลังใจแก่เด็กทุกคน ไม่เจาะจงเฉพาะเด็กที่ได้รับความสำเร็จในกิจกรรมนั้นเท่านั้น เพื่อเด็กทุกคนจะได้เกิดความเชื่อมั่นในการกล้าแสดงออก (เสรี เกียรติบรรลือ. 2534 : 34) กัวร์ (Goor. 1974 : 3514 - A) ยังพบว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นสูงมีความคิดสร้างสรรค์สูง มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นใหม่อีกด้วย จะเห็นได้ว่าลักษณะการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาถึงสัดส่วนของความแปรปรวนของตัวแปรตามเพื่ออธิบายได้โดยตัวแปรอิสระ ($est\ w^2$) ผลปรากฏว่า $est\ w^2$ มีค่า .513 หรือประมาณ ร้อยละ 51 จึงสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัยสูงขึ้นต่อไป

ข้อสังเกตในการศึกษาครั้งนี้

1. เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองมีความเชื่อมั่นในตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก กลองแคลว และมีความสามารถในการบังคับกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ได้ดีขึ้น
2. ในระยะแรกเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความกระตือรือร้น และสนุกสนานต่อกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ต่อมาพบว่ากลุ่มทดลองให้ความสนใจในการรวมกิจกรรมมากกว่ากลุ่มควบคุม
3. ในการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะครูไม่ควรแสดงท่าทางเป็นแบบให้เด็กทำตาม แต่ควรกระตุ้นให้เด็กคิดและกล้าแสดงออกด้วยคำพูด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะ ที่มีต่อการพัฒนา
ด้านอื่น ๆ เช่น ด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา ด้านสังคม วินัยในตนเองและความเชื่อมั่น
2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะในกลุ่มเด็กพิเศษ เช่น
เด็กเรียนช้า
3. ควรมีการศึกษาแบบทดสอบของ เจลเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban)
แยกเป็นด้าน ๆ ในเด็กต่างกลุ่มอายุ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กลุ่มศิลปวัฒนธรรมเพื่อเยาวชน มาหา. แคลวคล่องว่องไว. ม.ป.ท., 2530.
- ณัฐรี คำชาย. "แนวการสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์," ใน วิทยาลัยครูเพชรบุรี.
หน้า 7 - 10. ลพบุรี : โรงพิมพ์ตัดโกศล, 2519.
- เกสินี โชติกเสถียร. การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แนวการจัดโรงเรียนอนุบาล. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525.
- _____. แบบสังเกตพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด 6 ปี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2531.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักงานรัฐมนตรี. การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์
เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ศรีเกษ, 2528.
- จงใจ ขจรศิลป์. การศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมที่สื่อความคิด
สร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อักสำเนา.
- จรินทร์ ชานีรัตน์. พลศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเคชั่นสโตร, 2514.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ :
โอทวพัฒนาพิช, 2520)
- ชาญชัย อินทรประวัติ. "ระเบียบวินัยกับความคิดสร้างสรรค์," วิทยาศาสตร์. 26 : 19 ;
กรกฎาคม 2518.
- ชินจิระ การบุญ. อิทธิพลของการฝึกความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์
และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนพรหมพิทยา อำเภอลำลูกเกด
จังหวัดนนทบุรี. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2525. อักสำเนา.
- เชาว์ นวลปาน. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาตะกร้อแบบวิธีการบรรยายประกอบการสาธิต
และแบบสำรวจค้นหาการเคลื่อนไหวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ก.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อักสำเนา.

กวางเกื้อน ศาสตรภัทร. พัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจท์. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520

กุชัย บริพัตร ณ อยุธยา. หนังสือคู่มือวิธีสอนคณิตศาสตร์นักเรียน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, 2522.

นอมฤติ จงหยุหะ. คู่มือการศึกษาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2518.

นิพนธ์ จิตต์ภักดิ์. "การสอนแบบสร้างสรรค์," สามัญศึกษา, 17 : 17 - 18 ; มิถุนายน -
กรกฎาคม 2522.

นิมมวล สกลพานิช. "อายุ วันไฉ่ สุขัง พลัง," ข่าวสารกรมพลศึกษา, 2 : 18 - 19 ;
กุมภาพันธ์ 2515.

บุญลือ ทองอยู่. "ความคิดสร้างสรรค์," มิตรครู, 20(7) : 15 - 18 ; เมษายน 2521.

ประชุมพร สุภรเจริญ. "ความคิดสร้างสรรค์กับการเล่นของเด็ก," ศึกษาศาสตร์, 3 : 16 - 21 ;
มิถุนายน - กันยายน 2522.

ประมวล กิตติกันสัน. จิตวิทยา : จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

พัชรี ผลโยธิน. "การบริหารและจังหวะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน," เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน.
ม.ป.ท., 2523.

พิชิต ภูติจันทร์. กิจกรรมเข้าจังหวะ. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์, 2523.

รัตนะ บัวสนธิ์. "การวิเคราะห์หะกับความสัมพันธ์ของตัวแปร : ทางแกของการวิเคราะห์
ความแปรปรวน," จิตวิทยาทางการศึกษา, 12(1) : 10 - 11 ; ตุลาคม -
พฤศจิกายน 2531.

ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

เลิธ อานันท์นะ. "ความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก," แม่และเด็ก, 2(5) : 21 - 24 ;
มิถุนายน 2521.

วรศักดิ์ เทียรชอบ. หลักและวิธีสอนวิชาการพลศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

วรภากรณ รักรวิชัย. กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. เอกสารประกอบการสอนวิชา
กร.531. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.

✓ วิชัย วงษ์ใหญ่. กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

_____. ศิลป์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บูรพาศิลป์, 2515.

ศรีปัญญา รามโกมุท. "ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงสังคมและการพัฒนาเศรษฐกิจใน
แนวความคิดของเฮเกน," ใน ทฤษฎีและแนวคิดในการพัฒนาประเทศ. หน้า 378 - 393.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การขายและการซื้อ, 2515.

สาธิต บุโรคม. การสร้างแบบฝึกหัดภาพเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสำเนา.

สำเร็จ มณีเนตร. กิจกรรมเข้าจังหวะ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2520. /

✓ สุรางค์ศรี เมธานนท์. กิจกรรมเข้าจังหวะ. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
2528. /

สุวัฒน์ นิยมคำ. การสอนวิทยาศาสตร์แบบพัฒนาความคิด. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2517.

เสรี เกียรติบรรลือ. ช่องว่างระหว่างวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2522.

อารมย์ ทักษิณ. เปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีการเล่น
ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526. อักสำเนา. /

✓ อารี รังสินธุ์. กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน เอกสารประกอบการสอนวิชา คร . 531.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. /

_____. ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526

_____. ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชนะการพิมพ์, 2527. /

_____. ความคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2528. /

✓ Annarino, Anthony A. Fundamental Movement and Sport Skill Development
for the Elementary and Middle School. Ohio : Charlis E.
Merrill, 1973.

- Bell, C.A. "Stories Told by Six and Seven Year Old Boys : Associations with Intelligence and Creativity," Dissertation Abstracts International. 45(05) : 2752-A; March, 1984.
- Buchwitz, H. "Creativity in the School Environment," Delta Kappa Gamma Bulletin. 47 : 50 - 55; Summer, 1981.
- Clatt, P.J., M., J. Shaw and J.M. Sherwood. "Effects of Training on the Divergent Thinking Abilities of Kindergarten Children," Child Development. 51 : 1061 - 1064; December, 1980.
- Cropley, A.L. "S-R Psychology and Cognitive Psychology," in Creativity. Harmondsworth : Penguin, 1970.
- Gale, R.F. Developmental Behavior : A Humanistic Approach. New York : Macmillan, 1960.
- Goor, A. "Problem Solving Process of Creative and Non Creative Students," Dissertation Abstracts. 37 : 3517-A; December, 1970.
- Guilford, J.P. Fundamental Statistics in Psychology and Education. New York : McGraw-Hill, 1959.
- _____. The Nature of Human Intelligence. New York : McGraw-Hill, 1967.
- _____. Personality. New York : McGraw-Hill, 1959.
- _____. "Traits of Creativity," in Creativity and Its Cultivation. New York : Harper & Row, 1969.
- Guilford, J.P. and R. Hoepfner. The Analysis of Intelligence. New York : McGraw-Hill, 1971.
- Hilgard, E.R. and R.C. Atkinson. Introduction to Psychology. New York : Harcourt Brace and World, 1967.
- ✱ Hwang, R.L. "The Creative Effectiveness of Movement and Music in Fifth Grade Children's Art Class Motivation," Dissertation Abstract. 47 : 2857; August, 1986.
- Jellen, G. and K. Urban. The Creative Child and Adult Quarterly. Volume-XI, No. 3 : 137 - 152; Autumn, 1986.
- Johnson, C. "Problem-Solving : Your Key to Creative Thinking," Media & Methods. 19 - 12 - 14; March, 1983.

- Kiakland, G. "Elaborated and Restricted Language Usage : Its Relationship to Creative Thinking Ability of Four Olds," Dissertation Abstracts International. 44(08) : 2350-A; Febtuary, 1978.
- Kusiemski, N.E. "Relationships Among Imaginative Play Predisposition Creative Thinking and Reflectivity Impulsivity in Second - Graders," Dissertation Abstracts International. 38 : 1861-B; October, 1977.
- Mackinson, D.W. "What Makes a Person Creative," In Contemporary Reading in General Psychology. Houghton : Mifflin, 1959.
- * Metz, E.R. "Movement As A Musical Response Among Preschool Children," Dissertation Abstracts International. 47(10) : 3691-A; April, 1986.
- Plutchik, R. Foundations of Experimental Research. 3rd ed. 1983.
- Rainwater, J.M. "Effects of Set on Problem Solving in Subjects of Varying Levels of Assessed Creativity," Dissertation Abstract. 25 : 6753; June, 1965.
- Rice, J.P. The Gilled : Developing Total Talent. Illinois : Charles C. Thomas, 1970.
- Roger, C.R. "Toward a Theory of Creativity," in Creativity and Its Cultivation. New York : Harper & Row, 1959.
- Sapora, A.V. and Elmer D. Michell. The Theory of Play and Recreation. 3rd ed., New York : The Ronald Press, 1961.
- Scott, W.A. and M. Wertherimenr. Introduction to Psychological Research. 4th ed., New York : John Wiley and Sons, 1967.
- Shaklee, B.D. "The Effectiveness of Teaching Creative Problem Solving Techniques to Enhance the Problem Solving Ability of Kindergarten Students," Dissertation Abstracts International. 46(10) : 3172-A; April, 1985.
- ' Singer, R.N. Physical Education Foundation. New York : Holt Reinehart and Winston, 1976.
- Torrance. Education and the Creative Potential. Minneapolis : The Lund Press, Inc., 1964.
- Torrance, E.P. "Association of Classroom Teacher of the National Education Association," Creativity. 3 : 163 - 184; October, 1962.
- Torrance, Paul E. Guilding Creative Talent. Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1962.

Wallach, M.A. and N. Kogan. Mode of Thinking in Young - Children.
Holt : Rinehart and Winston, 1965.

Westcott, A.M. and Jame A. Smith. Creative Teaching of Mathematics
in the Elementary School. Boston : Allyn and Bacon, 1967.

Williams, F.E. "Teaching for Creativity," Instructor. 80 : 42 - 44;
December, 1971.

Wilson, T.R. "The Effect of Creative Movement and Contact Improvisation
Experience on Self-Awareness," Dissertation Abstract. 46 : 1556;
Aprill, 1985.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายการกิจกรรมขององค์ประกอบฐาน

รายการกิจกรรมขององค์ประกอบพื้นฐาน

การรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (ก)	บริเวณและ เนื้อที่ (ข)	การฝึกทักษะ (จ)	ระดับของการ เคลื่อนไหว (ร)	ทิศทางของการ เคลื่อนไหว (ท)
อวัยวะส่วนไหล่และ ส่วนเล็ก	① ใช้มือ แขน ซา หาเนื้อที่รอบ ๆ ตัว ในอริยาบถต่าง ๆ ✓ - ยืนกางขา เลกนอช	1. สำรวจส่วน ต่าง ๆ ของร่างกาย ที่ทำให้เกิดเสียงและ ส่วนที่ทำให้ไม่เกิด เสียง โดยมีความตึก และคุณสมบัติต่างกัน เช่น เคา เคา สับคิ ดู ทบมือ ตบคัก ตบพื้น ตบกับเพื่อน กระเคาละลิ้น ฯลฯ ฝึกทำจังหวะ ซ้า เร็ว หยุด เมื่อ เค็กเขาใจและทำ ได้จึงเปลี่ยนเหยบ	1. ไหว้เคลื่อนไหว 2. ระดับก่อนคิล สูง ต่ำ แล้วจึงส่อระดับ กลาง ขณะอยู่กับ โดยใช้มือ แขน ซา 3. ไหว้เคลื่อนไหวหง 3 ระดับ ขณะอยู่กับ ไหว้เคลื่อนไหวอวัยวะ ส่วนอื่นเพิ่มเติมเรื่อย ไปมากที่สุด	① ไหว้เคลื่อนไหวไปหัว บริเวณโดยเปลี่ยนทิศทาง ตลอดเวลาและในอริบถ ต่าง ๆ เช่น การเค็กไป ทางหน้า ไปข้างหลัง ไปข้าง ๆ เจ็ทง ๆ หมุนรอบตัวเอง หอจาก นั้นจะเป็นการเคลื่อนไหว ควยการ ✓ - วิ่ง ✓ กระโดด - คลานเตา - คลานสี่เท้า - นั่งยอง ๆ
อวัยวะส่วนไหล่และ ส่วนเล็ก	① ใช้มือ แขน ซา หาเนื้อที่รอบ ๆ ตัว ในอริยาบถต่าง ๆ ✓ - ยืนกางขา เลกนอช	1. สำรวจส่วน ต่าง ๆ ของร่างกาย ที่ทำให้เกิดเสียงและ ส่วนที่ทำให้ไม่เกิด เสียง โดยมีความตึก และคุณสมบัติต่างกัน เช่น เคา เคา สับคิ ดู ทบมือ ตบคัก ตบพื้น ตบกับเพื่อน กระเคาละลิ้น ฯลฯ ฝึกทำจังหวะ ซ้า เร็ว หยุด เมื่อ เค็กเขาใจและทำ ได้จึงเปลี่ยนเหยบ	1. ไหว้เคลื่อนไหว 2. ระดับก่อนคิล สูง ต่ำ แล้วจึงส่อระดับ กลาง ขณะอยู่กับ โดยใช้มือ แขน ซา 3. ไหว้เคลื่อนไหวหง 3 ระดับ ขณะอยู่กับ ไหว้เคลื่อนไหวอวัยวะ ส่วนอื่นเพิ่มเติมเรื่อย ไปมากที่สุด	① ไหว้เคลื่อนไหวไปหัว บริเวณโดยเปลี่ยนทิศทาง ตลอดเวลาและในอริบถ ต่าง ๆ เช่น การเค็กไป ทางหน้า ไปข้างหลัง ไปข้าง ๆ เจ็ทง ๆ หมุนรอบตัวเอง หอจาก นั้นจะเป็นการเคลื่อนไหว ควยการ ✓ - วิ่ง ✓ กระโดด - คลานเตา - คลานสี่เท้า - นั่งยอง ๆ

ความรู้จำส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (ก)	บริเวณและ เนื้อ (บ)	การฝึกจังหวะ (จ)	ระดับของการ เคลื่อนไหว (ร)	ทิศทางของการ เคลื่อนไหว (ท)
ใบหน้า กระดูก สันหลัง 1.2 การรู้จักหน้าที่ หรือขนาดของอวัยวะ ส่วนใหญ่ และรูปร่าง ใดเคลื่อนไหวไปใน ทิศทางใดบ้าง โดย การใช้มือสัมผัสให้ รู้ ท่อนส่วนและลงทำ ว่าส่วนใด เอน บิด เบี่ยง โค้ง งอ แ่น เหวี่ยง หมุน แกว่ง สับดี ไตมากนอกเพียง ใด	- นั่งพับเพียบ - นั่งสมาธิ - นอนหงาย - นอนคว่ำ - นอนตะแคง - หงายตัวโดยที่ฐาน ต่าง ๆ 2. ใ้ร่างกายส่วน อื่นหาเนื้อที่ เช่น ศีรษะ ขอสอก กาง ไหล่ ฯลฯ 3. การใช้เนื้อที่ ในขอบเขตที่กำหนด - การเคลื่อนไหวไป รอบ ๆ บริเวณโดย	ให้เห็นจังหวะช้า กว่า 2. ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำ จังหวะหนึ่งให้เกิดเสียง และไม่เกิดเสียง เช่น ทบมือสลับกัน ตะโกล 3. การใช้เครื่อง เคาะจังหวะ - สำรวจเครื่อง เคาะจังหวะ รูปร่าง ลักษณะ พื้นผิว - ใช้เครื่องเคาะ จังหวะ ทำให้เกิด	ในทิศทางใดเป็นรูป ขึ้น เพื่อทดสอบว่าเด็ก อยู่ในระดับใด การ ทรงตัวและการฟัง เสียงดีหรือไม่ เช่น กราฟ เทา กระดาษ กบ ฯลฯ ✓ 4. เคลื่อนไหวไปทั่ว บริเวณในระดับต่ำ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น คลาน กลิ้งตัว นั่งถัดไป 5. เคลื่อนไหวไปทั่ว บริเวณทั้ง 3 ระดับ และให้เคลื่อนไหว	✓ กลิ้ง - นั่งถัดไป 2. การเคลื่อนไหวใน ระดับต่ำ โดยเปลี่ยน ทิศทางและการเคลื่อนไหว ผ่านอุปกรณ์เครื่องกีดขวาง ไปทางหน้า ด้วยวิธีการ ต่าง ๆ เช่น เกอ เชือก ห่วง ยางรัดยนต์ โดยเคลื่อนให้ไปทางขวา ข้างหลังไปต่าง ๆ เกินรอบอุปกรณ์ ลอด เลาะไปรอบ ๆ ตอจากนั้นจะเป็นการวิ่ง - ชามอุปกรณ์

การรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (ก)	บริเวณและ เนื้อที่ (บ)	การฝึกจังหวะ (จ)	ระกับของการ เคลื่อนไหว (ร)	ทิศทางของการ เคลื่อนไหว (ท)
1.3 การรู้จักขอบเขต ของการเคลื่อนไหวโดยใช้ อวัยวะ 1.4 ให้เด็กสำรวจ อวัยวะที่เคลื่อนไหวได้ และไม่ได - สำรวจอวัยวะแต่ละ ส่วนว่าเคลื่อนไหวได้และ ไม่ได้อย่างไร	อิสระ คือการใช้เนื้อที่ ทั้งหมดที่อยู่ - การจำกัดกระตัวเอง กับผู้อื่น และสิ่งท กีดขวาง ขณะ เคลื่อนไหวไปพร้อม ๆ กับกลุ่มหรือตามลำพัง คนเดียว - การเคลื่อนไหว อวัยวะส่วนอื่นเพิ่มเติม ในขณะเดิน เช่น เคลื่อนไหวแขน ไหล สะโพก ฯลฯ คอยเพิ่ม ทิศทางและใน ทิศทางต่าง ๆ เช่น	เสี่ยงแตกต่างกัน ให้ มากที่สุด - ฝึกเคาะจังหวะ 4. ทำจังหวะด้วยการ เคลื่อนไหว เช่น เดิน ตามจังหวะบน 5. ทำจังหวะด้วย การเคลื่อนไหวและมี อุปกรณ์เช่นลูกบอลหรือ ลูกตุ้ม 6. ใช้วิธี ประโยค คำที่มีความหมายและ มีความหมายประกอบ จังหวะใด (เพลง ร้องกรอง, ร้องแกล) เช่น คำคล้องจอง	อวัยวะหลาย ๆ ส่วน และเปลี่ยนระดับในส่วน ที่เปลี่ยนได้ เช่น เดิน ยกไหล่ สายสะโพก คอย ๆ เพิ่มทีละส่วน ในมากที่สุด 6. สำรวจอุปกรณ์ ร้อง การบังคับอุปกรณ์ หรือ เล่นกับอุปกรณ์ควววิธ การต่าง ๆ ในหนึ่ง 3 ระดับ ขณะอยู่กับ เพื่อนแล้ว จึงเคลื่อนไหว ที่ 7. การใช้อุปกรณ์เป็น อุปกรณ์และแลกเปลี่ยน	- กระโดดข้ามอุปกรณ์ - คลานข้ามอุปกรณ์ 3. เดินไปพร้อมคาว อุปกรณ์อยู่ในมือ ให้ ขวางหน้า ไปข้างหลัง หมุนรอบตัวต่อไปจะ เป็นการวิ่งเหยาะ พร้อมอุปกรณ์ กระโดด ไปพร้อมอุปกรณ์ คลานไปพร้อมอุปกรณ์ หาวิธีนำอุปกรณ์ไปคาว โดยไม่ใช้มือ 4. เคลื่อนไหวไป ขวางหน้า ข้างหลัง ไปต่าง ๆ เจียง ๆ

การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ของร่างกาย (ก)	บริเวณและเกณฑ์ (ข)	การฝึกงหะ (จ)	ระดั้พการ เคลื่อนไหว (ร)	ทิศทางของการ เคลื่อนไหว (ท)
	- วิ่งเหยาะ ๆ - กระโดด - นั่งถัดไป - กลาน 4. เคลื่อนไหวพรวด อุปกรณ - ส่วรจอุปกรณหัว ควยอะไร รูปราง ลักษณะพื้นผิว ความ ยั้กหุน การหำไห เกิดเส้ตง - ใ้สอุปกรณหำทห ไหหนำง ย้น (โดย ใ้สทำเคียว และใ้ส ฐานตางกัน) นอน	ชื่อลไม ชื่อตน	หาวีธีสั่งอุปกรณใ้เคลื่อนไหว หง 3 ระดั้บ 8. การเคลื่อนตัวจักรูป ทรงกั้บเพอนและเป็น กลุ่มตามอัตราความ เร็ว หีตหาง, ปัด - เปิด แคบกวาง	หมุนรอบตัว ไ้เคลื่อนไหว อวัยวะหลาย ๆ ส่วนตาง

ข้อมูล การรู้จักส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (ก)	บริเวณและเนื้อที่ (ข)	การมีจังหวะ (จ)	ระดับของการ เคลื่อนไหว (ร)	ทิศทางของการ เคลื่อนไหว (ท)
	- การเคลื่อนไหวไป หรือหมุนรอบตัวเอง บริเวณในลักษณะ ต่าง ๆ			

ภาคผนวก ข

แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยต้นไม้ที่รัก แผนที่ 1

เนื้อหา

การทำหาทางตามจินตนาการ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ทำหาทางตามจินตนาการได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์อนุบาล	ตามแผนเนื้องค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน ให้เด็กเคลื่อนไหวตามจังหวะที่ครูเคาะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างภายในบริเวณที่ใช้ฝึก อยู่ห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน (บ) 1.2 ให้เด็กสำรวจศีรษะและคอโดยการ ใช้มือสัมผัสให้ทั่วบริเวณและสังเกตว่ามีลักษณะ อย่างไร เช่น ศีรษะแข็ง กลม เป็นต้น (ก) 1.3 ให้เด็กเคลื่อนไหวศีรษะและคอ ว่าเคลื่อนไหวไถ่มาจนอยเห็นงใด ให้ เคลื่อนไหวทั้งข้างหน้า ข้างหลัง ข้าง ๆ และให้เคลื่อนไหวตามจังหวะ (ท, จ) 1.4 ให้เด็กยกคอให้สูงที่สุดและต่ำ ที่สุด (ร)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนเนื้องอกประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กหว่าหาทางตามจินตนาการโดย ครูบรรยายว่า "เด็กมีอาการเจ็บไข ไปหาหมอ ให้หมอตรวจและรักษา" 2.2 ให้เด็กหว่าหาทางตามจินตนาการ ซ้ำอีก	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กคิดว่าถ้ามีอาการเจ็บป่วย เช่น ปวดท้อง ปวดฟัน ฯลฯ ให้เด็กแสดง ท่าทาง และให้คิดว่าเมื่อเด็กมีอาการเจ็บป่วย แล้วจะทำอย่างไร 2.2 ให้เด็กหว่าหาทางอาการเจ็บป่วย หรือที่เคยเห็นผู้อื่นเป็นก็ได

ประเมินผล

สังเกตจากการแสดงท่าทาง

สื่อที่ใช้

เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยต้นไม้ที่รัก แผนที่ 2

เนื้อหา

การบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงต้นไม้

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

บริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงต้นไม้ได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนเนื้องอกประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะช้า เร็ว	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างในบริเวณที่ใช้ฝึกอยู่ ห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน โดยสมมุติให้เด็กเป็นต้นไม้ หากปลูกต้นไม้ (บ) 1.2 ให้เด็กสำรวจไหล่และแขนโดยใช้มือจับสัมผัสให้ทั่วบริเวณว่าลักษณะอย่างไร เช่น กลม ยาว นุ่ม ฯลฯ (ก) 1.3 ให้เด็กคิดว่าแขนมีลักษณะคล้ายอะไร 1.4 ให้เด็กใช้แขนเคลื่อนไหวหาเนื้อที่รอบ ๆ ตัว ข้างบน ข้างข้าง ข้างหน้า ข้างหลัง (ท) 1.5 ให้เด็กเปลี่ยนระดับของแขนให้สูงที่สุด และต่ำที่สุด 1.6 ให้เด็กเคลื่อนไหวศีรษะ คอ ไหล่ แขน อวัยวะตามจังหวะ (จ, ท, ร)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนเน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูกับเด็กบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงคนไม	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูกับเด็กร้องเพลงคนไมและให้เด็กทำจังหวะประกอบ เช่น ตบมือ ตบตัก ตะไหล ฯลฯ 2.2 ให้เด็กฝึกทำบริหารร่างกายส่วนคอ แขน ขา พยายามคิดไมให้เหมือนเพื่อน ใครจะอยู๋ท่าไหนก็ได้ และทำตามจังหวะเพลงคนไม

การประเมินผล

สังเกตจากการบริหารร่างกาย

สื่อที่ใช้

เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยคนไม่ทิ้งกัน แผนที่ 3

เนื้อหา

การทำหาทางตามจินตนาการ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

เด็กทำหาทางตามจินตนาการได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เนื้องค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณที่ใช้ฝึกตาม จังหวะที่ครูเคาะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่วางใบบริเวณที่ใช้ฝึกโดย มีระยะห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน (บ) 1.2 ให้เด็กสำรวจไหล่และแขนโดยใช้นิ้วสัมผัสหาหัว มีลักษณะอย่างไร เช่น กลม ยาว นูน แฉง ฯลฯ (ก) 1.3 ให้เด็กใช้แขนเคลื่อนไหวหาเนื้อที่ ข้างหน้า, ข้างหลัง, ข้างบน, ข้าง ๆ และดู พบว่าข้างหลังเคลื่อนไหวไถ่น้อยกว่าข้างหน้า (ก,ท) 1.4 ให้เด็กเคลื่อนไหวแทนตามจังหวะที่ ครูเคาะแล้วเปลี่ยนระดับจากยืนมาเป็นนั่งและ นอน (จ,ร)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กหำหาทางจินตนาการตามโดย ครูบรรยายว่า "ให้เด็กเป็นต้นไม้ โบกไปมา ซ้ายข้าง ขวาข้าง ต้นไม้โคนลมโคนลงสู่พื้น 2.2 ให้เด็กหำหาตามจินตนาการซ้ำอีก 2.3 ให้เด็กนั่งพักในท่าที่สบายเพื่อพัก สงบ	2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 สมมุติให้เด็กเป็นต้นไม้และคิดว่า จะหำหาทางเป็นต้นไม้ได้อย่างไรบ้าง ครูให้ เด็กลองหำหาต้นไม้และพยายามให้แตกต่าง จากเพื่อน อาจจะกระตุ้นว่าต้นไม้ที่มีทั้งต้นสูง ต้นเตี้ย กิ่งก้านก็ไม่เหมือนกัน 2.2 เมื่อต้นไม้โคนลมพัดจะเป็นอย่างไร ให้เด็กหำหาทางตามจังหวะที่ครูเคาะ ลมพัด ตามจังหวะที่ครูเคาะ ลมพัดช้าเร็วสลับกับ ลมพัดที่แรงขึ้น หำหาต้นไม้โคนลงสู่พื้น 2.3 ให้หำหาตามจินตนาการซ้ำอีกโดย ครูลองกระตุ้นให้หำหาทางแตกต่างไปจาก ครั้งแรก เช่น ถ้าเด็กส่วนใหญ่หำหาต้นไม้โคน ลมพัดเอนไปข้าง ๆ ครูอาจถามว่านอกจาก ต้นไม้จะเอนไปข้าง ๆ แล้วจะเอนไปทาง ไหนได้อีก 2.4 ให้เด็กนั่งพักในท่าที่สบายเพื่อพัก สงบ

การประเมินผล

สังเกตจากการทำท่าทาง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเล่นจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยสอนไม่ทิ้งกัน แผนที่ 4

✓ 16/10/2564

เนื้อหา

การปฏิบัติตามคำสั่ง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ปฏิบัติตามคำสั่งได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณ ตามจังหวะที่ครูเคาะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กยืนกางขาให้กว้างที่สุด ให้ แขนหาเนื้อที่รอบ ๆ ข้างหน้า - ข้างหลัง ข้างบน ข้าง ๆ ให้เด็กเปลี่ยนอิริยาบถมาเป็น นั่งเหยียดขาบาง (ก, บ, ท, ร) 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณตาม จังหวะที่ครูเคาะโดยให้ทำตัวเป็นต้นไม้สูง ๆ บาง ต้นไม้เตี้ย ๆ บาง และระวังไม่ให้ชนกับ เพื่อน เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุด (จ, ร, ท)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เนื้องค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูเกาะจิงหะให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยอิสระ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละครั้งให้ปฏิบัติตามคำสั่ง เช่น ตบมือ 2 ครั้ง จับคู่ 2 คน กระโดด 2 ครั้ง ฯลฯ 2.2 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวเป็นใบไม้พลิ้วไปตามลมเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละครั้งปฏิบัติตามคำสั่ง ดังนี้ - ทำท่าลมพัดแรง ๆ 2 ครั้ง - ทำท่าทางใบไม้โคลนลมพัดมารวมกัน 2 ใบ - ทำท่าทางใบไม้ 2.2 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก

การประเมินผล

สังเกตจากการเคลื่อนไหวและการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเกาะจิงหะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

เนื้อหา

การทำท่าทางตามจินตนาการ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ทำท่าทางตามจินตนาการได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เ็นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ยืนในบริเวณที่ใช้ฝึกให้อยู่ห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน 1.2 ตัวเองเป็นคนไม้และให้ใช้มือสัมผัสส่วนต่าง ๆ ของคนไม้ ตั้งแต่ศีรษะ กอ หนอก หลัง เอว สะโพก และขาให้สัมผัส คานหนา คานหลัง และขา ๆ และให้เด็กสังเกตว่าตัวเด็กที่เป็นคนไม้แตกต่างกันอย่างไร เด็กอาจพบว่าขา กลม ยาว หนอกแบนใหญ่ เอวเว้า ฯลฯ (ก.พ.)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่ในองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กทำท่าทางตามจินตนาการ เรื่องการร่อนน้ำพรุนก้นต้นไม้ 2.2 ให้เด็กทำท่าทางซ้ำอีก	1.3 ให้เด็กทำท่าทางสมมุติเป็นต้นไม้ เตี้ย ๆ เฟื่องเริ่มปลูก หอครูเกาะจังหวะให้ ต้นไม้เติบโต โตขึ้นตามจังหวะที่ครูเกาะ เมื่อ ต้นไม้โตจนเต็มที เด็กอาจกางแขนกางขา (ร.จ.บ.) 2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูให้เด็กคิดว่าทำอย่างไรต้นไม้จะ เจริญงอกงามไม่ตาย 2.2 ให้เด็กจับคู่เปลี่ยนกันเป็นต้นไม้ และ กันดูแลรักษาต้นไม้ให้ทำท่าทางการดูแลบำรุง และรักษาต้นไม้ ให้เจริญงอกงาม

การประเมินผล

สังเกตจากการเคลื่อนไหวและการทำท่าทางตามจินตนาการ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเกาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยสัปดาห์ที่ 6

✓
โรงเรียน
ดงมะนาว
ในวังเนื้อหา

การปฏิบัติตามคำสั่ง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ปฏิบัติตามคำสั่งได้

การดำเนินงานกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่แนบองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะที่ครูเคาะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ขึ้นในบริเวณที่ใช้ฝึกห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายส่วนใดก็ได้ตามจังหวะที่ครูเคาะ (ก.จ.) 1.3 สมมุติให้เป็นต้นไม้เคลื่อนไหวไปในที่ต่าง ๆ ได้ เมื่อครูเคาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวไปตามจังหวะ ครูกระตุ้นให้เด็กเปลี่ยนทิศทาง เช่น นอกจากเดินไปข้างหน้าแล้ว เดินไปทางไหนได้อีกและต้องไม่ให้ชนกับเพื่อน (ร.ท.บ.)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ความแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูสนทนาคู่หูต่าง ๆ ในบริเวณที่ใช้ฝึกเป็นถนนหนทาง ถนนกว้าง ถนนแคบ 2.2 ครูเคาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยท่าท่าแบบไปมา เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละครั้ง ให้ฟังคำสั่งจากครูว่าจะให้อาใจไปมาไปไว้นะอะไร 2.3 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กช่วยกัน เช่น ถนนกว้าง ถนนแคบ ถนนหนทาง 2.2 ให้เด็กคิดว่าถ้าไปมาวิ่งจะเกิดอะไรขึ้น ไม่สะดวก เด็กจะทำอย่างไร ให้ท่าทาง (เช่น อาจจะเก็บ หรืออาจจะกวาด) ตามจังหวะที่ครูเคาะซ้ำบ้าง เร็วบ้าง เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละครั้งให้ฟังคำสั่งจากครูว่าให้อาใจไปมาไปไว้นะอะไร เช่น ถนนแคบ 2.3 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก

การประเมินผล

สังเกตจากการเคลื่อนไหวและปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยสัปดาห์ที่ 7

8
ม. ๖๖๖๖๖๖

เนื้อหา

การทำท่าทางตามจินตนาการและปฏิบัติตามคำสั่ง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ทำท่าทางตามจินตนาการและปฏิบัติตามคำสั่งได้

การประเมินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เ็นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กตอบคำถามที่เจาะเปลี่ยนเป็นอย่างอื่น เช่น พักหน้า ยักไหล่ ตบตัก ฯลฯ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ซ่อนในบริเวณที่ใช้ฝึก จะหันหน้าไปทางไหนก็ได้ ให้เด็กสลับแขนสลับขาบิดลำตัว (บ.ก.) 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปข้างหน้าข้างหลัง ซ้าย ขวา ตามจังหวะที่ครูเคาะ ระวังไม่ให้ชนกับเพื่อน และครูกระตุ้นให้เด็กได้เคลื่อนไหวทุกครั้ง เช่น ไปสูง ๆ แบบอีราฟไปต่ำ ๆ แบบเต่า (ท.จ.ร.)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่แนบองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 แบ่งกลุ่มเด็กเป็นสัตว์ที่เด็กชอบ 2.2 ครูเกาะจิงหะให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบสัตว์ต่าง ๆ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้แต่ละครั้งให้สัตว์นอนหลับ 2.3 ให้เด็กทำท่าทางตามจินตนาการซ้ำอีก	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 แบ่งกลุ่มเด็กให้เด็กเป็นสัตว์เลี้ยงที่เด็กชอบ เช่น ไก่ สุนัข แมว ปลา 2.2 ให้เด็กคิดท่าทางของสัตว์เลี้ยงที่เด็กชอบว่าทำได้อย่างไรบ้างให้เด็กลองทำหลาย ๆ ท่า 2.3 ให้เด็กเคลื่อนไหวท่าทางเลียนแบบสัตว์เลี้ยง เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดแต่ละครั้งให้ฟังว่าครูสั่งว่าให้ทำอะไร เช่น นอนหลับ นิ่งพัก กินอาหาร ฯลฯ 2.4 ให้เด็กเปลี่ยนแปลงเป็นสัตว์อย่างอื่นบ้าง และทำซ้ำอีก

การประเมินผล

สังเกตจากการท่าทางตามจินตนาการและการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเกาะจิงหะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยสัปดาห์ที่ 8

เนื้อหา

การพหุทางเป็นผู้นำตาม

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

พหุทางเป็นผู้นำ ผู้ตามได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยอิสระตามจังหวะที่ครูเคาะซ้ำบ้าง เร็วบ้าง	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่สำหรับเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะที่ครูเคาะ (ก.จ.) 1.2 ให้เด็กเก็บไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้าง ๆ ตามจังหวะที่ครูเคาะโดยไม่ให้ชนกับเพื่อนครูกระตุ้นด้วยคำถามให้เด็กเปลี่ยนระดับด้วย เช่น นอกจากไปสูงแล้วเราจะไปแบบไหนได้อีก เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กพยายามพหุทางไว้ในท่าที่กำลังเก็บ (ห.บ.ร.ก)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เ็นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กชั้นเป็นวงกลม หาดูว่าที่ จะมำทำทำทางเส้นแบบสัตัวเลียงแล้วให้ เพื่อนทำตาม 2.2 ให้เด็กอื่นออกมาเป็นผู้นำ โดยให้ทำทำไม่ซ้ำกับเพื่อน	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กออกมาเป็นผู้นำ สมมุติว่า ไปเที่ยวสวนสัตว์ ครูจะจ้งหะให้เด็กเดินหอ ไคยินสัญญาณหยุด ผู้นำจะต้องบอกเพื่อนว่าจะ ให้เป็นสัตัวอะไร หรือทำทำอะไร เช่น บอกว่า นกบิน ทุกคนก็จะบินตาม ความคิด ของตัวเอง พยายามให้เด็กใช้บริเวณทั้งหมด เช่น บอกว่าตรงไหนที่นกยังไม่ไคยินไปบ้าง 2.2 ให้เด็กอื่นออกมาเป็นผู้นำบ้างและ ไม่ให้ซ้ำกับเพื่อน

การประเมินผล

สังเกตจากการทำทำทางเป็นผู้นำ ผู้ตาม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยสัปดาห์ที่ 9

เนื้อหา

การบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

บริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เ็นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณที่ใช้ฝึกโดยไม่ให้ชนกับเพื่อน	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ขึ้นบริเวณที่ใช้ฝึกห่างจากเพื่อประมาณ 1 ช่วงแขน (บ) 1.2 ให้เด็กเอามือสัมผัสกับใบหน้าตัวเองตั้งแลหาผาด คิ้ว ตา จมูก รูจมูก ริมฝีปาก ลาง บน แก้ม คาง และให้เด็กสังเกตความแตกต่างบนใบหน้าเป็นอย่างไร เช่น คิ้วมีขน จมูกจะยื่นออกมา หรือหึ่ง เคลื่อนไหว อวัยวะบนใบหน้าทีละส่วนและดูว่าส่วนไหน เคลื่อนไหวได้มากน้อยแค่ไหน (ก)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูให้เด็กบริหารร่างกายตาม จังหวะเช่น เอามือแตะไหล่ กางแขนออก 2 ข้าง ฯลฯ	1.3 ให้เด็กเคลื่อนไหวอวัยวะบนใบหน้า ประกอบดนตรี 1.4 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณตาม จังหวะที่ครูเคาะหรือร่อนเคลื่อนไหวอวัยวะบน ใบหน้าไปด้วย ให้เด็กเคลื่อนไหวไปข้างหน้า ข้างหลังและข้าง ๆ ครูกระตุ้นให้เด็กเปลี่ยน อิริยาบถจากเดิน 2 ขามาเป็นเดิน 4 ขา (บ, จ, ท, ร) 2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูกับเด็กร้องเพลงไพเราะพร้อมทั้งเคาะ จังหวะ 2.2 ให้เด็กบริหารร่างกายประกอบ จังหวะเพลงใด ซึ่งครูอาจจะแนะว่าใช้ส่วน แขน ส่วนขา และเอว เป็นต้น ครูพยายามให้ เด็กเปลี่ยนทิศทาง ถ้าเด็กส่วนมากเคลื่อนไหว ไปข้างหน้า ครูจะบอกความออกจากข้างหน้า แล้ว เคลื่อนไหวไปทางไหนได้อีก

การประเมินผล

สังเกตจากการบริหารร่างกายประกอบจังหวะ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยสัปดาห์ที่ 10

เนื้อหา

การหาหาทางตามสัญญา

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หาหาทางตามสัญญาได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณที่ใช้ฝึกตามจังหวะที่ครูเคาะ ช้าบ้าง เร็วบ้าง 1.2 แบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเคาะจังหวะ อีกกลุ่มเคลื่อนไหวสับเปลี่ยนกัน	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่นั่งในบริเวณที่ใช้ฝึก โดยให้นั่งเหยียดเท้าไปข้างหน้าและไม่ชนกับเพื่อน (บ) 1.2 ให้เด็กดูว่าส่วนไหนของร่างกายที่ไม่ติดพื้นบ้าง และให้เคลื่อนไหวส่วนที่ไม่ติดพื้น เช่น ปลาบเหว ลำตัว แขน ฯลฯ (บ) 1.3 ในขณะที่นั่งในเด็กเคลื่อนไหวไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้าง ๆ ตามจังหวะที่ครูเคาะ (ท จ.) 1.4 ให้เด็กทำตัวให้สูงที่สุดในขณะที่เคลื่อนไหวและต่ำที่สุด (ร)

ตามแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูตกลงสัญญากับเด็ก สัญญา กลองให้ทำห่าวว๊ ควาย กินหญ้า สัญญาฉิ่งให้ทำห่าว ว๊ ควาย ไถนา สัญญาเคาะไม้ให้ทำห่าว ว๊ ควาย นอน 2.2 ครูกระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหว ร่างกายโดยอิสระ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละ ครั้งให้ทำท่าทางตามสัญญาณ	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูตกลงสัญญากับเด็ก โดยครูจะ เป็นผู้เคาะสัญญาณ กลอง ฉิ่ง กรับ ให้เด็ก ช่วยกัน คิดว่า เสียง กลอง ฉิ่ง กรับ ควร ทำอะไรเป็นสัตว์อะไร เช่น เสียงกลอง ทำท่ากระต่ายกระโดด เสียงฉิ่ง ทำท่าทางเกบิน เสียงกรับ ทำท่าทางวัว ควาย 2.2 ครูเริ่มเคาะสัญญาณให้เด็กเคลื่อนไหว ตามสัญญาณที่ตกลงไว้เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้ เด็กหยุดในท่าทางไว้แล้วเคาะสัญญาณสับเปลี่ยน กันไปในขณะที่เด็กเคลื่อนไหว พยายามให้เด็ก เปลี่ยนระดับเช่นนอกจากไปสูง ๆ แล้วเราจะ ไปอย่างไรได้อีก

การประเมินผล

สังเกตจากการเคลื่อนไหวและการทำตามสัญญาณ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

ลูกแก้ว เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยวันเด็กวันครู แผนที่ 11

เนื้อหา

การปฏิบัติตามคำสั่ง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ปฏิบัติตามคำสั่งได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณ โดยมีจุดวางไว้นั่งที่โล่ง ที่สระ ที่เท้าตามจังหวะที่ครูเคาะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่นั่งบริเวณที่ใช้ฝึกหัดกับประมาณ 1 ช่วงชั้น ให้เคลื่อนไหวส่วนที่ไม่ติดกับพื้น เช่น ปลายเท้า, ใบหน้า ตามจังหวะช้าเร็ว (บ, ก, จ) 1.2 ครูแจกถุงดำให้เด็กคนละ 1 ถุง ให้เด็กสำรวจถุงดำโดยการใช้นิ้วสัมผัสให้เด็กคิดว่าเราจะเล่นกับถุงดำได้อย่างไร เด็กจะมีการโยน การแกว่ง การล่นไปบนพื้นให้มีระดับสูง กลาง ต่ำ และมีมีการเคลื่อนไหวไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้าง ๆ คอย เช่น การเลื้อยต่ำไปข้าง ๆ โยนไปข้างสูง ๆ (ร.ท)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เ็นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูเคาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวเลียนแบบสัตว์ตามจังหวะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้แต่ละครั้ง ให้จับกลุ่มตามจำนวนที่ครูสั่งไม่เกิน 3 2.2 ให้เด็กปฏิบัติซ้ำอีกครั้ง	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูเคาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวเลียนแบบสัตว์ที่เด็กชอบเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละครั้งให้เด็กจับกลุ่มตามที่ครูส่งจำนวนไม่เกิน 3 เช่น จับกลุ่ม 2 โดยใช้ส่วนที่อยู่เหนือเอวและกัน (เช่น ไหล่ ศีรษะ) จับกลุ่ม 3 โดยใช้ส่วนที่ต่ำกว่าเอวและกัน (เช่น หัวเข่า เท้า) 2.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวและปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีกครั้ง

การประเมินผล

สังเกตจากการเคลื่อนไหวและการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ ดังกัว

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยวันเด็ก วันครู แผนที่ 12

เนื้อหา

การบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

บริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เนื้องค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเล่น โยน รับ ลูกดวล เล่น คนเดียว และเล่นไปพร้อมกับเพื่อน 2 คน	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ขึ้นบริเวณที่ใช้ฝึกอยู่ ห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน และให้ เด็กเคลื่อนไหวร่างกายทำให้เกิดเสียง เช่น ตบมือ ตบไหล่ ตบขา ให้เด็กฝึกเกาะจังหวะ ให้เข้ากับจังหวะเพลงวันเด็ก (บ.ก.จ.) 1.2 ครูแจกถุงดวลให้เด็กคนละ 1 ถุง ให้เด็กลองทำดูว่าถ้าเด็กไม่ใช้มือถือจะมีวิธี การโยกบ้างที่เอาถุงดวลไว้ที่ตัว เด็กอาจจะ วางบนศีรษะ บ่า ใต้อกหนีบ แขนหนีบ ฯลฯ

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เนื้องอกประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูและเด็กบริหารร่างกายตามจังหวะ เช่น ยักสะโพก สายศีรษะ ฯลฯ 2.2 ครูกับเด็กบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงวันเด็ก	1.3 ให้เด็กเคลื่อนไหวตามจังหวะที่ครูเคาะไม้โยนเชือก ไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้าง ๆ พร้อมท่วงท่าดังตัวไปด้วย เมื่อได้ยินสัญญาณหยุด ให้หยุดและเปลี่ยนการนำดังตัวไปด้วยเมื่อครูเคาะจังหวะก็ให้เด็กเปลี่ยนระดับเช่น โยไปต่ำและสูงสลับกัน (ท,บ,ร) 2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 เด็กร้องเพลงวันเด็กพร้อมทั้งเคาะจังหวะ 2.2 แบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งร้องเพลงและเคาะจังหวะ อีกกลุ่มทำท่าบริหารร่างกาย พยายามให้เด็กบริหารร่างกายส่วนที่เด็กไม่ค่อยทำ เช่น ไหลหัวเข่า ฯลฯ 2.3 สลับเปลี่ยนกลุ่มเด็กบริหารร่างกายและเคาะจังหวะ

การประเมินผล

สังเกตการบริหารร่างกายประกอบเพลง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ ดึงตัว

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยวันเด็ก วันครู แผนที่ 13

เนื้อหา

การเป็นผู้นำและผู้ตาม

กวดวิชา

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

เป็นผู้นำและผู้ตามได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล

ตามแผนที่แนบองค์ประกอบพื้นฐาน

1. กิจกรรมพื้นฐาน

1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตาม
จังหวะ เช่น สี่ระยะ แขน ไหล่ สะโพก

1. กิจกรรมพื้นฐาน

1.1 ให้เด็กหาที่นั่งภายในบริเวณที่ใช้
ฝึกและให้เด็กนอนหงายโดยไม่ให้ชนกับเพื่อน
ให้เด็กใส่แขนขาหาพื้นที่ทั้งข้างบนและข้าง
รอบ ๆ ตัว และไม่ให้ชนกับเพื่อน แล้วให้
เคลื่อนไหวตามจังหวะ ซ้ำ เร็ว (บ,ร,ก,จ)1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวในระนาบพื้น
ห้วนอนและปลายเท้า และไปข้าง ๆ เด็ก
อาจจะใช้วิธีดัดตัวไปหรือกลิ้งไปข้าง ๆ
ก็ได้ (บ,ก,ท)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ความแผนที่เฝ้าระวังประกอบพื้นฐาน
2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ครูให้เด็กขึ้นเป็นวงกลมใหญ่แล้วเลือกอาสาสมัครมาทำท่าทางแล้วให้เด็กอื่นทำตาม และให้ทุกคนเวียนกันออกมาเป็นผู้นำ	2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กยืนจับคู่ 2 คนให้เด็กเล่นเป็นสน ส่องกระจก คนหนึ่งจะเป็นผู้นำท่าทางแล้วอีกคนจะต้องทำตามแล้วสับเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ พยายามให้เด็กใช้ทั้งระดับสูง กลาง ต่ำ

การประเมินผล

สังเกตจากการท่าทางเป็นผู้นำและผู้ตาม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยวันเด็ก วันครู แผนที่ 14

เนื้อหา

การทำท่าทางตามจินตนาการ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ท่าทางตามจินตนาการได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่ในองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กขำเฝ้าเข้ากับจังหวะ 1.2 ให้เด็กเดินและทบมือตามจังหวะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่นอนในบริเวณที่ใช้ฝึก ห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน ให้เด็ก วิ่งอยู่กับที่ตามจังหวะช้าเร็ว (บ, ก, จ) 1.2 ให้เด็กเดินไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้าง ๆ ตามจังหวะและให้เด็กไปสูง ๆ และ ต่ำ ๆ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดท่าทางไว้ 1.3 ให้เด็กเดินกววยปลายเท้าและ สันทะไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้าง ๆ (ท, ร, ก)

ตามแผนการจกัประสัการณัชนัอนุบาล	ตามแผนทีเน้นองคัประกอบทันฐาน
2. สัมพันธัเนื่อหา 2.1 ให่เด็กท่ทำหาทางตามจินตนาการ โดยครูบรรยายว่า "วันนี้เราจะทำคนให่เป็น ประโยชนัโดยช่วยกัปกักวาคหองเรีอน จกั หนังสือ เช็กโตะ ฯลฯ หอห่าเสรีจกัเกิน ใ่นัจ้อย่างเจียบทีสุด	2. สัมพันธัเนื่อหา 2.1 ให่เด็กคึกคว่วันเด็ก เด็กจะทำคน ให่เป็นประโยชน์โดยอย่างไรบ้าง ให่เด็กช่วย กับอก 2.2 ให่เด็กทำหาทางบ่่าเพื่อประโยชน์ ตามทีเด็กคึกได้ อาจจะเป็นช่วยหอแม่คนน้ำ คนไมหรือกวาคหองเรีอน เกบไยไม ฯลฯ ในขณะที่เด็กทำหากรูทษายามให่เด็กได้ เปลี่ยนทีต่ทางและระดับ เช่น ถ้าเด็กเดิน ใข้ขาอย่างเดีขว กัตามเด็กว่านอกจาก ขางหนาแล้วยังมีทางไหนอีก

การประเมินผล

สังเกตจากการทำหาทางตามจินตนาการ

สื่อทีใ้ใช้ในการจกักิจกรรม

เครื่องเคาะจ้งหะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยวันเด็ก วันครู แผนที่ 15

เนื้อหา

การปฏิบัติตามคำสั่งได้

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ปฏิบัติตามคำสั่งได้

การดำเนินการกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณตามจังหวะช้า เร็ว 1.2 ให้เด็กส้อมือ ฮ่าเห่าตามจังหวะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่นั่งภายในบริเวณที่ใช้ฝึก ห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน ให้เด็กใช้ศีรษะ และลำตัวเคลื่อนไหวหาเนื้อที่ในกว้างที่สุด หงายหงาย ข้างหลัง ข้าง ๆ ตอมหาให้ใช้แขนเคลื่อนไหวเช่นเดียวกันตามจังหวะช้า เร็ว (บ, ก, พ, จ) 1.2 ครูแจกถุงดำให้เด็กคนละ 1 ถุง ให้เด็กวางถุงดำไว้ตรงหน้าและหาวิธีข้ามถุงดำให้ระคายสูง ในระดับกลางและระดับต่ำ ให้เด็กคิดวิธีข้ามที่แตกต่างจากเพื่อนหรือจากเดิมตามธรรมดา

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ครูเกาะจิงหะให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละครั้ง ครูสั่งให้เด็กจับกลุ่มจำนวน 1 - 3 2.2 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก	2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายไปทั่วบริเวณเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้ฟังคำสั่งให้จับกลุ่มไม่เกิน 3 คน เช่น จับกลุ่ม 2 คนแล้วทำให้เป็นสัตว์ตัวเล็กที่สุดซึ่งเด็กอาจจะเบียดกัน จับกลุ่ม 3 คนแล้วทำให้เป็นสัตว์ตัวยาวที่สุดต้องมีส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายแตะกัน จับกลุ่ม 2 คนแล้วให้ทำตัวเป็นคนเตี้ยที่สุด 2.2 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก

การประเมินผล

สังเกตจากการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเกาะจิงหะดุงถั่ว

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยแผนกบริหาร แผนที่ 16

เนื้อหา

การทำท่าทางตามคำสั่ง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ท่าทางตามคำสั่งได้

การดำเนินการกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณ ตามจังหวะ 1.2 ครูแจกผ้าให้เด็ก ให้เด็กโยก หรือสับคตามจังหวะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างในบริเวณที่ใช้ฝึก โดยมีระยะห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน (บ) 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวด้วยท่าที่ถูกต้อง ไปหน้าที่ละอย่างจนครบ (ก) 1.3 ครูให้เด็กหยิบผ้าคนละ 1 ผืน ให้ เด็กลองสัมผัสและทำให้เกิดเสียง เช่น การสับค หรือการใช้สองมือกระตุก เมื่อ เกิดเสียงแล้วให้ทำเป็นจังหวะซ้ำบาง เร็วบาง (จ)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูเลาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยอิสระเมื่อได้ยินสัญญาณในแต่ละครั้งให้ท่าทางตามคำสั่ง เช่น โหว กำนับ ยืนตรง ฯลฯ 2.2 ให้เด็กท่าทางจากคำสั่งซ้ำอีก	1.4 ให้เด็กทำให้ผ้าเคลื่อนไหวไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้าง ๆ ข้างบน และจากสูง ลกลงมาเป็นต่ำ จากต่ำเลื่อนกลับไปเป็นสูง (ท,ร,ก) 2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กคิดว่าการทำความเคารพผู้ใหญ่ทำให้ใครอย่างไรบ้างให้เด็กบอกและท่าทางประกอบ 2.2 ให้เด็กจับคู่ 2 คน คนหนึ่งเป็นครูหรือเป็นผู้ใหญ่อีกคนเป็นเด็ก ครูสมมุติเหตุการณ์ให้เด็กปฏิบัติการ ตาม เช่น เมื่อครูเดินสวนทางกับเด็กทำความเคารพ เมื่อผู้ใหญ่ข้มโห้ของเด็กทำความเคารพ เมื่อผู้ใหญ่ข้มโห้ของเด็กทำความเคารพ 2.3 ให้เด็กสลับเปลี่ยนกันเป็นผู้ใหญ่และเด็ก

การประเมินผล

สังเกตจากการท่าทางตามบทบาทสมมุติและการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเลาะจังหวะ ตาสีต่าง ๆ ยาว 30 นิ้ว

แผนการจกกิจกรรม

หน่วยแผนดินที่รัก แผนที่ 17

เนื้อหา

การฝึกความจำและปฏิบัติตามคำสั่ง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

เด็กจำและปฏิบัติตามคำสั่งได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจกประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณ โดยมีตัวชี้แนะ สีระะ หีชา ฯลฯ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างในบริเวณที่ใช้ฝึก โดยมีระยะห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน (บ.) 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวด้วยส่วนต่าง ๆ เช่น สีระะ ไหล่ เอว สะโพก ตามจังหวะที่ครูเกาะ (ก, จ.) 1.3 ครูให้เด็กหยิบผักคนละ 1 ผัก และให้สำรวจว่าผักมีลักษณะอย่างไร เช่น ความยืดหยุ่น หรือรูปร่างคล้ายอะไรบ้าง

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูสมมุติมุมต่าง ๆ ในบริเวณที่ใช่ฝึกเป็นมุม 3 มุม คือ มุมภูเขา มุมทุ่งนา มุมทะเล 2.2 ครูเกาะจิงหะให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละครั้งให้ไปอยู่มุมที่ครูสั่ง เช่น ทะเล เด็กต้องไปอยู่มุมทะเล สับเปลี่ยนกันไป	1.4 ครูตกลงสัญญาณกับเด็ก เช่น เสียงกลองให้เคลื่อนไหวข้างหน้า เสียงกรับให้เคลื่อนไหวไปข้างหลัง ให้เด็กเคลื่อนไหวตามสัญญาณพร้อมนำผ้าไปทวย ครูกระตุ้นด้วยคำถาม ถ้าเราไม่ใช้มือ เราจะนำผ้าไปทวยใดทวยไร ให้เด็กเปลี่ยนระดับในการเคลื่อนไหว เช่น ไปสูงแบบอีราฟ ไปต่ำ ๆ แบบเต่า (ท,จ,ร,น) เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กนั่งลง 2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูสมมุติให้ผ้าสีแดงเป็นภูเขา สีเขียวเป็นทุ่งนา สีน้ำเงินเป็นทะเล เมื่อครูชูผ้าสีแดงให้เด็ก แล้วทำท่าทางเป็นภูเขา สีเขียวให้เด็กทำท่าทางก้มหน้า หรือหรือเขียวขาว สีน้ำเงินให้ทำท่าทางเป็นทะเล 2.2 ครูเกาะจิงหะให้เด็กเคลื่อนไหวเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กทำท่าทางอะไร แล้วทำท่าทางตามที่ตกลงไว้สับเปลี่ยนกันไป

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2.3 ให้เด็กนอนเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อ	2.3 ให้เด็กนอนเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อ

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงท่าทาง การจำและการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ ผ้าสีเชียว สีแดง สีนํ้าเงิน ยาวประมาณ 30 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยแผนกที่รัก แผนที่ 16

เนื้อหา

การหาทางตามบทบาทสมมติและการปฏิบัติตามคำสั่ง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หาทางตามบทบาทสมมติและปฏิบัติตามคำสั่งได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้องกัประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะที่ครูเคาะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างในบริเวณที่ใช้ฝึกห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน ให้เด็กสะบัดแขน ซา บิดตัว หำตัวให้เล็กที่สุด หำตัวให้ใหญ่ที่สุด (บ.ก.) 1.2 ครูให้เด็กหยิบผ้านละ 1 ผืน และนำมาเล่นโดยการเลื้อยไถล ๆ ตัวเอง โดยการนำตามาสัมผัสกับตัวเองให้ทั่ว จะใช้สองมือหรือมือเดียวก็ได้ ในหาขึ้นนั่ง และนอน (ร)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เ็นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูเกาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยสมมุติตัวเองเป็นคนทำสวน ทำท่าซุกดิน เมื่อไต่ขึ้นสู่ยอดหญ้าในแต่ละครั้ง ใ้ นับ 1 - 20 2.2 ให้เด็กทำท่าทางตามบทเพลง สมมุติและปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก	1.3 ให้เด็กขึ้นและเคลื่อนไหวตามจังหวะโดยการถือผ้าและทำให้ผ้าเคลื่อนไหว หงข้างหน้า ข้างบน ข้าง ๆ ข้างหลัง ข้างล่าง เด็กอาจจะถือมือเคี้ยวแล้วแกว่ง หรือสับผ้าให้เคลื่อนไหวหรือจะถือปลายผ้า ทั้งสองมือก็ได้ เมื่อไต่ขึ้นสู่ยอดหญ้าให้หยุด ทาลายไว้ 2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 สมมุติให้เด็กเป็นคนทำสวน เราจะ ตักดิน ปลูกต้นไม้ ให้เด็กคิดว่าเราจะใช้ อะไรตักดิน ปลูกต้นไม้ 2.2 ให้เด็กลองทำท่าทางว่าเราจะ ตักดิน ปลูกต้นไม้แบบไหน ไ้ 2.3 ให้เด็กทำท่าถือเครื่องมือตักดิน เคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณตามจังหวะ เมื่อไต่ขึ้นสู่ยอดหญ้าให้เด็กทำท่าทาง ตักดิน ตักดิน ปลูกต้นไม้ 1 - 20 ไปทัก แล้วเคลื่อนไหว แล้วเปลี่ยนสถานที่เมื่อไต่ขึ้นสู่ยอด

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงท่าทางและการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องแกะจันทะ ผ้ายีส่าง ๆ ยาว 30 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยแผนดินที่รัก แผนที่ 10

เนื้อหา

การหาทางตามจินตนาการและปฏิบัติตามคำสั่งได้

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หาทางตามจินตนาการและปฏิบัติตามคำสั่งได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่แน่องค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเดินตามมือตามจังหวะที่ครูเคาะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างในบริเวณที่ใช้ฝึก อยู่ห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน ครูให้เด็กเคลื่อนไหวตามจังหวะไปทั่วบริเวณไม่ให้เด็กชนกับเพื่อน และให้เปลี่ยนระดับสูงและต่ำไปด้วย รวมทั้งให้เปลี่ยนทิศทางไปข้างหน้า ข้าง ๆ บ้าง เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดอยู่กับที่ค้างไว้ ในท่ายืน (บ, จ, ก, ร, ท.)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่แนบองค์ประกอบพื้นฐาน
1.2 แจกผ้าไหมเด็กคนละ 1 ผืน ให้เล่น โยนรับ 2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูเคาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหว ร่างกายเป็นสัตว์ชนิดต่าง ๆ เช่น มด จิ้งหรีด ไส้เดือน เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละครั้ง ให้ปฏิบัติตามคำสั่งครู เช่น ให้สัตว์กินอาหาร ให้สัตว์นอน ฯลฯ 2.2 ให้เด็กทำท่าทางตามจินตนาการ ซ้ำอีก	1.2 ให้เด็กเล่นโยนผ้าไหมสูงที่สุด ดูว่าผ้าที่ลอยอยู่ในอากาศ มองดูคล้ายอะไร และเมื่อตกลงมา (เช่น นกบิน ใบไม้) 1.3 สมมุติให้เด็กเป็นผ้าไหมแล้วตกลง มา 2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กคิดว่าสัตว์อะไรบ้างที่อยู่ ในดิน และคิดว่าขณะอยู่ในดินมันอยู่อย่างไร ให้ทำท่าทางประกอบ 2.2 ให้เด็กทำท่าทางเป็นสัตว์ที่อยู่ใน ดินชนิดใหม่ ครูคอยกระตุ้นให้เด็กเปลี่ยน ระกับและทิศทางต่าง ๆ กัน เมื่อได้ยิน สัญญาณหยุดและทำท่าทางตามคำสั่ง 2.3 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งสับเปลี่ยน ไปเรื่อยตามที่ครูสั่ง เช่น สัตว์หัว สัตว์วงนอน สัตว์คืบ

การประเมินผล

สังเกตจากการทำท่าทางและการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ ผ้าสีต่าง ๆ ยาว 30 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยแผนกที่รัก แผนที่ 20

เนื้อหา

การหาทางตามจินตนาการ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หาทางตามจินตนาการได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เเนองศัประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณตามจังหวะ โดยมีคำไปด้วย วา ง ไ ห้ ตี ระ แขน ไหล คอ ฯลฯ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างในบริเวณที่ใช้ฝึก ห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน ให้เด็กเคลื่อนไหวตามจังหวะด้วยการเดินธรรมดา เดินด้วยปลายเท้า เดินด้วยส้นเท้า และ เดินไปข้างหน้า ข้างหลัง ซ้าย ขวา โดยระวังไม่ให้ชนกัน (บ, ก, ท, จ) 1.2 ครูให้เด็กหยิบผักกาด 1 ผัก และทำเป็นวงกลมวางต่อกันให้เด็กคิดว่าผักที่วางต่อกันมีรูปร่างคล้ายอะไร

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เนื้องอกประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามจินตนาการโดยครู บรรณาชวาคนซึก ส่วนปลูกต้นไม้ และปั้นเป็นอวชชาม	1.3 ให้เด็กคิดว่าเราจะข้ามผ้าที่วางต่อกันไวควยวิธีใดไคบาง โหน้แบบสูงกลาง ค่ำ ซึ่งเด็กอาจจะเกิน กระโดดถูกเขา กลาน ฯลฯ (ร,ก) 2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กคิดว่ากินใช้ห้าประโยชน์อะไรบาง เช่น ใช้ปลูกต้นไม้ ปลูกมานปั้นด้วยชาม ปั้นเป็นของเล่น เป้นคน 2.2 ให้เด็กทำท่าทางซुकกิน ซนกิน ปั้นด้วยชาม ปั้นของเล่น ให้เด็กพยายามคิดหาทางที่ไม่เหมือนกันกับเพื่อน ให้ทำทีละอย่าง

การประเมินผล

สังเกตจากการทำท่าทางตามจินตนาการ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ ผาสีต่าง ๆ ยาว 30 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยมค แผนที่ 21

เนื้อหา

การทำหาทางตามสัญญาณ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ทำหาทางตามสัญญาณได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เ็นองศประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวอวัยวะต่าง ๆ เช่น คอ แขน เอว สะโพก ตามจังหวะที่ครูเกาะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างในบริเวณที่ใช้ฝึก และหันหน้าไปไ้รอบทิศทาง ครูเกาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะเช่น ไหล่ คอ เอว (ท, จ) 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณโดยไม่ให้ชนกับเพื่อนตามจังหวะซ้ำเร็ว โดยครูอาจจะบอกว่าทุกคนจะต้องเคลื่อนไหวไปแตะมุมทุกมุมในขณะที่เคลื่อนไหว ครูกระตุ้นให้เด็กเปลี่ยนระดับและทิศทางด้วย (บ, ร, ท)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เนื้องอกประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูตกลงกับเด็กสัญญาณกลองให้ทำท่าทางตนไม่โดนลมพัด สัญญาณฉิ่งให้ท่าทางตนไม่โดนอย่างรวกเร็ว สัญญาณกรับให้เด็กท่าทางตนไม่เฉา 2.2 ครูเคาะสัญญาณให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ยินสัญญาณที่ตกลงกันไว้ให้ท่าทางตามสัญญาณ 2.3 ให้เด็กท่าทางตามสัญญาณซ้ำอีก	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูตกลงสัญญาณกับเด็ก เช่น เสียงกลองให้ท่าทางชูก้น เสียงฉิ่งให้ท่าทางเป็นคนไม่ เสียงกรับให้ท่าทางปั่นดิน 2.2 ครูเคาะสัญญาณให้เด็กท่าทางให้ขณะที่ทำครูกระตุ้นให้เด็กท่าทางให้แตกต่างจากเพื่อนให้เปลี่ยนระดับหรือทิศทาง 2.3 ครูเคาะสัญญาณสับเปลี่ยนกันท่าทาง

การประเมินผล

สังเกตจากความสนใจ และการท่าทางตามสัญญาณ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยมค แผนที่ 22

เนื้อหา

การบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

บริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้องประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูแจกยางยืดให้เด็กคนละ 1 เส้น แล้วให้เคลื่อนไหวตามจังหวะพร้อมทั้งแกว่งยางยืดไปทวน	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูให้เด็กหาที่นั่งในบริเวณที่ใช้ฝึกห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน ครูแจกยางยืดให้เด็กคนละ 1 เส้น ให้เด็กใช้มือสัมผัสและลองดูว่ายางยืดมีความยืดหยุ่นไ้มากน้อยเพียงใด 1.2 ให้เด็กใช้ยางยืดหาพื้นที่โดยการเคลื่อนไหวยางยืดไปข้างบนข้างล่าง รอบ ๆ ตัวและให้เปลี่ยนอิริยาบถจากนั่งเป็นอื่น และให้เด็กเคลื่อนไหวสองมือบ้าง มือเดียวบ้างตามจังหวะ การระว่างอย่าให้ไปโดนเพื่อน (ท,บ,ร,ท,ร)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่แนบองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูสอนให้เด็กบริหารร่างกายตามจังหวะ เช่น วิ่งสอยเหา กระโดด ซาไซ สลับกัน ฯลฯ 2.2 ครูกับเด็กบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงมด	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กใช้มือทำเป็นมดได้ไปตามตัวตั้งแต่ศีรษะถึงปลายเท้า ครูเคาะจังหวะช้าบ้างเร็วบ้าง 2.2 ครูกับเด็กร้องเพลงมดและเด็กบริหารร่างกายตามจังหวะ เช่น ให้เด็กเดินหมึก มดกันหนา กัดแขน

การประเมินผล

สังเกตการบริหารร่างกายประกอบจังหวะเพลง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ ขางยี่สิบขวบประมาณ 30 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยมค แผนที่ 23

เนื้อหา

การจำและทำท่าทางตามจินตนาการได้

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

จำและทำท่าทางตามจินตนาการได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่แนบองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูแจกขางยี่ห่ให้เด็กคนละ 1 เส้น 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวโดยมีถังโคลงคอ ผูกเอว ผูกขา เป็นต้น	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหยิบขางยี่ห่คนละ 1 เส้น และหาที่วางสำหรับตนเอง 1.2 ครูให้เด็กลองเล่นกับขางยี่ห่โดย การให้เด็กคิดว่าถ้าเราไม่ใช้มือถือเราจะ ให้ขางยี่ห่อยู่ที่เราได้อย่างไร เช่น ใช้ปากคาบ ใช้เท้าจับ 1.3 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณ ตามจังหวะและให้เคลื่อนไหวไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้าง-ๆ โดยนำขางยี่ห่ไปด้วย เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดขางไว้ เมื่อเลาะ จังหวะใหม่ให้เด็กเปลี่ยนวิธีการนำขางยี่ห่ไป

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่แนบองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูกำหนดพื้นที่ในบริเวณที่ใส่ฝักให้เป็นที่อยู่ของมดคำกัมมคแดงและแบ่งเด็กเป็นมดคำกัมมคแดง 2.2 ครูเคาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละครั้งให้เด็กหว่าทางเป็นมดเดินกลับรังของตน 2.3 ให้ทำตามจินตนาการซ้ำอีก	คืบ เช่น ตอนแรกวางที่ไหล่ เปลี่ยนเป็นวางที่เท้า ครูกระตุ้นให้เด็กเปลี่ยนระดับ เช่น ไปสูง ๆ ไปต่ำ (บ, ก, จ, ท, ร) 2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กเลือกว่าใครจะเป็นมดคำหรือมดแดง เมื่อใดแล้วให้เด็กนำขางขี้วางต่อกันทำเป็นรังของมด 2.2 ให้เด็กทำเป็นมดเคลื่อนไหวบนพื้นดินตามจังหวะเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้มดเดินกลับรังของตน เมื่อครูเคาะจังหวะให้เด็กเป่ามดออกจากรังและได้ยินคืบไม หรือ ผ่าผนัง เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดก็ให้วิ่งกลับรังของตน

การประเมินผล

สังเกตจากการจำและการทำท่าทางตามจินตนาการ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ ขางขี้คาวประมาณ 30 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยมค แผนที่ 24

เนื้อหา

การปฏิบัติตามคำสั่ง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

การปฏิบัติตามคำสั่งได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูแจกขางยัดให้เด็กคนละ 1 เส้น ให้เด็กเล่นโยนรับขางยัด 1.2 ให้เด็กถือขางยัด 2 มือและเดิน ไปตามจังหวะที่ครูเคาะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูให้เด็กหยิบขางยัดคนละ 1 เส้น และให้เด็กหาที่ว่างในบริเวณที่ใช้ฝึก 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวตามจังหวะไปทั่ว บริเวณ พร้อมทั้งเคลื่อนไหวขางยัดไปรอบไป ข้าง ๆ ข้างหน้า ข้างหลัง จะใช้มือเดียว เดียวหรือสองมือก็ได้ เมื่อได้ยินจังหวะหยุด ให้หยุดแล้วเคลื่อนไหวขางยัดให้สูงที่สุดแล้ว ค่อย ๆ ทำให้อยู่ต่ำลงที่สุด (พ, จ, ท, ก, ร)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เบาะนอนประกอบพื้นฐาน
2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายสมมุติตนเองเป็นนกกำลังออกไปหาอาหาร เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละครั้งให้จับกลุ่มตามจำนวนที่ครูสั่งไม่เกิน 4 2.2 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก	2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กคิดและลองทำท่าทางเป็นนกจะทำไถ้อย่างไรบ้าง เด็กอาจจะใช้มือทำเป็นนกไถหลายแบบหรือตัวเองจะกลานเป็นนกหรือนอนเป็นนกได้และเคลื่อนไหวไปตามจังหวะ พอได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กปฏิบัติตาม จับกลุ่มไม่เกิน 4 จับกลุ่มโดยใช้ส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายแตะกัน จับกลุ่มโดยใช้ส่วนบนของร่างกายแตะกัน จับกลุ่มโดยใช้ส่วนล่างของร่างกายแตะกัน จับกลุ่มโดยใช้ส่วนที่ใดเหมือนกันแตะกัน เช่น คนทั้งใจซอซอกออีกคนใจสะโหก

การประเมินผล

สังเกตจากความสนใจและการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะยางยืดยาวประมาณ 30 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยมก แผนที่ 25

เนื้อหา

การฝึกความจำและการปฏิบัติตามคำสั่ง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

จำและปฏิบัติตามคำสั่งได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้องศึ่ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูและเด็คนำยางยืดมาทำเป็นวงกลมวางต่อกันให้เด็ก เดิน วิ่ง กระโดดข้ามช้า ข้ามเร็ว บาง	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างบริเวณที่ใช้ฝึกอยู่ห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายท่าจังหวะ 1 - 2 ให้ท่าทั้งไม้ใช้เสื่อ เช่น ยักไหล่ ยักเอว มีเสื่อ เช่น สบคัก ทบมือกับเพื่อน (ป, ก, จ) 1.2 ให้เด็กเขียนขางยัดคนละ 1 เส้นมาทำเป็นวงวางต่อกันให้เด็กเดินหรือกระโดดไปรอบขางยัด เดินข้ามขางยัดไปข้างหน้า (ท)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธเนื้อหา 2.1 ครูสมมุติพื้นที่บริเวณที่ใช้ฝึกเป็น ขนมชนิดต่าง ๆ ที่เด็กชอบ 2.2 ครูเคาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหว โดยสมมุติตัวเองเป็นนก เมื่อได้ยินสัญญาณ หยุดก็ให้วิ่งไปที่ขนมตามที่ครูสั่ง เช่น ขนมเค้ก ขนมตาล น้ำหวาน เป็นต้น 2.3 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก	1.3 ให้เด็กคิดว่าจะเคลื่อนไหวข้าม ทางยึดไปโดยวิธีวิธีการใดบ้าง ให้หิ้งแบบสูง กลาง ต่ำ เช่น กระโดด เดินย่อเข่า กลาน (ร) 2. สัมพันธเนื้อหา 2.1 ให้เด็กคิดและบอกว่าขนมอะไรบ้าง ที่เด็กชอบให้เด็กใช้มือทำรูปร่างของขนมที่ ชอบ เช่น ขนมปัง ขนมตาล ขนมถ้วย เป็นต้น 2.2 ครูสมมุติให้สีแดงแทนขนมปัง สีเหลืองแทนขนมตาล สีเขียวแทนขนมถ้วย วางไว้ในบริเวณที่ใช้ฝึก ให้เด็กเคลื่อนไหว ไปทำบริเวณตามจังหวะเมื่อได้ยินสัญญาณหยุด ให้วิ่งไปที่ขนมตามที่ครูสั่ง เช่น ขนมปังวิ่งไป ที่สีแดง 2.3 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งสลับเปลี่ยน กันไป

การประเมินผล

สังเกตจากการจำและการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะยางยืดยาวประมาณ 30 นิ้ว

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 26

เนื้อหา

การทำท่าทางตามจินตนาการ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ท่าทางทางตา:จินตนาการได้

การดำเนินงานกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูแจกหวงหวายให้เด็กคนละ 1 วง 1.2 ให้เด็กสัมผัสว่าหวงหวายเป็นลวดให้เด็กกลิ้งหวงหวายเล่น	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหยิบหวงหวายคนละ 1 วง และหาที่ว่างในบริเวณที่ใช้ฝึกสำหรับตนเอง 1.2 ให้สำรวจหวงหวายโดยการสัมผัส และลองใช้หวงหวายทำให้เกิดเสียงต่าง ๆ แล้วเอาหวงหวาย 1, 2, 3, 4 โดยเริ่มเคาะเบา ๆ แล้วค่อย ๆ เคาะให้ดังขึ้น เคาะช้าบ้าง เร็วบ้างสลับกัน (ก, จ) 1.3 ให้เด็กเคลื่อนไหวหวงหวายตามพื้นที่ในระดับต่ำ กลาง สูง ข้างหน้า ข้างหลัง ข้าง ๆ ข้างบน ข้างล่าง (บ, ร, พ)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เเนองค้ประกอบพื้นฐาน
2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กทำหาทางตามจินตนาการ โดยครูบรรยายว่ามดตัวทุกตัวกำลังเดินออกจากรังเป็นแถวยาวเพื่อไปหาอาหาร ขณะที่เดินออกมาพบกับลมหนาวซึ่งมนุษย์ผลอวางไว้มันรีบไต่ไปกินอย่างอร่อย เมื่อกินอิ่มแล้วก็เดินต่อไป 2.2 ให้เด็กทำหาทางตามจินตนาการซ้ำอีก	2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กสมมุติตัวเองเป็นมดไปหาอาหารทั่วบริเวณไปทางซ้ายทางขวา ข้างหน้า ข้างหลังด้วย ระวังไม่ให้ชนกับเพื่อนตามจังหวะที่ครูเคาะ ครูบอกว่าเมื่อมดไปพบอาหารที่มันชอบมันจะทำอย่างไร ให้ทำหาทาง เด็กอาจจะกินหรือชนกลับบ้าน 2.2 ให้เด็กปฏิบัติตามจินตนาการซ้ำอีก

การประเมินผล

สังเกตจากการทำตามจินตนาการ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ หางหาวช

แผนการจกกิจกรรม

หน่วยบุคคลที่ควรรู้จัก แผนที่ 27

เนื้อหา

การทำหาทางตามคำสั่งใต้

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หาหาทางตามคำสั่งใต้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจกประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณ โดยมือถือห่วงหาวกไปควยให้เปลี่ยนห่วงถือ ห่วงหาวกตามที่ครูบอกเช่น คลองคอก แยกไว้ ช่างหลัง เป็นต้น	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหยิบห่วงหาวกคนละ 1 วง หาที่วางสำหรับตนเองให้เด็กหาวิธีการถือ ห่วงหาวกไม่ใช่มือ เช่น แขนงคอก แขนงไหล่ คลองแซน เป็นต้น (ม,ก) 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวพร้อมห่วงหาวกไปทั่วบริเวณตามจังหวะ ครูให้เด็กเปลี่ยน ทิศทางการเคลื่อนไหวแล้วเปลี่ยนระดับไปควย เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เปลี่ยนวิธีการนำ ห่วงหาวกไปควย (บ,จ,ก,ท,ร)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธเนื้อหา 2.1 ครูเคาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดในแต่ละครั้ง ครูสั่งเด็กทำท่าทางเป็นหมวดวิชา เป่าทหาร ถอดปืน เป็นบุรุษไปรษณีย์ส่งจดหมาย ฯลฯ 2.2 ให้เด็กทำท่าทางตามคำสั่งซ้ำอีก	2. สัมพันธเนื้อหา 2.1 ให้เด็กลองทำท่าเลียนแบบเป็น หมอ เป็นทหาร เป็นพระ เป็นบุรุษไปรษณีย์ เป็นต้น 2.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณ ครูกระตุ้นให้เปลี่ยนระดับและทิศทางเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กทำท่าทางตามคำสั่ง เช่น เป็นหมอ ทหาร พระ พยาบาล ตำรวจ บุรุษไปรษณีย์ ฯลฯ 2.3 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งสับเปลี่ยนกันไป

การประเมินผล

สังเกตจากการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ ห่วงหอย

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยบุคคลที่ควรรู้จัก แผนที่ 28

เนื้อหา

การหาหาทางตามจินตนาการและปฏิบัติตามคำสั่งได้

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

การหาหาทางตามจินตนาการและปฏิบัติตามคำสั่งได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่ตนเองจัดประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กนำห้วงหวายวางต่อกันในลักษณะตั้งขึ้นแล้วให้เด็กกลานลอกห้วงหวายทีละคน	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างสำหรับตนเอง ทำหาทางบิดตัวแก้มืออยู่ในหาอันบาง หานอนบาง และให้เคลื่อนไหวแล้วให้เคลื่อนไหวในทิศทางต่าง ๆ กัน (บ, ห) 1.2 ให้เด็กหัดห้วงหวายคนละ 1 วง ให้เด็ก หาวิธีการเล่นห้วงหวายด้วยตนเอง โดยเคลื่อนไหวในหาไหนก็ได้ตามจังหวะ (ร, ก, จ)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่ตนเองประกอบพื้นฐาน
2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ครูเคาะจังหวะให้เด็กท่าทางตามจินตนาการ ปวดหัว ปวดฟัน ปวดท้อง เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้จับกลุ่ม 1 - 4 2.2 ครูเคาะจังหวะให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก	2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กลองท่าทางไม่ว่า เช่น ปวดหัว ปวดฟัน ปวดท้อง ขาเจ็บ ฯลฯ 2.2 ครูเคาะจังหวะให้เด็กท่าทางไม่ว่า เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ขาเจ็บ ปวดฟัน กำลังไปหาหมอ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กจับกลุ่มตามคำสั่งไม่เกิน 4 เช่น จับกลุ่ม 2 คนให้ใช้ส่วนของร่างกายแตะกัน จับกลุ่ม 3 คนโดยใช้สะโพกแตะกัน จับกลุ่ม 4 คนโดยใช้ส่วนหลังแตะกัน 2.3 ครูเปลี่ยนคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม

การประเมินผล

สังเกตจากการท่าทางตามจินตนาการและปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ ห่วงห้อย

แผนการจัดกิจกรรม
หน่วยบุคคลที่ควรรู้จัก แผนที่ 29

เนื้อหา

การทำหาทางตามจินตนาการ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ทำหาทางตามจินตนาการได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณตามจังหวะ 1.2 ให้เด็กนำห่วงหาวมาวางต่อกันและเดิน วิ่ง กระโดด ข้ามห่วงหาวตามจังหวะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหยิบห่วงหาวคนละ 1 วง และหาที่วางสำหรับตนเองให้เด็กวางห่วงหาวไว้ตรงหน้าตนเอง ให้เด็กกระโดดขาเดียวและ 2 ขา รอบห่วงหาวกระโดดไปข้างหน้า ข้าง ๆ และกระโดดถอยหลัง เข้า ออก ในห่วง (บ, ก, ท) 1.2 ให้เด็กนำห่วงหาวมาวางต่อกันและให้เด็กเดินข้ามห่วงหาวตามจังหวะคนละ 1 ครั้ง (จ) 1.3 ให้เด็กคิดหาวิธีการเคลื่อนไหวข้ามไปห่วงหาวที่ไม่ใช่การเดิน กระตุ้นให้เด็กเปลี่ยนใช้ระดับต่างกัน เช่น หาวิธีการเคลื่อนไหวไปอย่างต่ำ ๆ ที่สุด (ร)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กทำตามจินตนาการโดยครูบรรยายว่า "วันนี้ไม่มีรถจะไปโรงเรียน เด็กทุกคนจะต้องเดินไปโรงเรียน เดินไปเป็นแถวเรียงหนึ่งเมื่อเดินไปพบผู้ใหญ่ให้หยุดทำความเคารพและเดินต่อไปถึงโรงเรียนพบคุณครูเวรหน้าประตูก็ทำความเคารพ แล้วไปนั่งคอยที่ห้องเรียน" 2.2 ให้เด็กทำท่าทางตามจินตนาการซ้ำอีก	2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ครูให้เด็กบอกและท่าทางว่าเด็กมาโรงเรียนอย่างไร เช่น ท่าทางการเดิน โหนรถเมล์ ขับรถยนต์ ถีบสามล้อ ฯลฯ เมื่อเด็กเดินมาถึงโรงเรียนพบคุณครูเวรนักเรียนท่าอย่างไร ให้ท่าทางหรือพูดประกอบด้วยและเดินเข้าโรงเรียนไปพบคุณครูประจำชั้นอีก 2.2 ให้เด็กทำท่าทางตามจินตนาการซ้ำอีก

การประเมินผล

สังเกตจากการท่าทางตามจินตนาการ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

หวงหวาย เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยบุคคลที่ควรรู้จัก แผนที่ 30

เนื้อหา

การทำท่าทางตามสัญญาณ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ท่าทางตามสัญญาณได้

การดำเนินการกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน ให้เด็กยกเท้า ตมมือ กระพือเท้า ฯลฯ ความจำหะสับเปลี่ยนกันไป	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างสำหรับตนเองในบริเวณที่ใช้ฝึกให้เด็กทำจังหวะทอว้ชะบนใบหน้าที่มีเสียงและไม่มีเสียง เด็กอาจชักตัว ทำมุกย่นขึ้นลง กระกกลืน ทำให้เกิดเสียง (ก, จ) 1.2 ให้เด็กวิ่งเหยาะ ๆ อยู่กับที่และทำตัวให้สูงที่สุดแล้วคอยต่ำลง ไขว่เท้าไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้าง ๆ ระวังไม่ให้ชนกับเพื่อน (ก, ร, ท, บ)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูสมมุติให้นักเรียนเป็นทหารและตกลงสัญญากับเด็ก เช่น เคาะไม้ ให้เคิน เคาะเหล็กให้วัง เคาะกลองให้หุค 2.2 ให้เด็กทำท่าทางตามสัญญาซ้ำอีก	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูสมมุติให้เด็กเป็นทหารหรือตำรวจ แล้วครูตกลงสัญญากับเด็ก ดังนี้ เคาะไม้ ให้เคิน แสกดตรวจความเรียบร้อย เคาะเหล็ก สัญญาอันตรายวังหลบ เคาะกลอง เป็นทหารทำท่าทางยิงปืน กระตุ้นให้เด็กทำท่าทางต่างจากเพื่อน เช่น มีฮน มีนัง มีนอน 2.2 ให้เด็กทำท่าทางตามสัญญาซ้ำอีก

การประเมินผล

สังเกตจากท่าทางตามสัญญา

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยการเรียนรู้ แผนที่ 31

เนื้อหาจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมการดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหยิบหนังสือพิมพ์มาอ่านเป็นแห่งกลม ๆ และเกาะจังหวะตามครู 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณพร้อมหนังสือพิมพ์	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหยิบหนังสือพิมพ์คนละ 1 แผ่นและหาที่วางสำหรับตนเองให้เด็กสำรวจหนังสือพิมพ์ว่าทำให้เกิดเสียงได้อย่างไรบ้าง เด็กอาจสับคชธำ ม้วนยาว ๆ เคาะกับพื้น ฯลฯ แล้วให้เด็กเกาะจังหวะ 1, 2 (บ, จ) 1.2 ให้เด็กทำตัวเป็นรูปปั้นโดยให้หนังสือพิมพ์อยู่ด้วย อาจจะถือหรือวางก็ได้ครูกระตุ้นให้เด็กใช้ทิศทางและระดับรูปปั้นจะหันหน้าไปข้าง ๆ บางก็ได้ หนังสือพิมพ์จะอยู่ด้านหลัง ข้างหลัง หรือข้าง ๆ ก็ได้รวมทั้งให้การใช้ระดับ เช่น รูปปั้นท่านอน ท่านั่ง ท่ายืน หรือการใช้แขนขาระดับกับ (ก, ท, ร)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูให้เด็กบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงดูโปรยชัย โดยกระโดดคืบมือนี่ระชะ ยักสะโพก ขำเท่า	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูกับเด็กร้องเพลงดูโปรยชัย 2.2 ให้เด็กสมมุติตัวเองเป็นดูโปรยชัย ยืนนาน ๆ เมื่อยก็ให้บริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลง

การประเมินผล

สังเกตจากบริหารร่างกายประกอบจังหวะเพลง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

กระดาษหนังสือพิมพ์ เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยวันมาฆบูชา แผนที่ 32

เนื้อหา

การปฏิบัติตามคำสั่ง และนับเรียงลำดับ 1 - 20

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ปฏิบัติตามคำสั่งและนับเรียงลำดับ 1 - 20 ได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เฝ้าสังเกตประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน ให้เด็กหยิบหนังสือพิมพ์คนละ 1 แผ่น ให้เด็กเคลื่อนไหว โดยมีหนังสือพิมพ์เป็นหมวด วางไวบนที่ระหัดรอบควมวนทำเป็นมา เป็นตน	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหยิบหนังสือพิมพ์คนละ 1 แผ่น หาที่ว่างสำหรับตนเอง ห่างจากเพื่อนประมาณ 1 ช่วงแขน (บ) 1.2 ให้เด็กคิดว่าเราจะสมมุติกระดาษหนังสือพิมพ์ เป็นอะไรไคบางให้เด็กทำท่าทางประกอบ เช่น ทำเป็นผ้าเช็ดผิว ทำเสื้อ กระเป๋า ผ่าหม รม ให้เด็กพยายามคิด ว่ากับเพื่อน ครูช่วยกระตุ้นให้เด็กใช้ทิศทางและระดับล่าง ๆ กัน เช่น ลองคิดซิว่าข้างหลัง หรือข้าง จะทำอะไรไคบาง ถ้าเด็กส่วนใหญ่ ถ้าในระดับสูงและต่ำ จะทำเป็นอะไรไคอีก ให้เด็กทำท่าทางและเคลื่อนไหวตัวตามจังหวะ (ก, ท, ร, จ)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ความเด่นที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ครูกำหนดกติกาบริเวณที่ใช้ฝึกเป็นมุมบ้าน มุมวัด 2.2 ครูเคาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กเลือกว่าจะกลับบ้านหรือไปทำบุญที่วัด 2.3 ให้เด็กนับคนที่ไปวัดและคนที่กลับบ้าน	2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ครูนำหนังสือพิมพ์แผ่นใหญ่มาวางเป็นมุมบ้านกับมุมวัด 2.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวนับ 1 - 20 หอင့် ให้เด็กเลือกว่าจะกลับบ้านหรือจะไปวัด หอไปตั้งให้ทำความเคารพพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ไปถึงวัดก็กราบพระ

การประเมินผล

สังเกตจากการปฏิบัติตามคำสั่งและนับ 1 - 20

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

กระดาษหนังสือพิมพ์ เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยวิชา 33

เนื้อหา

การทำหาทางหรือบริหารร่างกายประกอบเพลง

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ทำหาหรือบริหารร่างกายประกอบเพลงได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหยิบกระดาษหนังสือพิมพ์ ซึ่งพับเป็นพัดละ 2 อันแล้วพัดตามจังหวะ ที่ครูเคาะ 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวตามจังหวะ และทำหาทางพัดไปถวาย	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหยิบกระดาษหนังสือพิมพ์ซึ่ง พับเป็นพัดคนละ 2 อัน และหาที่ว่างสำหรับ ตนเอง (บ) 1.2 ครูให้เด็กลองคิดและทำหาทางว่าเด็ก จะใช้พัดเคลื่อนไหวได้อย่างไรบ้าง 1.3 ให้เด็กพัดตามจังหวะที่ครูเคาะพัดข้างหน้า ข้าง ๆ และรอบตัว จากบนลงล่างและจากกลาง ขึ้นบน (จ, ท, ร) 1.4 ครูเคาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวและ ขณะที่เคลื่อนไหวให้พัดพัดไปถวายในหาทางต่าง ๆ กัน (บ, จ, ก)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูสอนให้เด็กบริหารร่างกาย เช่นท่ามือซุกไปข้างหน้าสลับกัน กระโดดขาเกี่ยวสลับกัน ฯลฯ 2.2 ครูกับเด็กบริหารร่างกาย ประกอบเพลงมางูช่า	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูกับเด็กร้องเพลงวันมางูช่า 2.2 ครูร้องเพลงที่ละวรรคให้เด็กกลั ทำท่าทางโดยอิสระ 2.3 ให้เด็กทำท่าทางประกอบเพลงวันมางูช่า

การประเมินผล

สังเกตจากการทำท่าทางประกอบเพลง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

กระดาษหนังสือพิมพ์ เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยวิชา ภาษาไทย แผนที่ 34

เนื้อหา

การหาทางตามจินตนาการ

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

หาทางตามจินตนาการได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เนื้องอกประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กจับมือกัน 2 คน แล้วให้เคลื่อนไหวตามจังหวะ 1.2 ครูแจกหนังสือพิมพ์ให้เด็กแต่ละ 1 แผ่นให้เคลื่อนไหวตามจังหวะที่ครูเคาะ ช้า เร็ว	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กจับคู่ กับเพื่อน ครูเคาะจังหวะให้เด็กจับมือกันและเคลื่อนไหว ไปทั่วบริเวณขณะเคลื่อนไหวให้มีการเปลี่ยนทิศทางและระดับไปคว้ยต้องคอยระวังไม่ให้หลุดจากคู่ของตนและไม่ให้ไปชนเพื่อน เช่น ถ้าเดินมาตรงไปจะต้องชนกับเพื่อน ก็เปลี่ยนทิศทางไปทางซ้ายหรือขวาตาม เมื่อหยุดให้หยุดกลางไว้ห่าง 2 คน จะต้องต่างระดับกัน เช่น ถ้าคนหนึ่งสูงอีกคนก็ต้องกลาง ๆ หรือต่ำ (ก, จ, บ, ท, ร) 1.2 ครูแจกกระดาษหนังสือพิมพ์ให้เด็กแต่ละแผ่น และให้ทั้งคู่เคลื่อนไหว ไปหรรณหนังสือพิมพ์

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เนื้องค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กทำท่าทางกำลังนอนหลับหอดี เสียงนาฬิกาปลุกดังขึ้นเด็กทุกคนรีบตื่นไปล้างหน้า แต่งตัวเพื่อไปหาคุณทวดเมื่อไปถึงวัดก็ใส่บาตร ฟังเทศน์ นั่งสมาธิ	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กทุกคนนอนและลองดูว่าเราจะนอน ท่าไหนได้บ้าง 2.2 ให้เด็กทำเป็นนอนหลับเมื่อได้ยินเสียง นาฬิกาปลุกให้ตื่นและให้เด็กแสดงท่าทางจะต้อง ทำอะไรบ้างเพื่อที่จะเตรียมไปวัด เช่น ล้างหน้า แปรงฟัน ฯลฯ เมื่อแต่งตัวเสร็จก็ออกของเดินทาง ไปวัด เมื่อใส่บาตร ถวายของพระ ฟังเทศน์ เสร็จแล้วก็กลับบ้าน

การประเมินผล

สังเกตจากการทำท่าทางตามจินตนาการ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

กระดาษหนังสือพิมพ์ เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยวันมาฆบูชา แผนที่ 35

เนื้อหาจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมการดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเกาะจิ้งหระสามครุ 1.2 โดยการขมมือ ตบตัก ฯลฯ 1.2 ให้เด็กเดินตามจิ้งหระ 1, 2 ไปรอบ ๆ บริเวณ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างสำหรับตนเอง แล้วทำจิ้งหระ 1, 2 โดยใช้ขั้วหระส่วนใดก็ได้ เช่น เคาะเทา 1.2 ให้เด็กออกเสียงตามจิ้งหระ 1, 2 เช่น อูอู อูอู (จ) 1.3 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณและจะต้องมีระยะและทิศทางต่างกัน พร้อมทั้งออกเสียงเป็นจิ้งหระไปควมเมื่อได้ยินสัญญาณหยุด ใ้หยุดวางไว้ในลักษณะนั้น (บ, ร, ก, ท, จ)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เนื้องอกประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูเคาะจังหวะให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายโดยสมมุติว่าไปเวียนเทียนที่วัดเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งเข้าไปยืนบนหนังสือพิมพ์ นั่งบนหนังสือพิมพ์ 2.2 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ให้เด็กสมมุติว่าไปเวียนเทียนที่วัดโดยให้เด็กทำท่าทางให้เหมือนกับเวียนเทียน เช่น หมนมมือถือธูปเทียนแล้วเดินไปตามสัญญาณที่ครูเคาะจังหวะระว่างไม่ให้ชนกับเพื่อน เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กเข้าไปอยู่ในหนังสือพิมพ์ คอยวิธีการใดก็ได้ 2.2 ให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งโดยเข้าไปในกระดาษหนังสือพิมพ์คอยวิธีการใหม่ เช่น ครั้งแรกนั่งครั้งที่ต่อมาอาจจะเปลี่ยนทำเป็นนอนหรืออื่น ๆ

การประเมินผล

สังเกตจากการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ กระดาษหนังสือพิมพ์

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยกลางวัน กลางคืน แผนที่ 36

เนื้อหา

การทำท่าทางเป็นผู้นำและผู้ตาม

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

ท่าทางเป็นผู้นำและผู้ตามได้

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่แนบองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกาย โดยอิสระตามจังหวะไปทั่วบริเวณที่มีการเดิน วิ่ง กระโดด	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างสำหรับตนเองและให้เด็กเคลื่อนไหวอวัยวะหลายส่วนพร้อมกันตามจังหวะ เช่น คีระะ แชน ลำตัว ขา ฯลฯ (บ, ก, จ) 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณโดยมีการเปลี่ยนระดับและทิศทางพร้อมทั้งให้เคลื่อนไหวอวัยวะส่วนอื่น เช่น เคลื่อนไหวหน้า แชน เอว เป็นต้น (บ, ร, ท, จ, ก)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่อนุบาล	ตามแผนที่เ็นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กเข้าแถวเป็นวงกลม วงใหญ่ครูเลือกอาสาสมัครมาเป็นผู้นำทำท่าทางตามจังหวะให้เพื่อนทำตาม 2.2 ให้เด็กผลัดเปลี่ยนกันออกมาเป็นผู้นำ	2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม แวเล่นเกมผู้นำ โดยทำเป็นวงกลม 2 วง ขออาสาสมัครเป็นผู้นำ คนที่ 1 ทำท่าโยนที่ 2 สองทาง ขวามือคนคนที่ 2 ดูแล้วทำตามแล้วคิดท่าใหม่ให้เพื่อนคนที่ 3 ทำจนครบทุกคนในระหว่างที่คนอื่นทำทุกคนต้องคอยดูด้วยจะได้ทำตามทางไปไม่ซ้ำกับเพื่อน

การประเมินผล

สังเกตจากการทำท่าทางเป็นผู้นำและทำตาม

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยกลางวัน กลางคืน แผนที่ 37

เนื้อหา

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

การดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	จากแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูเปิดเทปวิทยุที่มีทำนองเพลงให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายไปทั่วบริเวณ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดบริเวณ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุด 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวอีก	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่างสำหรับตนเอง ครูเปิดเทปวิทยุที่มีทำนองเพลงให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายไปทั่วบริเวณพร้อมทั้งออกเสียงให้เข้ากับจังหวะ ควบคู่ตกลงกับเด็กขณะเคลื่อนไหวที่มีการเปลี่ยนระดับและทิศทางด้วย เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุดกลางไว้หาเดิม ครูชี้ให้เด็กดูว่าหาของเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน เช่น การหันหน้า การหาตัวสูง ตัวเตี้ย แขน ขา ข้างหน้า ข้างหลัง (ก, จ, ก, ร, ท) 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวและหาหาทางไว้อีก

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูทำวงกลมกลางห้อง 2 วง ใช้ตรงกลางห้อง สมมติให้วงกลมวงแรกเป็นกลางวัน วงที่สองเป็นกลางคืน 2.2 ครูเคาะไห้เด็กเคลื่อนไหวร่างกาย โดยอิสระเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้ปฏิบัติตามคำสั่ง เมื่อครูบอกดวงอาทิตย์ให้เข้า ไปอยู่ในวงกลมที่เป็นกลางวัน ถ้าบอกดวงจันทร์ก็อยู่ในวงกลมกลางคืน	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูให้เด็กคิดว่าตอนกลางวันเด็ก ๆ ทำอะไร เช่น มาโรงเรียนและตอนกลางคืนส่วนมากเราจะทำอะไร เช่น นอนหลับให้เด็กทำท่าทางประกอบ 2.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะ เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง ถ้าบอกว่าดวงอาทิตย์หรือกลางวัน ให้เด็กทำท่าทางประกอบว่ากลางวันเด็กส่วนใหญ่จะทำอะไร ถ้าบอกกลางคืนหรือดวงจันทร์ ดวงดาว ก็ให้ทำท่าทางว่าตอนกลางคืนเด็กจะทำอะไร เช่น นอนหลับ

การประเมินผล

สังเกตจากการปฏิบัติตามคำสั่ง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยกลางวัน กลางคืน แผนที่ 38

เนื้อหา

การบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลง

จุดมุ่งหมาย: ชิงพฤติกรรมการดำเนินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูนำอุปกรณ์ ดึง ดึง ข้างซ้าย ข้างขวา มาวางไว้อย่างละ 5 อย่าง 1.2 ให้เด็กเลือกอุปกรณ์คนละชิ้นและให้เคลื่อนไหวตามจังหวะ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ครูนำอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ดึง ดึง ข้างซ้าย ข้างขวา มาวางไว้ คนละ 5 อย่าง และให้เด็กเลือกอุปกรณ์คนละ 1 ชิ้น พร้อมทั้งหาที่ว่างสำหรับตนเอง 1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปพร้อมกับอุปกรณ์ตามจังหวะที่ครูเคาะโดยการเปลี่ยนระดับและทิศทางควมเมื่อได้ยินสัญญาณหยุดใหญ่ๆ ค้างไว้ (ท, จ, ก, ท, ร)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่ในองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ครูให้เด็กบริหารร่างกายตามจังหวะ เช่น ส่องมือแตะบ่า ชูแขนตรงขึ้นข้างบน ฯลฯ 2.2 ครูกับเด็กบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงดวงอาทิตย์	2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ครูกับเด็กร้องเพลงดวงอาทิตย์ และเลาะจังหวะ 2.2 ให้เด็กบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงดวงอาทิตย์ ครูเป็นผู้แนะนำว่าเด็กจะบริหารร่างกายส่วนไหนบ้าง เช่น คอ แขน ไหล ลำตัว ขา ให้เด็ก ทำท่าบริหารเอง เช่น อาจจะ หมุนแขน ยกขึ้นลง หรือสับตักแซกก็ได้

การประเมินผล

สังเกตการบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลง

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

ดุม ดั้ว ผ้าและยางยืดยาวประมาณ 30 นิ้ว ห่วงหอย เครื่องจังหวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยกลางวัน กลางคืน แผนที่ 39

เนื้อหา

การหาหาทางตามจินตนาการได้

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมการดำเนินการ

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่กิจกรรมประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กจับคู่กับครูแจกหวงหวายให้เด็กแต่ละ 1 แห่งให้เด็กจับหวงหวายทั้งสองคนและเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณ	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กจับคู่แล้วไปหยิบหวงหวายแต่ละ 1 หวงหวายวางสำหรับคู่ตนเอง 1.2 ให้เด็กจับหวงหวายทั้งสองคนและเคลื่อนไหวตามจังหวะไปทั่วบริเวณให้มีการเปลี่ยนระดับและทิศทาง 1.3 ให้เด็กหาวิธีนำหวงหวายไปโดยที่ไม่ใช้มือจับและเคลื่อนไหวเหมือนข้อ 1.2 เมื่อได้ยินสัญญาณหยุดให้หยุด

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่แนบองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ให้เด็กทำท่าทางตามจินตนาการที่ครูบรรยายว่า สมมุติให้เด็ก ๆ กำลังถือตระกร้าผ้าไปซักต้องมีการซักผ้าในน้ำผงซักฟอกแล้วก็ซักผ้าในน้ำสะอาดอีกหลายครั้งจนสะอาด	2. สัมผัสเนื้อหา 2.1 ครูให้เด็กคิดว่าแสงแดดมีประโยชน์อย่างไร 2.2 ให้เด็กทำท่าทางตามจินตนาการเกี่ยวกับประโยชน์ของแสงแดด เช่น ให้เด็ก ๆ ซักผ้าแล้วไปตากที่ราวผาจะแห้ง ทำให้ต้นไม้เจริญเติบโต ให้แสงสว่างให้เด็กมาโรงเรียนได้เล่น ฯลฯ

การประเมินผล

สังเกตจากการทำท่าทางตามจินตนาการ

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ ห่วงหอย

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยกลางวัน กลางคืน แผนที่ 40

เนื้อหา

การบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงทวงจันทร์

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

บริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงได้

การประเมินกิจกรรม

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่แน่องค์ประกอบพื้นฐาน
1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณ ตามจังหวะเพลงที่ครูเปิดเทปวิทยุทำนองเพลง	1. กิจกรรมพื้นฐาน 1.1 ให้เด็กหาที่ว่าง และครูเปิดเทปวิทยุ ที่มีทำนองเพลงให้เด็กเคลื่อนไหวไปทั่วบริเวณ โดยพยายามเคลื่อนไหวด้วย ส่วนอื่นไปด้วย เช่น แขน เท้า และทำเสียงประกอบจังหวะ ไปด้วยในขณะที่เคลื่อนไหวจะมีการเปลี่ยนระดับ และทิศทาง เมื่อได้ยินสัญญาณ หยุดให้หยุดใน ท่ากลางใจ (บ, ก, จ, ร, ท)

ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล	ตามแผนที่แนบองค์ประกอบพื้นฐาน
2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูสอนให้เด็กทำหัตถกรรมบริหารตามจังหวะ เช่น เอามือ 2 ข้างแตะขา แตะเอว แตะเข่า 2.2 ครูกับเด็กบริหารร่างกายตามจังหวะเพลงควงจันทร์	2. สัมพันธ์เนื้อหา 2.1 ครูกับเด็กร้องเพลงควงจันทร์พร้อมทั้งเคาะ จังหวะ 2.2 ให้เด็กคิดหาบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงควงจันทร์ โดยครูแนะให้ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ลำตัว แขน สะโพก ขา ข้อเท้า เป็นต้น

การประเมินผล

สังเกตจากการทำท่าทางบริหารร่างกายตามจังหวะประกอบเพลงควงจันทร์

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

เครื่องเคาะจังหวะ เป๊ววิทยุ

ประวัติของผู้นักวิจัย

ชื่อ นางสาวสุนทร สราญชาติ

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 649 ถนนพหลโยธิน ต.ปากเพรียว อ.เมือง จ.สระบุรี

สถานที่ทำงาน โรงเรียนอนุบาลสระบุรี อ.เมือง จ.สระบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนนครหลวงอุดมรัชต์วิทยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ. 2517 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น จากวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ. 2521 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2533 จบการศึกษาระดับปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว
และจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน

บทคัดย่อ

ของ

สุนทรี สราญชาติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

เมษายน 2533

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ และเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน กับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล

กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4 - 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนอนุบาลสระบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน กลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล การทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้คือ แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน แผนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเจเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban) โดยการวาดภาพ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แบบทดสอบ ทิชี่-ดีที (TCD-DP) Test For Creative Thinking Drawing Production)

ผลการศึกษาค้นพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน มีความคิดสร้างสรรค์สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลมีความคิดสร้างสรรค์สูงชั้นที่ระดับ .05

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐาน มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน กล่าวคือ เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ที่เน้นองค์ประกอบพื้นฐานมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์สูงกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

169

A STUDY OF PRESCHOOL CHILDREN'S CREATIVITY
ON BASIC RHYTHMIC MOVEMENT COMPONENTS

AN ABSTRACT

BY

SOONTAREE SARANCHART

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Early Childhood Education

at Srinakharinwirot University

April 1990

1

The purpose of this study was to study the growth of Preschool children's creativity and to compare their creativity on Rythmic Movement Activities emphasized on the basic components and on the experience lesson plan using by the Office of the National Primary Education Commission.

Thirty of 4 - 5 years children of Saraburi Kindergarten School, Amphur Muang, Saraburi Province of the 1989 academic year were simply randomized into the experimental group and control group. The Rythmic Movement Activities emphasized on the basic components were employed in the experimental group whereas the Rythmic Movement Activities emphasized on the experience lesson plan were employed in the control group. T - test was used to analyse the data and TCT - DP (Test For Creative Thinking Drawing Production - by Jellen and Urban) was used to analyse the creativity.

The results of the study were as follows :

- 1) Preschool children's creativity in the experimental group, on Rythmic Movement Activities emphasized on the basic components was significantly increased at the .01 level. Preschool's children creativity in the control group, on Rythmic Movement Activities emphasized on the experience lesson plan was significantly increased at the .05 level.

- 2) Preschool children's creativities between the experimental group and the control group were different. The mean of Preschool children's creativity on Rythmic Movement Activities emphasized on the basic components was significantly higher than that of Preschool children's creativity on Rhymic Movement Activities emphasized on the experience lesson plan at the .01 level.